

COLOCVII

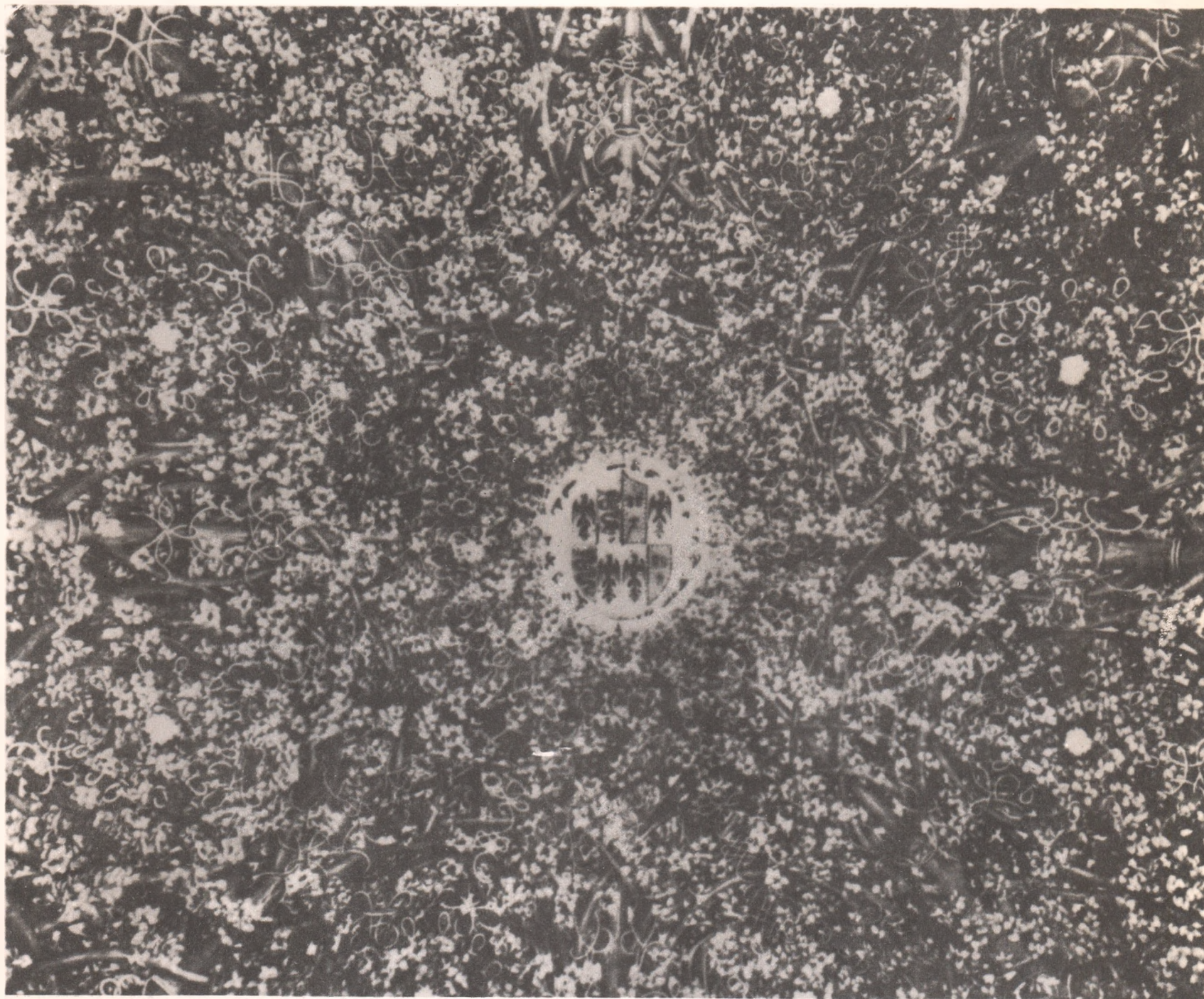
DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL IV

5 (35)

mai
1969

lei 3

DIN CUPRINS

- ÎN ÎNTÎMPINAREA GLORIOASEI ANIVERSĂRI
- PRELUDII ÎN MAI
- LEONARDO DA VINCI
- ALECU RUSSO
- NECESITĂȚI FUNDAMENTALE
- PASIUNI
- AUTORITATEA DIRECTORULUI
- ANXIETATEA
- TURISMUL ȘCOLAR
- ACTIVITATEA DIRIGINTELUI
- AUTORITATEA PĂRINȚILOR
- RAID—ANCHETĂ PRIN BARURILE BUCUREȘTENE
- SEMIINTERNATUL ȘCOLAR
- TRIBUNA „COLOCVII”
- CRONICI ● MERIDIANE

LEONARDO DA VINCI

BOLTĂ DE FRUNZE

Plafonul sălii centrale a Palatului
Sforza din Milano

LEONARDO DA VINCI

OMUL DE ȘTIINȚĂ *)

de Prof. univ. Ion CĂDARIU

Încă din timpul vieții creația artistică a lui Leonardo a dobândit apreciere unanimă, desemnându-l ca egalul celor mai mari artiști ai tuturor timpurilor, și ar fi fost suficientă să-i asigure un loc în panteonul nemuririi. Mai puțin cunoscută, dar nu mai puțin valoroasă, este opera științifică, prin care el se ridică mult deasupra vremii sale.

Spre cunoașterea lucrurilor și fenomenelor l-a purtat înții curiozitatea sa arzătoare, care s-a manifestat precoce, într-un grad aproape de necrezut pentru epoca sa și care l-a îndemnat să exploreze treptat aproape tot câmpul științelor naturii, să ajungă pînă la limita cunoașterii contemporane, iar apoi s-o depășească, devenind precursor și descoperitor.

Spre știință l-a dus apoi temeinicia cu care și-a pregătit opera de artă. Ca sculptor și pictor a simțit nevoia să cunoască anatomia, apoi, din aproape în aproape, optica, mecanica și celelalte științe. A fost un adevărat enciclopedist și primul demn de acest nume, într-o perioadă cînd preocupări de acest gen erau inexistente.

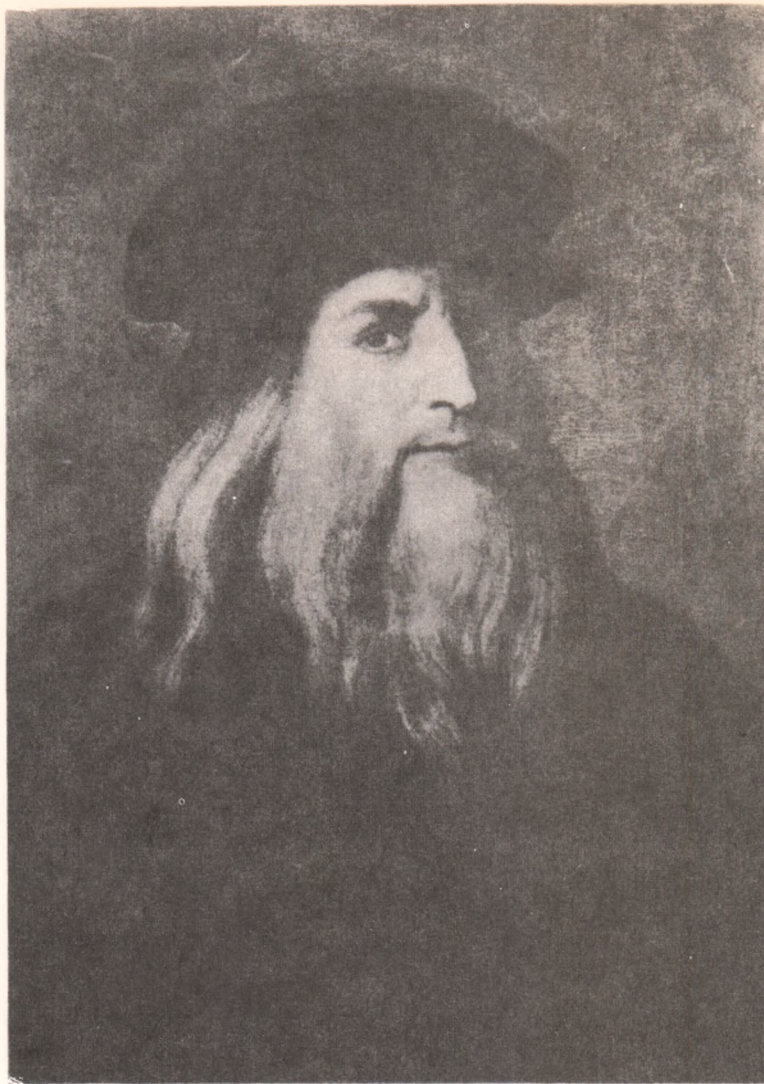
A fost un amator și un autodidact — în termenii de azi — dar aceasta nu numai că nu implică superficialitate și improvizare, ci înseamnă tocmai contrarul, adîncirea cunoștințelor într-o măsură neatînsă de contemporani și în atîtea direcții, încît cercetătorul modern rămîne uluit.

Firește, observațiile sale conțin unele naivități și inexactități, inerente epocii, dar este totuși uimitor cum a putut să-și dea seama de fondul lucrurilor într-o vreme cînd însăși noțiunea de știință nu se închegase suficient.

Insemnările rămase de la el cuprind peste 7000 note și observații, însoțite adesea de schițe și desene și risipite pe foi volante. A pornit la strîngerea materialului pe o scară prea vastă, astfel că n-a mai avut timp să-l sistematizeze, așa cum intenționa, în mai multe opere, ca *Tratatul de pictură*, *Tratatul de optică* și altele, din care numai primul ar fi cuprins 120 de capitole.

Înainte de toate este remarcabilă concepția științifică a lui Leonardo, care nu se deosebește prea mult de cea actuală. Devansînd cu un secol pe filozoful Bacon și pe Galileu, Leonardo indică experiența drept bază a cunoașterii. Să cităm cîteva din aforismele lui:

„Înțelepciunea este fiica experienței”. „Experiența nu greșește, ci greșește numai judecata voastră, cînd așteaptă de la ea lucruri ce o depășesc”. „Cred că sînt de prisos și pline de erori acele științe care nu sînt născute din experiență, mama oricărei certitudini, și care nu sîrșesc în experiență,

LEONARDO DA VINCI

Autoportret (Galeria Uffizi Florența)

LEONARDO DA VINCI

▼ Gioconda (Muzeul Luvru, Paris)

adică cele a căror origine, mijloc și scop final nu trec prin vreunul din cele cinci simțuri”. „Dacă ne îndoim de lucrurile pe care le percepem prin simțuri, cu atît mai mult trebuie să ne îndoim de lucrurile care sînt rebele simțurilor, cum ar fi de pildă esența lui Dumnezeu și a sufletului, chestiuni mereu disputate și controversate”. „Trebuie experimentat de două sau de trei ori, observînd dacă în condiții identice de experiență se obțin aceleași efecte”.

O aluzie la scolastică:

„Cine discută sprijinindu-se pe autoritate nu face operă de geniu, ci mai curînd de memorie”.

Sau: „Așa nu sînt prețuiți inventatorii, interpreții între natură și omnire, în comparație cu acei ce recită și declamă operele altora. Între aceste două categorii de oameni este aceeași deosebire ca și între obiect și imaginea lui în oglindă; primul există prin el însuși, iar a doua nu are realitate”.

Importanța ce-o acordă practicii nu-l împiedică să condamne practicisismul îngust: „Cei ce țin morțiș la practica fără știință se aseamănă corăbierilor care urcă în corabie fără cîrmă sau busolă și nu au niciodată siguranța încotro merg”. „Practica trebuie să se sprijine totdeauna pe o teorie bună”. „Știința este căpitanul, iar practica soldații”.

Iată cum se exprimă el despre rolul matematicii în știință: „Nici o investigație omenească nu poate fi numită știință adevărată dacă nu trece prin demonstrația matematică”.

Interesantă este definiția: „Știință: studiul lucrurilor posibile, prezente sau trecute. Preștiință: studiul lucrurilor ce se pot naște”.

Despre cauzalitate și necesitate: „Nu există în natură nici un efect fără cauză; descopere cauza și nu te neliniști de experiență”. „Natura nu-și dezmente legea sa”. „Necesitatea este stăpîna și tutorele naturii”. „O, admirabilă și surprinzătoare necesitate, tu constrîngi prin legea ta toate efectele să se lege de cauzele lor, pe cea mai scurtă cale! Acestea sînt adevăratele minuni!”

Despre inepuizabilitatea naturii: „Orice acțiune naturală este făcută de către natura însăși”. „Natura este plină de infinite cauze, care n-au fost niciodată experimentate”. „Această natură atît de fermecătoare și de bogată este atît de variată, încît printre arborii aceluiași specii nu găsești unul să semene cu celălalt și nu numai arborii, dar și ramurile, frunzele și fructele se deosebesc între ele prin ceva”.

Accente dialectice: „Adevărul este fiul timpului”.

Atît de mult prețuiește cunoașterea autentică, încît fără ea nu vede posibilă nici arta adevărată și nici chiar sentimente viabile: „Cine cunoaște puțin iubește rău. Dragostea față de orice obiect e fiică a cunoașterii”.

Să nu uităm că toate acestea au fost scrise nu ieri-alaltăieri, ci acum 500 de ani! Nu e de mirare că Humboldt îl numește pe Leonardo cel mai mare fizician al secolului al XV-lea, iar după G. Séailles el se apropie de omul de știință modern mai mult ca un Descartes sau Galileu. Faptul că

* Text extras dintr-un studiu despre Leonardo da Vinci, de la a cărui moarte s-au împlinit 450 de ani.

(Continuare în pag. a 6-a)

PRELUDII

ÎN

MAI

CREȘTEREA POPULAȚIEI ȘCOLARE

Luna mai... Nu întîmplător oamenii din popor, încă din cele mai vechi timpuri, îi spun lunii aceste a *florilor*. În ea Pămîntul întors prelung către soare, spălîndu-și definitiv de pe obraji, cu ploii calde și roditoare, somnul hibernal, își desăvîrșește poemul sublim al primăverii, al reinnoirilor. Natura întregă e o horbotă de lumini și de floare.

Și tot nu întîmplător oamenii muncii de pe toate meridianele au făcut din prima zi a lunii mai sărbătoarea muncii; simbol al solidarității și aspirațiilor lor.

De un stert de veac încoace, 1 Mai se sărbătorește liber pe pămîntul românesc. Ne am obișnuit ca în această zi să trecem în revistă succesele noastre, și de fiecare dată sîntem mai mîndri de aceste succese: de fiecare dată ele marchează o linie într-o continuă ascendență, implicînd semnificații mereu mai profunde!

Întîmpinăm sărbătoarea lui 1 Mai cu bucuria de a trăi într-o țară liberă și fericită, care năzuiește continuu spre progres și luptă pentru pace, pentru emanciparea oamenilor muncii din întreaga lume.

Tot în primele zile ale lunii mai, poporul de la poalele Carpaților aniversează două date istorice de o inestimabilă importanță pentru destinele sale: 8 Mai — Ziua înființării Partidului Comunist Român, a rațiunii care ne călăuzește în edificarea construcției socialismului și comunismului, și 9 Mai — Ziua Independenței noastre naționale și totodată — Ziua Victoriei popoarelor asupra celei mai odioase forțe din cîte a cunoscut vreodată istoria, fascismul.

Sărbătorile din mai, anul acesta, sînt preluțiile unei aniversări de o semnificație deosebită pentru poporul nostru: la 23 august se împlinesc 25 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist. Va fi o aniversare grandioasă, un prilej de a privi retrospectiv evoluția spectaculoasă a țării noastre de la stadiul de înapoiere în care se afla, la țara strălucitoare din zilele noastre; un prilej de analiză și sinteză a profundelor transformări istorice și sociale care au avut loc la noi, pe plan economic și spiritual, sub conducerea partidului.

Alături de ceilalți oameni ai muncii din patria noastră, cadrele didactice trăiesc bucuria sărbătorilor din mai, hotărîte să răspundă solicitării partidului pentru școală și oamenii ei, cu strădanii sporite în realizarea sarcinii principale care se pune școlii — trecerea din toamnă la învățămîntul obligatoriu de 10 ani. Ele își alinază, cu înflăcărat patriotizm, puterea lor de muncă și de dăruire sufletească efortului general al poporului nostru care își sărbătorește vara aceasta 25 de ani de muncă și succese într-o țară liberă și în avîntat progres.

„COLOCVII”

În cei 25 de ani de la Eliberare, învățămîntul din România a înregistrat progrese care depășesc toate realizările anterioare din acest domeniu. Prin amplul program al revoluției culturale, porțile școlii s-au deschis pentru toți fiii de muncitori și țărani, din cătunul cel mai îndepărtat, pînă în capitala României socialiste. Mai mult. S-a instituit prin lege (și legile noastre sînt realizări ale aspirației poporului) învățămîntul obligatoriu cu o durată de 7, apoi de 8, iar acum de 10 ani.

Dezvoltarea economiei naționale (implicit a industriei), în strînsă corelație cu progresele științei și ale tehnicii, a determinat restructurarea învățămîntului și așezarea lui pe baze științifice tot mai moderne.

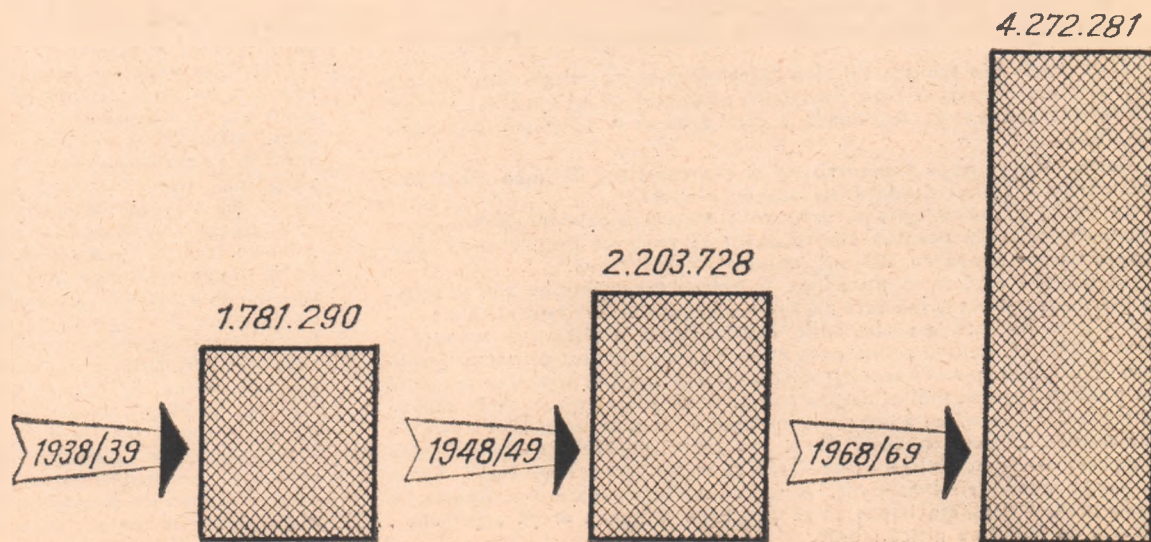
Numărul de elevi a crescut enorm. Am asistat, am putea spune, la o adevărată „explozie a populației școlare”. Consecința firească a acestui fenomen a fost expansiunea terito-

rială sau locală a învățămîntului, prin crearea unor noi unități școlare — de toate categoriile — sau înmulțirea numărului de clase în școlile existente. Astfel, pretutindeni pe harta țării au apărut noi citadele ale culturii — de la grădinițe de copii, școli generale, tehnice, profesionale, licee, pînă la institute de învățămînt superior și universități — toate înzestrate, conform specificului lor, cu utilajul necesar, biblioteci, laboratoare etc.

Numărul de copii, elevi și studenți din țara noastră în anul școlarii: 1938/39 — socotit an de vîrf al dezvoltării învățămîntului din trecut —, 1948/49 — anul reformei generale a învățămîntului — și 1968/69 — an al intrării în vigoare a Legii învățămîntului din R.S.R., — se dublează de la o etapă la alta.

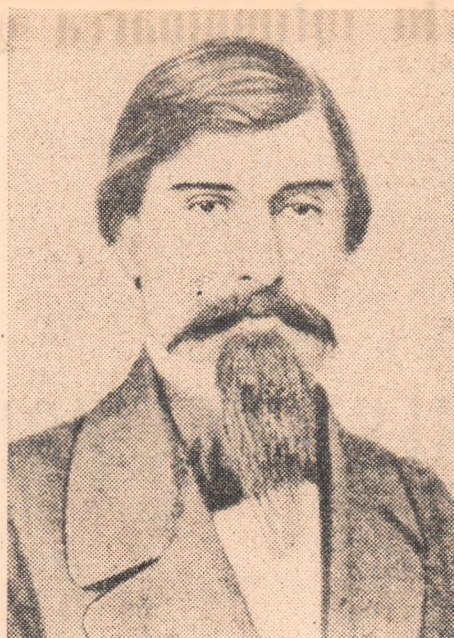
Nimic mai concludent decît limbajul cifrelor. Tabloul de mai jos este impresionant:

TOTAL POPULAȚIE ȘCOLARĂ - inclusiv învățămîntul preșcolar și învățămîntul superior -

ANIVERSĂRI UNESCO

S-au împlinit de curînd 150 de ani de la nașterea (17 martie 1819) și 110 de la moartea (5 februarie 1859) lui Alecu Russo, scriitor care, printr-o viață exemplară și printr-o operă profund ancorată în mișcarea literar-culturală a epocii, dar scaldată, în același timp, în apele eterne ale existenței noastre pe aceste locuri, și-a înscris numele în fondul permanent al valorilor culturii române. Participant direct și entuziast, însă cu perpetuă discreție și chiar uitare de sine, la toate mișcările înnoitoare ale „veacului naționalităților”, Russo s-a manifestat mereu ca un „ostaș al propășirii” timpului său, pe care a înțeles să-l slujească cu întreaga-i ființă, în toate împrejurările în care viața l-a aruncat, nerăsfățindu-l mai niciodată. În puținele-i momente de răgaz el a scris (în română și în franceză) o operă, modestă ca întindere, dar plină de interes prin diversitatea problemelor abordate, prin soluțiile propuse, prin intuițiile sigure și vizionarismul ei substanțial, ca și prin expresia sa sigură, limpede, cu un simț al nuanțelor și o adiere de parfumuri mereu evidente și numai accidental istovite prin curgerea timpului. Astfel „spiritul cel mai liber pe care l-au avut românii” (Ibrăileanu) s-a manifestat ca memorialist. Dînd în *Piatra teiului*, *Piatra corbului*, *Iașii și locuitorii săi* în 1840, *Soveja și Amintiri* (ultima în românește) pagini în care mijloacele specifice acestui gen sînt duse la o strălucire pe care numai Ion Ghica avea s-o depășească dintre contemporanii săi. Se va evidenția, deopotrivă, ca dramaturg scriind piesele *Băcălia ambițioasă* și *Jignicerul Vadră sau Provincialul la Teatrul Național* (astăzi pierdute), a căror reprezentare în 1846 îi va atrage surghiunirea ca „răzvrățitor al orînduiei publice în țara sa”. Dar „cetățean liber al României”, cum se socotea într-o scrisoare expediată din închisoarea din Cluj, unde ajunsese în timpul revoluției de la 1848, el va continua să abordeze fățiș cele mai actuale probleme ale epocii, ignorînd parcă toate injustițiile la care se putea aștepta din partea oficialității retrograde a timpului. Astfel dragostea lui nestinsă pentru istoria, viața socială curentă și limba poporului, „ce am dobî-

ALECU RUSSO

dit odată cu lumina, odată cu auzul” va cunoaște un moment de maximă intensitate cînd, departe de țară, în timpul exilului parizian, va scrie vibranta și nepieritoare *Cîntarea a României*, a cărei paternitate i-a fost adesea contestată, dar care va încălzi oricînd inimile cititorilor ei. Nu mai puțin importante sînt observațiile lui despre *Poezia populară* prin care „dobîndim convingerea naționalității române”, a „geniului românesc”, deoarece, pe lângă valoarea ei artistică excepțională, „datinile, poveștile, muzica și poezia sînt arhivele popoarelor. Cu ele se poate oricînd reconstitui trecutul întunecat”, expresii

amintind, deopotrivă, pe cele ale lui Herder, ca și pe ale contemporanului său Bălcescu. El este cel ce i-a pus în mînă *Miorița* lui Vasile Alecsandri, socotind-o „cea mai frumoasă epopee păstorească din lume”.

În spiritul celor spuse de Kogălniceanu în „Dacia literară” el va milita pentru consolidarea literaturii naționale ale cărei izvoare de inspirație sînt trecutul, fără de care „literatura nu are rădăcini, nici nu dă roade”, „obiceiurile și năravurile” contemporane, ținta acesteia fiind, ca „expresie a nației”, „îmbunătățirea năravurilor și educația obștească”. În acest context nu-i recomandabil a încuraja nerațional „trăduceli de obiceiuri străine”, modelele externe rodind numai cînd „sînt prefăcute după locuri și epoci”, adică asimilate organic și critic. De aceea, „este nevoie de a întemeia critica și de a cumpăni de-acum înaintea bunătățile scrierilor și tăria sistemelor, fiindcă a venit timpul îmbunătățirii”, al „judecății nepărtinitoare”, al „criticii sănătoase ce răspîndește bunul” (vezi *Critica criticii* și *Cugetările*). Pe aceste temeuri va examina el ce se joacă „pe scena națională”, va cîntări trecutul nostru cultural, insistînd asupra fondului său viabil, din care „ce este vrednic de trăit nu moare” și se cuvine valorificat, dar mai ales îi va supune unei aspre critici pe toți „fabricanții de sisteme” lingvistice, prin ale căror exagerări se poate ajunge involuntar la zdruncinarea „unității morale ce leagă deosebitele familii românești”. Limba română șlefuită „de două mii de ani în lacrimi și sînge, în puterea stelelor și a naturii trebuie cultivată mereu, avînd sorti de izbîndă în deosebi scriitorii pe care „toți” îi înțeleg, mici și mari, neștiutori și învățați”.

Prin asemenea atitudini, prin finetea discernămintului critic, prin interesul multiplu și treaz față de problemele și evenimentele vremii, opera lui Alecu Russo, deși uitată un răstimp, a ajuns, după reeditarea ei, a-l impune conștiinței noastre nu numai ca pe un precursor în diverse domenii, nu numai ca pe un combatant redutabil în spațiul epocii sale, ci ca pe un reper și un centru de iradiere ce nu poate fi ignorat, ca pe un artist ale cărui pagini ne vor încălzi mereu încălzindu-ne sufletele și îndemnîndu-ne la meditație.

George MUNTEAN

LEONARDO DA VINCI

(Urmare)

a consacrat o bună parte din viață preocupărilor științifice și tehnice explică de ce a fost așa de puțin productiv ca pictor.

Leonardo a îmbrățișat aproape toate ramurile de știință și tehnică ale epocii sale, manifestîndu-se ca inovator și inventator neostenit, iar unori chiar ca fondator (în mecanică, geologie, anatomie). Cu deosebire prețuia *Mecanica*, „paradisul științelor matematice”. Din notele lui reiese că a întrezărit principiul inerției, al acțiunii și reacțiunii, al acțiunii minime, apoi legile căderii corpurilor, cu un secol sau două înainte de Galileu și Newton.

În *Hidraulică* a schițat proiecte vaste de canalizare a fluviilor Arno și Padul, de utilizare a forței motrice a apei. Alte proiecte grandioase vizau reforma urbanistică și reconstrucția orașelor, străpungerea munților spre a înlesni comunicațiile. A imaginat diverse mașini și dispozitive tehnice: mori de tot felul, războaie de țesut automate, turnătorii, filiere, fabrici de oglinzi, macarale etc.

Problema aparatului de zburat l-a frămîntat toată viața și dacă n-a rezolvat-o nici el, nici atîția alții după el, este pentru că a lipsit motorul. Dar a prezis viitorul aviației: „Penele vor ridica pe oameni ca pe păsări spre cer, prin lucrările scrise cu ajutorul penelor”. A descoperit turbina, parașuta, aparatul de scafandru, capilaritatea, probabil și forța aburului.

Deși detesta războiul, a proiectat lucrări de fortificație și unelte balistice, a imaginat tunul ghintuit și cel cu închidere prin culasă, tancul și submarinul.

Dacă unele din schițele lui sînt destul de sumare, altele sînt uimitor de detaliate și în cîteva cazuri mașinile plăsmuite de el nimeresc dintr-o dată soluția cea mai perfecționată la care avea să se oprească tehnica de mai tîrziu.

În *Astronomie* nega geocentrismul și era conștient de importanța soarelui, căruia îi consacra adevărate acorduri lirice.

În *Optică* a studiat legile perspectivei și structura ochiului, a descoperit camera obscură. Cu nepusă uimire aflăm că vorbește despre unda luminoasă și unda sonoră cu 200 ani înaintea lui Huyghens.

În *Geologie* și *Geografie* studiază formarea cursurilor de apă și acțiunea lor de transport („apa este cărăușul naturii”). Arată cum cîmpia Lombardiei este formată din aluviunile Padului, care în viitor va acoperi și Marea Adriatică. Pentru prima oară explică în mod corect prezența fosilelor în munți, anticipînd cu secole geologia stratigrafică. Este instructiv modul cum combate legenda biblică despre potop. Dacă apa a acoperit într-adevăr toți munții, înseamnă că a îmbrăcat întreg pămîntul, transformîndu-l într-o sferă perfectă. Cum suprafața sferei are toate punctele egal depărtate de centru, era imposibil ca această apă să se mai scurgă undeva, întrucît apa curge numai cînd coboară. Așadar, „explicația naturală lipsește, e nevoie pentru a ieși din impas să se proclame minunea drept argument”, constata da Vinci cu nițică ironie.

Schița orașului Imola, întocmită de el, este de o acuratețe ce pare împrumutată unui atlas modern. Excursionist pasionat, se pare că Leonardo a fost printre primii turiști care au urcat pe Monte Rosa.

Leonardo poate fi apoi considerat ca fondatorul *Anatomiei* științifice. Cine vede desenele lui, de o uimitoare precizie, nu-și poate reține emoția, mai ales gîndindu-se la timpul și împrejurările în care au fost înfăptuite. Specialiștii declară că după ele s-ar putea întocmi un mic manual de disecție. Spre a le realiza, Leonardo a trebuit să diseca vreo 30 de cadavre (pe atunci metodele de conservare al acestora erau necunoscute), mai cu permisiunea papei, dar mai ales clandestin, adică riscîndu-și viața.

În *Fiziologie* se pare că a intuit circulația sîngelui înaintea lui Harvey, a deosebit mușchii voluntari de cei involuntari, ba chiar și noțiunea de act reflex. Despre scoici el opinează că sînt „animale cu schelet extern”. Și-a dat seama de rolul asimilației și dezasimilației, ca proces central al vieții: „Substanța hrănitoare întretine viața, după cum flacăra luminării este întreținută de substanța ei”. Și ceea ce este și mai gustativ, el relevă unitatea dialectivă dintre viață și moarte, faptul că una fără alta nu e cu putință.

În *Botanică* decelează repartitia frunzelor pe ramuri (adică filotaxia), știe că cercurile copacilor tăiați arată numărul anilor, iar grosimea sau îngustimea inelelor arată dacă anii au fost umezi sau secetoși. Unele desene de plante sînt atît de fidele și amănunțite, încît ele pot servi la determinarea speciilor respective. În *Madona din grotă* cu stînci ornamentația vegetală e splendidă și foarte bine studiată.

O ingenioasă observație de *Chimie*, la adresa alchimistilor: „Falsii interpreți ai naturii afirmă că argintul viu este sîmînta comună a tuturor metalelor. Ei uită că natura variază sîmînta după varietatea speciilor pe care vrea să le producă”.

Descoperirile lui Leonardo sînt atît de multe și de variate, vederile sale atît de avansate față de vremea în care a trăit, încît dacă ar fi fost apreciate la dreapta lor valoare de lumea contemporană ar fi grăbit progresul științific cu cel puțin o sută de ani. Din păcate, el n-a făcut școală și tot ce au descoperit mîntea și imaginația sa fără pereche a trebuit redescoperit mai tîrziu. În știință el n-a lăsat discipoli ca în pictură, pentru că elevii săi n-aveau înclînări științifice și în orice caz au fost depășiți de prodigioasa inteligență a maestrului. Apoi, notițele lui Leonardo erau greu de studiat, fiind scrise cu mîna stîngă și inversat, astfel că trebuiau citite în oglindă, poate spre a îngreua spionajul răuvoitorilor, gata oricînd să-l denunțe bisericii ca eretic. Manuscrisele maestrului au fost păstrate cu dragoste și venerație de discipolul său Francesco Melzi, care totuși nu le-a publicat, și cu drept cuvînt, căci pe timpul său începe să se simtă funesta acțiune a inchiziției și contrareformei. Probabil chiar Leonardo, dacă trăia pe acea vreme, ar fi avut soarta lui Giordano Bruno sau Galileu. După moartea lui Melzi, manuscrisele s-au împrăștiat și abia în secolul al XIX-lea ele au început a fi scrise, studiate și puse în adevărata lor lumină.

Exemplul lui Leonardo arată izbitor că nici o personalitate, oricît de dotată, nu poate lăsa realizări durabile decît dacă impulsul dat de ea găsește continuare și ecou în rîndurile colectivității. De altă parte, colectivitatea păgubește cumplit dacă-și permite luxul să renunțe la aportul marilor talente atunci cînd ele se ivesc.

O LECȚIE DE MORALĂ (VI)

NECESITĂȚI FUNDAMENTALE

Care sînt, deci, necesitățile fundamentale cărora le corespund manifestările inițiale ale expresiei artistice?

Orice artist veritabil, deținătorul unei sinteze plurivalente în care elementul motrice nu-și pierde niciodată mobilitatea, autorul acelor

arhipelaguri care se risipesc și se refac ascultînd de forța magnetică a baghetei lui, plămădește o imagine reprezentativă a epocii, traversată de factorii mediului înconjurător, asemeni nervurilor unei frunze, o imagine reprezentativă locală și totuși eternă.

Indiferent de articulațiile și arhitectura ei, această imagine are o structură vizuală, iar caracterul ei primordial este inocența.

Acest decisiv element, nicidecum fortuit, al operei de artă aparține copilului prin forța lucrurilor: copiii au o viziune intuitivă asupra lumii; ei o văd cu o inocență și o frăgezime pe care imperatiivele raționale ale experienței n-au izbutit să le altereze.

Acest dar firesc suplinese cu brio percepția vizuală a oricărui artist veritabil, deși operația propriu-zisă este, fără îndoială, mai puțin conștientă.

Potrivit constatărilor de mai sus, orice sistem de educație ar trebui să se îngrijească să conserve, pe cit posibil, viziunea naturală a copilului.

În societățile primitive ritualul de inițiere are drept scop transmiterea pe calea simbolurilor, de la o generație la alta, a tuturor ele-

mentelor viabile și nealterate cucerite de experiență.

Într-un sistem educativ care acceptă ca arta să-și transmită simbolurile, a căror vivacitate să rămână neatinsă, promovîndu-le pe plan personal și totodată colectiv, acest fel de inițiere este, evident, absolut necesar. Nu toți copiii ajung mari artiști, dar educația prin artă înțeleasă astfel, adică ținînd seama de caracterul manifestărilor inițiale ale expresiei artistice, impulsionate de viziunea infantilă în care candoarea și ferocitatea se contopesc în zonele inocenței, favorizează dezvoltarea netulburată a întregii personalități, aliind activitatea intelectuală cu agilitatea manuală într-o atmosferă de armistițiu, și topîndu-le în procesul creator — cea mai de preț însușire a naturii umane.

Bunul gust în aprecierea operei de artă este astfel asigurat. Acest bun gust e poate mai necesar astăzi ca oricînd, într-o epocă în care știința elimină rapid obstacolele materiale care împiedică și deranjează comunicarea și cînd toate modalitățile de comunicare între indivizi se cer a fi încurajate și favorizate.

Virgil TEODORESCU

Nu vom ști niciodată cît de multe sînt pasiunile copiilor. Un lucru însă e limpede: copiii sînt un gen de oameni la care pasiunile ating o frecvență maximă. Pasiuni trecătoare sau de durată, zgomoatoase sau adine — tănuite, egoiste sau generos — umanitare... Pasiuni, și totuși, nu. Sau pasiuni care nu pot fi măsurate cu aceleași criterii-etalon ca ale noastre, ale oamenilor maturi. Copiii au felul lor de a se pasiona. Chiar și atunci cînd opțiunea lor pentru ceva sau pentru cineva nu trece de intensitatea unui viu interes, e totuși vorba de o pasiune.

„Dănuț al meu are pasiunea desenului. Toată ziua — și asta e distracția lui preferată — mîzgălește cu creionul pe hîrtie fel de fel de chipuri și imagini“, îmi spunea deunăzi o mamă și era ușor să recunoști mîndria pe care i-o ascundeau cuvintele, subtextul care voia să spună că Dănuț al ei e eumva deosebit de alți copii, că e, poate — ah, mamele! — un viitor artist de talent. La Dănuț, da, e vorba de o pasiune. Dar o pasiune în care nu e cazul să investești prea multă incredere: e o pasiune de copil. Nu numai Dănuț, ci aproape toți copiii mici desenează cu plăcere, cu pasiune, pînă la uitare de sine. După cum aproape toți copiii dansează, cîntă, povestesc, meșteresc cu plăcere, cu pasiune chiar. La mulți însă această plăcere, această pasiune dispăre la adolescență. Adolescentul e un spirit critic ascuțit, o minte care judecă intens și judecă selectiv și comparativ. Adolescentul e exigent cu sine însuși atunci cînd își manifestă personalitatea în public și prudent, preferă să renunțe decît să se expună ridicolului. Și, totuși, nimeni mai pasionat decît adolescentul! E vîrsta cînd se cristalizează tendința — firească — de a se afirma, de a se detașa prin ceva de colectivul amorf căruia îi aparține, al clasei, al prietenilor, manifestîndu-se cu predilecție și pricepere într-o direcție anumită. Astfel el

PASIUNI

își găsește locul distinct în mijlocul aceluia colectiv, și prin posibilitățile personale și calitățile lui își cîștigă atenția și prețuirea celor din jur.

E vîrsta cînd prietenii se leagă tocmai pe bază de comunitate în preocupări și pasiuni. E vîrsta cînd sînt căutate „marile modele“ (în cărți, în filme etc.), cînd „marii pasionați“, cei care străbat oceanul pe o plută, care descoperă particule necunoscute în infimătatea atomului, care, zboară în spații extraterestre sau coboară luni de zile în întunericul peșterilor, exercită o fascinație indubitabilă. E vîrsta cînd, în goană după asemenea modele „electrizante“, unii se lasă vrăjiți de acei „supermani“ care pot sparge o casă de bani cu o coajă de nucă.

Ajungem astfel la ceea ce trebuia de la început: e absolut necesar să dirijăm în orice moment pasiunile copiilor. E necesar să le cernem și să le păstrăm doar pe cele care merită să existe. Dar e foarte puțin doar să le depistăm și să le păstrăm. E absolut necesar să le și cultivăm — aici și școala și familia pot și trebuie să aibă partea lor de contribuție. Aș zice chiar că există și pasiuni la început „impuse“ copiilor, dar care sfîrșesc prin a fi „însușite“ de către copil. Copilul vrea să știe totul, vrea să vadă totul, e atras de tot ce îi este încă necunoscut, încearcă să se apropie de tot ce e nou. El singur, rareori, își poate descoperi și cultiva o dominantă. Cei care îi poartă grija trebuie să-l observe, preocupați permanent să descopere această dominantă. Și atunci, cînd nu i-o descoperă, să i-o creeze. Dar chiar și acolo unde această dominantă există, ca în cazul lui Dănuț cel „pasionat pentru desen“ nimic trainic, de viitor, nu va rezulta din

această pasiune a lui fără ca ea să fie cultivată. Ceea ce numeam o „pasiune de copil“, e, de fapt, doar o simplă înclinație către un anumit domeniu de manifestare umană. Dar de multe ori ea devine cu adevărat o dominantă a personalității omului de mai târziu, dacă este din vreme luată în serios de cei din preajma copilului, urmărită și ajutată în evoluția ei și, eventual, sistată, atunci cînd se observă o involuție. Nu e nevoie de exemple celebre ca să ne convingem că înclinația către ceva poate deveni cu adevărat o pasiune abia după cunoașterea intimă a aceluia ceva, cunoaștere căreia îi sînt înclinați ani de studiu și exercițiu devotat. Înclinația atinge, deci, gradul pasiunii abia după ani de cultivare a ei conștientă. Se știe doar, nici un Paganini nu apare din senin, ci numai după ani de studiu serios, la început de multe ori impus și deloc agreat de către copil; cu vremea însă necesitatea studiului se conștientizează, simpla atingere a strunelor trezește ecouri în afectivitatea copilului și ele devin o necesitate zilnică, aproape maldivă, fără de care copilul — mare acum — nu-și concepe existența. E sensul pasiunii adevărate care atinge voluptatea, dar o voluptate care e departe de a fi instinctuală, o voluptate dobîndită, obținută prin strădanii conștiente, o voluptate la granița dintre beatitudine și luciditate. Acesta e un exemplu fericit și păstrez credința că exemplele fericite sînt mai frecvente. Există totuși și exemple opuse: părinții care nu cedează — nici după ani de zadarnice încercări — în a impune copilului lor o anumită preocupare. Nu orice fetiță căreia îi place să danseze — și cărei fetițe nu-i place să danseze? —

poate deveni o Isadora Duncan. Cunoșc totuși părinți care, după ani de rezultate mediocre ale fiicei lor la Liceul de coregrafie, se zbat încă să convingă profesorii de la această școală că dansul e „marea pasiune“ a fiicei lor. O viață care se ratează încă pe de băncile școlii, dintr-o ambiție nesănătoasă, nu a copilului, ci a părinților.

Nu sînt excluse însă nici pasiunile plurale. Copilul, adolescentul, caută și se caută; de aceea e, de multe ori, un nesățios. Se introduce cu multă cheltuială sufletească în domenii diferite, și în extraordinara lui sete de cunoaștere le explorează. Același copil sau adolescent poate fi și un pasionat al matematicii, al sportului sau al poeziei. Dar după un timp, uneori foarte scurt, toate acestea se pot nămi ca un castel de nisip pentru a fi înlocuite de alte pasiuni sau de numai una singură, mai viabilă decît toate celelalte. Cineva i-a deschis o poartă, pînă atunci neobservată și atîta a fost de ajuns pentru ca el să devină prizonierul fericit al unui nou imperiu, în care gustă delicii nemaicunoscute.

Se întîmplă ca acesta să fie un domeniu tabu pentru tine, mamă, pentru tine, tată, pentru tine, profesor. Se întîmplă ca tocmai aceasta să fie prima încercare de emancipare a micului om pe care îl tutelești. Se cere prudență. Să nu forțăm ușile. Să procedăm așa încît să devenim oaspeți ai domeniului, invitați de onoare. Să facem uz de autoritate numai atunci cînd există un pericol real. Dar mai ales să facem uz de sentimentele — liant între noi și copilul nostru, pe care le-am sintetizat cu trudă în laboratoarele familiilor noastre ani și ani.

Copilul nostru e un pasionat? Să ne bucurăm. Omul fără pasiuni e o personalitate ștearsă, incoloră, plicticoasă. Omul cu pasiuni e un om întreg, adevărat.

Emilia CĂLDĂRARU

DIN ISTORIA EDUCAȚIEI

EDUCAȚIA LA ROMANI

Procesul de încheiere a unor tipuri de învățămînt stabile, clar delimitate, s-a desfășurat lent în cursul evoluției civilizației romane, încît chiar la sfîrșitul secolului I. e.n., pe vremea lui Quintilian, se punea încă problema opțiunii între educația cu ajutorul unui singur profesor particular și cea realizată în școală, în colectiv.

Îndeobște, învățămîntul roman se structura pe patru trepte. Învățămîntul elementar era dirijat în special de un pedagog particular — *ludi magister* — și consta în primele noțiuni de gramatică, geometrie, muzică. A doua treaptă consta mai ales în studiul literaturilor greacă și latină și al pildelor morale ale trecutului, sub conducerea unui *grammaticus*. Învățămîntul superior avea un caracter prin excelență oratoric și juridic, menit să pregătească pe tineri pentru cariera politică sau juridică, sub îndrumarea unui *rhetor*. O formă supremă de specializare o reprezenta instrucția filozofică, juridică și oratorică într-una

din marile școli din Atena, Pergam, Rhodos etc. În ultimele secole ale Imperiului roman iau naștere asemenea școli de înaltă specializare și în Italia, în provinciile occidentale, sau asiatice etc., la Roma, dar și în centrele urbane din care descind actualele orașe Milano, Autun, Bordeaux, Tunis (pe atunci Cartagina), Antiohia, Beirut.

În timpul înfloririi republicii romane, învățămîntul elementar și mediu urmărea mai cu seamă obiective practice, deprinderea socotitului și a cititului, fapt care determină pe Cicero să pledeze pentru îmbogățirea instrucției literare a elevilor, pentru dezvoltarea valențelor educativ-morale ale cunoștințelor predate. Era vorba de a valorifica complex tradiția învățămîntului umanistic al grecilor, care creaseră strălucite școli de filozofie și de elocință. (Încă eroii Iliadei atestă o capacitate uimitoare de a se exprima meșteșugit.) Quintilian va considera ulterior pe Homer ca izvorul autentic al artei de a se exprima frumos, emoționant și totodată clar. Secolele V—IV î.e.n. prilejuiseră pe solul anticei Hellade apariția unor școli vestite de elocință. Se dezvoltase arta exprimării clare, armonios structurate, de o limpezime, am spune, ascuțită a discursurilor, pe lângă marii oratori ai acestei epoci: Isocrate, Eschine, Lysias și Demostene. Luase astfel ființă școala oratoriei atice, așa numită elocință aticistă, care se reclama îndeosebi de la stilul concis, riguros, aproape uscat al lui Lysias. Mai târziu, în epoca hellenistică (sec. III—II î.e.n.), datorită relațiilor cu ținuturile și culturile Orientului se configurase și o altă orientare, cea asianistă, care, reclamîndu-se uneori și de la Isocrate, promova un stil colorat, bogat în imagini și efecte verbale, patetic, câteodată chiar umflat, gata să utilizeze și gesturile largi, ce solicitau din partea vorbitorului un efort fizic deosebit. Romanii veniseră de mult în contact cu aceste tipuri de învățămînt, căci tinerii înstăriți studiau stăruitor în marile școli din Grecia, așa cum am arătat și mai sus. În plus, încă din timpul lui Scipio Emilianul (sec. II î.e.n.) filozofii și profesorii heleni aduseseră chiar în Roma tiparele educației umaniste grecești, preocupați de formarea omului, de dezvoltarea plenară a personalității elevilor. Cicero reclamă, de altfel, formarea unui orator complet, plurivalent, înzestrat cu o solidă cultură filozofică. În același sens, ulterior, Quintilian va pleda, pe lângă utilizarea principiului intuitiv — copiii învățînd mai lesne să citească și să scrie cu ajutorul unor litere de fildeș — și a repetiției, și pentru formația morală timpurie a elevului, prin memorarea și meditația asupra unor versuri celebre, sentențe, maxime nobile. Același Quintilian va recomanda crearea unor forme de învățămînt preșcolar, căci pentru el instrucția copilului trebuie să înceapă înainte ca acesta să împlinească șapte ani. Astfel, Quintilian s-a ilustrat realmente ca precursorul grădinițelor moderne de copii. În același timp, se acorda o grijă deosebită educației fizice a copiilor. Celebrul adagiu: „minte sănătoasă în corp sănătos” este prea cunoscut, dar merită să amintim că pînă și un filozof al introspecției, al cultivării aproape exagerate a spiritualității individului, cum a fost Seneca-fil, pledează pentru utilizarea unor exerciții fizice ușoare, care să mențină vioiciunea, elasticitatea trupului.

Dar problemele majore ale învățămîntului roman din timpul Imperiului derivau dintr-o veritabilă inflație a unei instrucții retorice artificioase. Precedente existau și în școlile grecești din epoca hellenistică, unde începuseră să se exagereze uneori preocupările pentru tehnica limbajului oratoric, mai ales după expansiunea asianismului în unele centre educative și a imitării excesive a sobrietății lui Lysias în altele. Absolutismul monarhic lichidase libertatea de expresie politică, marile procese și dezbateri din For, obligase declamația să se cantoneze în elocință judiciară, preparată în școli numai prin exerciții de mare subtilitate stilistică, dar axate exclusiv pe teme artificiale, împrumutate istoriei îndepărtate sau mitologiei, total

străine de problemele care confruntau pe tinerii avocați în litigiile timpului. Astfel, elevii se exersau pe pledoarii (*suasoriae*) în favoarea faptei eroice săvîrșite la Termopile de spartanii lui Leonidas sau pe tema sacrificiului Ifigeniei și angajau controverse alambicate pe tot felul de motive iluzorii. (De pildă, ei pledau *pro* sau *contra* unui sclav care refuzase stăpînului său, chinuit de suferințe atroce, paharul de otrăvă cerut de acesta și fusese condamnat la moarte prin testament.) În acest fel învățămîntul roman pierdea caracterul său moral-formativ, fapt sesizat și reprobabil de mai mulți autori cunoscuți ai secolului I. e.n., începînd cu Seneca, rhetorul. În pofida vocației umoristice a Satyriconului, Petronius, prin personajele romanului său, condamna foarte serios această stare de lucruri: „Însă din vorbele umflate și din larma deșartă a frazelor, începătorii trag un singur folos, și anume acela că se cred ajunși într-o altă planetă cînd se trezesc în For. Într-adevăr, eu consider că tinerii ajung în școli niște prostănaci, căci acolo nu văd și nu aud nimic din cele de care ne izbim noi în viața cea adevărată: cit sînt elevi, ei au de-a face numai cu pirați ce stau pe țarm cu lanțurile la mîini, cu tirani scriind edicte în care poruncesc fiilor să rețeze capetele părinților, cu răspunsuri date de oracole în vreme de ciumă, unde se recomandă să se jertfească zeilor trei feciori sau chiar mai mulți. Sînt doar fraze lustruite și parcă unse cu miere, unde toate, cuvinte și fapte, parcă ar fi stropite cu sos, făcut din mac și din susan”. (Satyricon I.) În continuare, profesorul Agamemnon și elevul său Encolpius reclamă introducerea unei culturi generale temeinice, fondate pe studierea treptată, aprofundată a literaturii clasice grecești și romane, dar și pe o educație etică solid articulată. Semnalul de alarmă lansat de Petronius, ca și soluțiile sugerate de el, sînt reluate de marele prozator Tacit la începutul secolului II. e.n., în lucrarea *Dialogus de oratoribus* (Dialogul despre oratori). El reproșează profesorilor lipsa de exigență față de cunoștințele elevilor, față de pregătirea lor istorică și literară, mai cu seamă față de formația morală deficitară. Messalla, unul din personajele dialogului, incriminează superficialitatea subiectelor abordate în exercițiile declamatorii, dar și înfumurarea discipolilor. El recomandă studiul multilateral, ucenicia permanentă a oratorului începător pe lângă un maestru, pe care să-l urmeze pretutindeni, așa cum se proceda în vremurile de aur ale artei elocinței, și, mai ales, desăvîrșirea moravurilor. Apelul spre corectarea moravurilor, spre potențarea caracterului etico-educativ al învățămîntului revine deci ca un leitmotiv în toate meditațiile romanilor privitoare la școală, la formarea tinerei generații. Ei au conceput totdeauna învățămîntul ca formativ și nu ca informativ, indiferent de ponderea atribuită uneia sau alteia din disciplinele umanistice, care dominau școala romană, datorită încetinirii progresului tehnic, care frîna extinderea științelor exacte printre materiile studiate de tinerii discipoli. Deci, principalii autori romani care s-au referit la problemele învățămîntului au subliniat mereu necesitatea orientării educației spre formarea unor caractere alese, profund umane (nu spusese oare chiar și autorul de comedii Terențiu că este om și că nimic din ceea ce este omenesc nu-i este străin?), a unor cetățeni desăvîrșiți, gata să-și iubească patria, să se sacrifice pentru ea, să-și respecte părinții și concetățenii mai vîrstnici.

Reflecțiile și apelurile de acest tip își păstrează actualitatea și în vremea noastră, în pofida marilor progrese ale științelor, care au dus la structurări complet diferite ale învățămîntului. Nu putem decît reține și sublinia pledoaria antică spre un învățămînt formativ. Ea se regăsește, de altfel, și în notațiile filozofilor antici, referitoare la educație, îndeosebi la stoici, dar rezervăm pentru un alt articol tratarea mai detaliată a acestor observații enunțate de căutătorii înțelepciunii.

dr. Eugen CIZEK

CUVINTE MEMORABILE

CUNOAȘTE-TE

PE

TINE ÎNSUȚI

(Gnôthi seauton)

Cuvintele de pe frontispiciul templului lui Apolo din Delfi s-ar datora lui Thales din Milet, primul filosof grec după tradiție. Dar cine o poate ști? Ceea ce știm cu certitudine este că fama și-au dobândit-o prin Socrate.

Cine este omul grație căruia cuvintele gravate pe templul închinat zeului soarelui și al luminii își iau zborul lor în lume? Discuțiile aprinse în jurul figurii lui Socrate nu s-au stins odată cu moartea sa, nimbata de eroism și măreție tragică. Într-un fel îndrăznet, și mai mult original decât concludent, ele se continuă și astăzi, unii istorici ai filosofiei antice încercând „demitizarea” figurii sale, de milenii trecută în legendă. Ele se vor continua încă mult timp, figura înțeleptului atenian fiind o adevărată unică în istoria filosofiei, nu numai prin sfârșitul impresionant, ci și prin viața sa, întruchipare desăvârșită a învățaturii lui.

Atenienii, iubitori din vechime ai artei cuvântului, preturitori ai vorbirii frumoase, au fost repede cuceritori de elocința numeroșilor sofști, abili minutorii de vorbe, maeștri ai retoricii goale care au coborât arta subtilă a lui Protagora, discipol al lui Democrit, la treapta joasă de simplă echilibristică verbală.

Socrate reface prestigiul cercetării filosofice — compromisă de sofști — care va fi apoi dezvoltată în chip creator de Platon și Aristotel. Socrate este începutul, marele inițiator. Datorită geniului său, tinerețea ateniană, degustată de echilibristica intelectului sofistic, își recapătă interesul pentru adevăr. Cunoașterea omului va deveni, începând cu el, preocupare de căpetenie pentru cugetarea filosofică, într-o latură a ei, și va fi continuată prin umanism până la problematica antropologiei de astăzi.

Revoluția de vaste consecințe și deosebită amploare istorică începută de Socrate n-ar fi fost posibilă dacă acest om, organic solidar cu epoca lui, pe care o depășește însă prin măreția naturii și caracterului său moral, n-ar întruchipa tipul însuși al înțeleptului, pentru care învățătura și viața sînt una. Consecvența, sinceritatea deplină, dezinteresul, stăpînirea de sine și ascultarea de vocea rațiunii sînt trăsături de caracter remarcabile, cucerite prin combaterea aprigă a impulsurilor instinctuale, sînt rod al biruinței unei inteligențe excepționale, înfruntînd o natură sensuală. Datorită acestor calități ca și curajului civic dovedit în numeroase împrejurări, acțiunea lui Socrate capătă acea greutate și eficiență care va schimba viața filosofiei. Discursul lui nu este eficient și fermecător prin el însuși, cum credeau sofștii preocupați de elocința în sine, ci prin virtuțile morale ale celui care-l rostește și-l face veridic prin exemplul vieții proprii. Acest cuvînt va aduce marea întorsătură legată de numele atenianului. Puterea exemplului, reprezentat de „eroul rațiunii”, face din Socrate model incomparabil pentru educatorii din toate timpurile. Oracolul zeului de la Delfi, rostit prin vocea preotesei Pythia, spune: „dintre toți muritorii, Socrate-i cel mai înțelept”. Dacă vorbele au fost cu adevărat rostite, ele aveau puternice temeieri. Socrate va rămîne figura însăși a înțeleptului, „marea figură”, cum o numește Hegel, despre care se va vorbi totdeauna. Socrate: una din luminile mari aprinse în istorie.

Cuvintele de pe templul lui Phoebus Apolo lui îi datorează conținutul nou și semnificația, putem spune, inepuizabilă.

În adevăr, înțelesul acestor cuvinte nu se limitează la acela de a fi devenit o maximă, una fundamentală, a înțelepciunii în viață; nu se mărginește numai la domeniul etic, care de altfel a stat în centrul preocupărilor lui Socrate ca reformator moral și educator. Semnificația lor mult mai cuprinzătoare este aceea de a fi întors atenția și preocupările omului de la studiul exclusiv al naturii fizice către cunoașterea întregului său univers lăuntric. Prin aceasta Socrate arată că omul și lucrările sale, în rosturile ultime, nu sînt mai puțin prețioase și mai puțin demne de cunoscut decât natura externă. Elementul spiritual pe care-l comportă, absent în lumea corpurilor, îl înalță însă mai presus de splendoarea astrilor și ordinea naturii exterioare. Convertind porunca zeului într-un principiu esențial pentru viața grecilor de atunci, el i-a învățat că omul e dator să se cunoască întii pe sine, și aceasta nu numai pentru rațiuni de natură strict utilitară. Cicero spunea că meritul cel mai mare, meritul „sublim” al lui Socrate este de a fi „coborît filosofia din cer pe pămînt, introducînd-o în case și în piețele publice (în viața de toate zilele)”, adică în relațiile familiale și sociale ca act de conștiință și ordine etică. De cunoașterea omului și a faptelor sale, în înțeles mărunț și din rațiuni meschine, la urmă chiar josnice, s-au ocupat și sofștii. Socrate o făcea însă într-un chip

radical deosebit. Cunoșcînd bine speculațiile filosofice ale timpului său („Filosofii... sînt rodul epoci lor, a poporului lor” subliniază și Marx), concepțiile atît de variate și contradictorii care au generat confuzia intelectuală și morală dezastruoasă din spiritul concetăenilor săi și intuind rădăcinile adînci ale răului, Socrate și-a îndreptat privirile spre rațiunea însăși, a coborît „în interiorul conștiinței, în interiorul gîndului”, pentru că binele esențial nu vine din exterior, din afară, ci din știința despre sine.

Cînd Socrate a accentuat în felul său unic semnificația cuvintelor gravate pe templu, (i s-a spus Socrate „delficul”), el a înfăptuit o răsturnare de perspectivă, decisivă pentru ceea ce a urmat. În istoria gîndirii europene, evenimentul nu se reduce la redresarea filosofiei-compromisă de negoșul sofștilor decadente, ci reprezintă deschiderea perspectivei către o lume nouă, înfîrșită.

Cunoașterea de sine este o lucrare gingașă, complexă din cale afară, de răbdare și reflexie îndelungată. Așa se explică, probabil, pentru ce noua filosofie, inițiată de omul cu înfățișare de Silen dar cu inteligență divină, apare tîrziu în cultura greacă. Există între succesiunea de preocupări filosofice din viața unei culturi și din aceea a unui om o analogie vădită. Întii cunoaștem ce e în afară de noi, lucrurile și întîmplările din jurul nostru, și abia la urmă se dezvoltă reflexiunea interioară. Procesul a fost același în istoria gîndirii eline. Natura, cerul cu aștrii săi au fost studiate înaintea cerului inteligibil. Filosofii presocratici, „fizicienii”, „fiziologii” și „matematicienii”, cum îi numește Aristotel, s-au preocupat numai de cunoașterea naturii și a legilor ei, de originea și alcătuirea lumii, de explicarea tainelor universului. Socrate — cum am mai spus — a arătat conștiinței grecilor că omul și problemele lui sînt mai vrednice de cunoscut de cît alte lucruri mai îndepărtate de noi, că o astfel de cunoaștere înseamnă meditare sistematică, întoarcere critică a privirii asupra ta însuși. Astfel a început istoria minunată a cunoașterii de sine a omului.

Telurile aduse de Socrate în inima cugetării contemporanilor lui și a posterității nu sînt nici simple, nici ușor de înfăptuit. Adresîndu-se lui Eutidem, Socrate îl întrebă dacă a fost la Delfi, dacă a remarcat cuvintele înscrise pe templu și dacă a căutat să se examineze pe sine, după indicația lor. „Crezi tu că pentru a te cunoaște ajunge să-ți știi numele?... Nu este evident că această cunoaștere de sine e izvorul unei înfîrșite de bunuri?”

O infinitate de bunuri... În adevăr, de cînd privirile omului s-au îndreptat cu luciditate critică și onestitate intelectuală asupra lui însuși, el va urmări neîncetat, în forme variate, explorarea adîncimilor firii sale intelectuale și morale, le va cerceta mereu cu variate metode și în perspective diferite, iar rezultatele vor fi nespuse de fecunde.

Descoperindu-se pe sine, după îndemnul maximei, preluată de conștiința filosofică europeană, omul descoperă izvorul științei și puterii lui, își dă seama de ce știe și ce poate, de ceea ce este binele și virtutea, pentru ca înarmat apoi cu știința lor, să-și ia în mîini destinul.

Procesul foarte complex al cunoașterii la care îndeamnă cuvintele maximei socratice a dus la cucerirea unor rezultate de excepțională valoare pentru cultura omului. Începînd cu Socrate se dezvoltă în primul rînd teoria etică, devenită reflexiune sistematică, se pun bazele eticii ca știință a binelui care va preciza metodele adecvate progresului moral al omului. Știința educației apoi nu-și poate atinge scopul dacă subiectul uman nu învață a se cunoaște pe sine cît mai deplin posibil, pentru a ști care-i sînt posibilitățile și limitele, ce este apt să înfăptuiască pe măsura puterilor sale reale de autoinstruire și autoeducare. Este un lucru necesar și indiscutabil folositor să ne cunoaștem cît mai bine puterile proprii, inclinațiile, dispozițiile emoționale și volitive, pentru a ne educa pe noi-însine și a ne modela caracterul și personalitatea. Înțelesul cuvintelor socratice rămîne deci ca un îndreptar de valoare permanentă pentru cultivarea omului. Psihopedagogia și psihologia se dezvoltă bazîndu-se tocmai pe această cunoaștere de sine. Mai mult. Însemnînd în același timp cercetarea rațiunii, maxima socratică a promovat studiul formelor gîndirii, a funcțiilor inteligenței, a concepțiilor create de ea, iar prin aceasta a dat impulsul decisiv pentru dezvoltarea logice și a spiritului științific, a deschis drumurile progresului cunoașterii în direcțiile principale ale culturii umane. Demnitatea și măreția omului au fost înălțate într-un chip necunoscut de lumea premergătoare lui Socrate. Cu el începe umanismul, în accepția lui mare.

Nicolae TATU

Școala trebuie să-și mobilizeze toate forțele pentru a-și valorifica la maximum posibilitățile instructiv-educative. Figura centrală care concentrează și coordonează în acest scop eforturile tuturor cadrelor didactice este directorul școlii. Pentru a-și îndeplini cu succes obligațiile (organizarea, îndrumarea și controlul întregii activități ce se desfășoară în școală), directorul trebuie să aibă *autoritate*. Ce se înțelege însă prin autoritatea directorului și cum se poate ea dobândi?

Autoritatea este atributul suprem al personalității directorului. Ea are sensul de prestigiu maxim dobândit ca urmare a recunoașterii unanime de către profesori (colegii), personal administrativ, elevi a înaltelor sale însușiri care îi conferă dreptul de a decide, a impune, a profunde ascultare etc.

Autoritatea directorului, izvorită din merite personale incontestabile — temeinică pregătire de specialitate și psihopedagogică, erudiție, simț al măsurii, superioritate morală ș.a. —, reprezintă factorul care încheagă și cimentează colectivul de cadre didactice, stimulează activitatea acestora și creează un climat favorabil desfășurării întregii munci didactice. Cu alte cuvinte, adevărata autoritate a directorului devine un stimulent puternic al activității, un model de urmat, un îndbold la auto-depășire pentru întreg corpul profesoral. Iată de ce, apreciem noi, este util să tratăm — fie și sumar — problema autorității, condițiile care o favorizează și implicațiile ei pedagogice.

Unii directori de școală — din ferice, puțini la număr — consideră, în mod eronat, că autoritatea vine de la sine, se dobîndește spontan în virtutea împuternicirilor legale pe care calitatea de director le conferă. Alții, dimpotrivă, caută cu disperare și recurg la o serie de mijloace pentru a-și impune autoritatea. Așa, de pildă, unii directori practică metoda exigenței deplăse, manifestând tot timpul nemulțumire față de toți și de tot ce se realizează în școală, creînd un climat neprielnic de muncă, o atmosferă rece, de neîncredere, de nemulțumire, lipsită de satisfacții,

AUTORITATEA DIRECTORULUI

care mai mult inhibă decât îndeamnă la muncă.

Alți directori, de la înălțimea funcției lor de conducători, tronează, dau dispoziții categorice, seci, fără drept de apel, menținînd o distanță nepermisă între ei și cadrele didactice cu aceeași pregătire, aceeași menire și, mai ales, cu aceeași obligații. În acest caz, autoritatea este impusă artificial, prin frică, și este de fapt o falsă autoritate, care demobilizează și înăbușă inițiativa creatoare a colectivului pedagogic.

În sfîrșit, alți directori, situîndu-se la extrema opusă, manifestă indulgență excesivă, lipsă de discernămint și de exigență față de profesori și prietenie exagerată. Și în acest caz ne găsim în fața unei false autorități, cu valențe educative foarte reduse.

Așa cum relevă numeroși pedagogi, adevărata autoritate are la bază meritele incontestabile ale profesorului — respectiv ale directorului — și mai ales devotamentul acestuia față de idealurile școlii și față de idealurile mărețe ale societății noastre socialiste*. Ca urmare, personalitatea directorului trebuie mai întîi să întărească o serie de calități de om adevărat, de cetățean devotat patriei.

Așadar, autoritatea se dobîndește, și anume, datorită următoarelor calități:

a. *Competența profesională.* Directorul îndeplinește în cadrul unității sale o întreită funcție: de specialist (ca profesor în specialitatea pe care o predă), de pedagog (ca educator al întregului colectiv școlar) și de conducător. Ca urmare, directorul trebuie să stăpînească temeinice cunoștințe de specialitate, să fie bine orientat și în specialitățile înrudite, dar să posede și o largă informație legată de toate

V. Pavelcu, Studii de psihologie pedagogică, București 1962, pp. 147-162

disciplinele cuprinse în planul de învățămînt. Este apoi absolut necesar ca directorul să stăpînească temeinice cunoștințe psiho-pedagogice și metodice. Să-și formeze o serie de aptitudini didactice necesare în munca de îndrumare, să știe ce și cum să observe în cadrul asistențelor la lecție, să fie capabil să interpreteze din perspectiva cerințelor pedagogice datele observației, să aibă capacitatea de a face judicioase recomandări menite să ducă la îmbunătățirea activității didactice. În plus, directorul trebuie să posede și aptitudini organizatorice, inițiativă creatoare, simț de răspundere față de muncă, operativitate etc. Competența profesională reprezintă garanția succesului muncii și autorității acestuia.

b. *Tactul pedagogic.* Tactul pedagogic, ca element al autorității, presupune simțul măsurii, capacitatea directorului de a acționa prompt și eficient în conformitate cu obiectivele educației comuniste (scopul major al școlii) și cu condițiile specifice ale unității pe care o conduce. Rezultă de aici că tactul pedagogic implică, pe de o parte, cunoașterea temeinică a activității zilnice din școală, inclusiv condițiile proprii în care se desfășoară, posibilitățile, limitele și perspectivele ce le pot oferi ele, precum și particularitățile colectivului pedagogic și ale fiecărui cadru didactic în parte. Pe de altă parte, pricepere în munca cu oamenii, capacitatea de a statornici în cadrul colectivului respectiv relații de colaborare, de apropiere, de intrajutorare, de muncă serioasă, precum și stăpînire de sine și mult discernămint în măsurile pe care le ia. Tactul pedagogic se dobîndește numai printr-o îndelungată activitate practică.

c. *Cunoașterea de sine.* Reprezintă un alt element component al autorității directorului (și implicit

al măiestriei sale pedagogice). Ea constă în *priceperea de a-și autoanaliza activitatea și conduita, atitudinea și manifestările proprii* în tot timpul cînd se află în școală sau în afara ei.

Cunoașterea de sine va determina pe director să-și aprecieze critic atitudinea, să-și înlăture lipsurile, să aibă o comportare egală, echilibrată, să creeze în jur o atmosferă senină, de încredere reciprocă. Directorul care are curajul opiniei, dar nu și al recunoașterii greșelilor sale, al carențelor apărute în activitatea școlii ca urmare a unor lipsuri personale, nu va dobîndi atașamentul și considerația colaboratorilor săi.

d. *Autoritatea presupune, în sfîrșit, afecțiune, dragoste față de școală, față de activitatea educațional-didactică, față de copii și față de colaboratori.* Atașamentul față de activitatea din școală, sentimentul dăruirii totale și al răspunderii îi dau satisfacția muncii împlinite. Dragostea și afecțiunea față de elevi și cadrele didactice, exigența, simțul dreptății și al respectului reciproc sînt mijloace educative de primul ordin, puternic stimulent în muncă. Adevărata dragoste față de colectivul pe care-l conduce se manifestă prin atitudine atentă, delicată și, mai ales, prin demonstrarea încrederii față de el. Preluînd munca întregului colectiv pedagogic și a fiecărui cadru didactic în parte, consultîndu-i și țînînd seama de părerile și sugestiile fiecărui, directorul va dobîndi, la rîndul lui, încrederea tuturor celor cu care colaborează. Încrederea constituie baza apropierii de om, de preocupările, de modul de viață și aspirațiile sale. Ea stimulează la acțiune, dă aripi gîndurilor, imaginației creatoare.

Intrunind asemenea calități, directorul va dobîndi în mod firesc adevărata autoritate, garanție sigură a succesului în activitatea didactică și educativă.

Stela TRITEANU

Lector, Catedra de pedagogie
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj

CRITERIILE DE APRECIERE LA OLIMPIADE

Cercetînd lucrările participanților la Olimpiada fizică din acest an, constatăm cu satisfacție că rezultatele sînt superioare față de anii precedenți. Un important număr de elevi dovedesc putere de generalizare a fenomenelor, interpretează matur legile fizicii și se exprimă în formulări precise, logice.

Paralel cu această stare de lucruri însă, există o altă categorie de concurenți care au dat lucrări mediocre și slabe, cu probleme greșit rezolvate, în care nici partea teoretică nu atinge un nivel cît de cît ridicat. Bunăoară, tema „Prin-

cipiile termodinamicii“, propusă pentru clasa a X-a, a fost tratată în multe lucrări superficiale, „cum serie în carte“ — o simplă însușire de legi și formule — fără o adiere prea mare a fenomenelor. Evident, în astfel de situații și punctajul acordat în aprecierea rezultatelor a fost foarte diferit.

De pildă, la școlile din sectorul III — București, dintr-un număr de 60 de elevi prezenți la Olimpiadă, doar trei au reușit să acumuleze peste 13 puncte din 20 posibile (un singur elev — 17 puncte, doi — 16, și unul — 14 puncte). O situație asemănătoare s-a înregistrat și în alte sectoare. În schimb în sectoarele pe a căror rază se află liceele „N. Bălcescu“ și „D. Cantemir“ rezultatele obținute de elevi la Olimpiada de fizică sînt excelente. E de ajuns să notăm, spre exemplificare, că dintr-o singură clasă a Liceului „N. Bălcescu“ care a prezentat la competiție 35 de elevi, 25 au obținut un număr maxim de puncte. Aceeași situație, același decalaj, poate și mai pronunțat, s-a perpetuat și la faza orășenească a Olimpiadei.

De unde să rezulte discrepanța aceasta accentuată între școli și sectoare?

Cauzele trebuie căutate, cred eu, nu în capacitatea elevilor sau în felul de a preda al profesorilor, ci în programele după care se predă această materie, în numărul diferențiat de ore de fizică săptămînal, variînd de la o școală la alta. Astfel, elevii liceelor „N. Bălcescu“ și „D. Cantemir“, deci cei care au obținut rezultatele cele mai bune

Puncte de vedere

la Olimpiadă, sînt elevi din clase cu profil specific de fizică, la care se predă după o programă nouă, alcătuită pe baza manualelor universitare și care cuprinde șase ore săptămînal, din această materie. Ne întrebăm însă: oare este echitabilă includerea în competiție a acestor elevi cu o pregătire net superioară la obiectul respectiv alături de colegii lor proveniți de la clasele liceale obișnuite? Eu cred că nu.

Pentru evitarea unor astfel de neajunsuri, consider că Societatea de fizică ce se ocupă anual cu organizarea acestei Olimpiade ar trebui

să elaboreze alte criterii de apreciere a cunoștințelor elevilor. De aceea, propun următoarele:

— probleme și teme diferite pentru clase diferențiate ca specific.

— punctajul în aprecierea lucrărilor — în funcție de profilul școlilor.

— formularea precisă și corectă a problemelor, pentru a evita interpretarea lor greșită de către elevi (cum s-a întimplat anul acesta la clasa a X-a — faza pe sector și la clasa a XII-a — faza orășenească).

— temele propuse pentru Olimpiadă să fie formulate de profesorii de liceu, în număr cît mai mare, dar selecția lor să se facă de o comisie restrînsă de profesori universitari.

— un mai mare secret al temelor, pentru toți profesorii care prezintă elevi la Olimpiadă.

În felul acesta consider că pot fi evitate multe erori și neajunsuri în aprecierea lucrărilor, iar olimpiadele elevilor își vor atinge pe deplin scopul nobil propus: acela de a fi un stimulent pentru elevi în acumularea de cunoștințe cît mai bogate.

Prof. Felicia HOREA
București

ANXIETATEA

O stare de permanentă teamă pentru ceea ce are să se întâmple, provenită din exagerarea posibilității primejdiilor, a dificultăților și din subaprecierea capacității proprii de a le depăși. Anxietatea (de la lat. *anxietas* - *atis* = neccaz, neliniște, zbucium) poate fi întâlnită la indivizi de toate virstele, dar mai ales la copii, cărora le produce marile necazuri prin efectul său dezadaptiv, inlesnit de sistemul încă slab conturat și organizat al mijloacelor lor de apărare.

Sub aspect afectiv, anxietatea marchează granița dintre normal și patologic, căci apare în mod nejustificat, este de o intensitate mai mare decât pericolul, se instalează înainte ca el să aibă loc și dăinuie uneori și după ce acesta a trecut. Este prin urmare îndreptățită atenția cu care privește psihopedagogii lupta pentru prevenirea și înlăturarea ei.

Anxietatea nu trebuie confundată cu neliniștea — tot o stare tensivă, dar care este produsă de un pericol real, fiind proporțională cu intensitatea acestuia și dispărând o dată ce el a fost depășit. Starea anxioasă — de obicei, de o intensitate mai mare — este declanșată de un „pericol” nedefinit, imaginar, care amenință continuu, ca sabia lui Damocles. Și dacă neliniștea este eficientă (individul verifică pericolul, își mobilizează forțele și caută o scăpare), anxietatea (deși tot o reacție de apărare) este o „frământare în gol”, dramatică și apăsătoare; individul reacționează la prelușul unei primejdii virtuale, consumându-și grațuit forțele, astfel încât, dacă se întâmplă ca ea să se concretizeze până la urmă, îl găsește în panică, deja epuizat și dezorganizat.

Analizând cauzele care generează această stare, modul și momentul în care acționează ele, constatăm că anxietatea este de două feluri: *constituțională* și *dobândită* sau situațională, ambele cu consecințe la fel de păgubitoare pentru individ.

Copiii (sau adulții) care au deja bine structurat un fond anxios și care răspund prin panică la orice solicitare a mediului, căci își apreciază oricând forțele ca fiind inferioare solicitărilor vieții, suferă de o *anxietate constituțională*. La pregătirea terenului pentru instalarea ei contribuie greșelile de educație, emoțiile de un anumit gen, repetate, surmenajul (mai ales cel afectiv) și mulți alți factori. Mediul în care se cultivă această stare este mai întâi familia, importanța influențelor educative din primii ani de viață fiind foarte mare. Supraprotecția și dădăceala la care sînt adeseori supuși copiii acasă, de la cea mai fragodă vîrstă (și uneori pînă au devenit oameni maturi), cultivă

nesiguranța, neîncrederea în forțele proprii, sentimentul imposibilității de a acționa independent, bine și la momentul potrivit. Crescut într-un climat în care diversele fapte și fenomene de viață sînt analizate mai ales prin prisma pericolului pe care le prezintă, copilul își însușește această înclinare, simțindu-se veșnic amenințat și în imposibilitate de a scăpa de primejdii. Același sentiment de nesiguranță, cu alte nuanțe, însă, îl pot cultiva la un copil prea sensibil și manifestările dure, atitudinea distantă, sau indiferența părinților (chiar dacă numai aparentă), care îl fac să pună la îndoială sentimentele și afecțiunea lor și să se teamă de ceva neplăcut ce ar putea să derive din această atitudine. (Nevoia de răspuns afectiv, precum se știe, este una din cele mai însemnate constante ale vieții psihice, chiar la o vîrstă timpurie). Tot astfel, plecarea din căminul părintesc într-o etapă de viață cînd copilul plînd are nevoie continuă de ocrotirea și căldura mamei și a tatălui, îl sensibilizează și îl traumatizează. El se simte părăsit și singur, lipsit de apărare, și în consecință expus unor primejdii care încep să-l îngrijoreze.

Antrenînd procese psihice profunde și de durată, situațiile de felul celor prezentate mai sus trecează structural, făcînd ca starea anxioasă să devină o componentă de bază a naturii însăși a copilului.

După cum îi spune și numele, *anxietatea dobîndită* apare la un moment dat, într-o situație ce ar putea genera un pericol a cărui intensitate individul o exagerează. Ea urmează cel mai adesea unei experiențe traumatice anterioare (spaimă, de exemplu) după care starea anxioasă se generalizează, se difuzează în timp. Luînd adesea forma unor crize — paroxisme anxioase — această stare este însoțită de tulburări cardiace, ca pulsul rapid, tensiunea arterială mare, respirația, ca senzațiile de sufocare, respirația de alura suspinului, digestive sau de altă natură, cum sînt amețelile, tremurăturile, dezechilibrul postural, transpirația etc.

Alteori acest fel de anxietate nu este prea evident așa încît să poată fi diagnosticat cu ușurință, el putîndu-se exterioriza doar printr-o nervozitate, tensiune, stingăcie, prin dificultăți la adormire sau somn agitat, uneori crize de pavor nocturn, randament școlar diminuat etc.

Printre factorii care pot provoca anxietatea dobîndită, situațională, amintim: diverse boli organice (factori somatogeni), ca vederea slăbită, deficiențele de auz, infirmitățile corporale etc., sau afecțiuni psihice (factori psihogeni), ca traumele care generează obișnuit „stări reactive”: moartea unuia dintre cei dragi sau despărțirea de acestia, neglijarea copilului în momentul în care în familie apare un nou născut, diversele „scene” dintre părinți în prezența copilului, pe care le primește ca pe o amenințare a securității sale.

Vîrsta școlară aduce după sine noi factori ce pot deveni anxigeni. Imperatiile acestui mediu nou în care intră copilul — integrarea lui într-o anumită disciplină, într-un colectiv nou, ritmul deosebit de însușire a cunoștințelor — pot constitui dificultăți importante pentru cei cu o reactivitate emoțională crescută. De obicei asemenea elevi se mențin în afara grupului, căci sînt lipsiți de mijloacele de adaptare necesare în noile condiții. Ei trăiesc o teamă nedefinită pentru tot ce reprezintă școala. Cea mai frecventă este teama că nu-i vor putea face față, deși sînt bine dotați intelectual. Este anxietatea de *non possumus* sau de eșec, care la rîndul ei duce la un veritabil eșec școlar prin efectul ei dezorganizant. Repetat, eșecul structurează un sentiment de inferioritate, scade nivelul aspirațiilor și al exigențelor față de sine însuși, ducînd la un randament mediocru sau submediocru. În felul acesta elevul intră într-un cerc vicios din care poate ieși numai prin intervenția foarte calificată a școlii, prin măsuri psihopedagogice bine gîndite, prin intervenții foarte prudente din partea familiei. O atitudine prea severă a profesorilor sau solicitări exagerate din partea părinților care își vor copiii „primii”, nelinștindu-se de posibilitățile lor reale, alimentează și accentuează anxietatea de eșec, al cărui rezultat va fi o inadaptare școlară.

Alteori, teama nedefinită față de școală în general se poate naște din greutățile întâmpinate la un obiect de învățămînt sau dintr-un incident cu vreun profesor, ori numai dintr-o vorbă prea aspră, dintr-o etichetare nedreaptă făcută de cineva (poate chiar numai coleg) din școală. Adesea anxietatea de eșec se poate ivi și dintr-o lipsă de maturitate afectivă; în multe familii există o dependență

afectivă reciprocă între părinți și copil, care îl fac pe acesta să nu se simtă în siguranță decît lingă ei. Sînt părinți care vor să se ocupe ei de toate problemele odraslei lor, pentru ca aceasta „să nu sufere de nimic”. E de la sine înțeles că, implicit, astfel de părinți răpesc copiii lor armele cu care să se poată descurca singuri în viață, înfiltrîndu-le o neîncredere în propriile forțe. Starea anxioasă sporește dacă părinții cad pradă frământărilor în clipa în care fiul lor trebuie să plece de lingă ei, — la școală, de pildă. Neliniștea părinților se transmite, elevul simțindu-se îndreptățit să se teamă de școală. Și unele evenimente școlare, prin structura lor pot constitui factori anxigeni. Astfel, lucrările în timp limitat — tezele, examenele — ca și trecerea de la un nivel de învățămînt la altul (cl. IV-V, VIII-IX) care, prin modificările de program și prin noile exigențe didactice, solicită o reorganizare a mijloacelor de adaptare ale copilului. Teama cu care unii întîmpină aceste evenimente duce adesea la scăderea randamentului lor școlar.

Perioada pubertății aduce cu sine noi factori anxigeni. În această etapă reactivitatea emoțională a individului sporește datorită schimbărilor hormonale cu proprietăți anxigene pe care el le suportă, și care neliniștesc prin însăși noulatale lor. De asemenea, răspîntia la care se află tînarul acum îi dă motive suficiente de neliniște. El se simte și se proiectează într-o persoană matură, dar poziția sa în societate îi contrazice această „certitudine”, îl face încă dependent de adult (de unde și numeroasele conflicte cu părinții la această vîrstă). Este perioada planurilor mărețe, a anticipării viitorului — dublată și ea de o notă de anxietate — perioadă în care se consumă o luptă între puterile care îl împing mai departe pe tînar în evoluția sa și cele care îl țin pe loc (pentru că nu se poate adapta ușor noii sale posturi).

Cred că enunțînd — parțial — factorii anxigeni, implicit am și sugerat unele din măsurile, mijloacele de influențare, care pot produce schimbări favorabile în starea psihică a copiilor și tinerilor suferînd de acest neajuns. Unele dintre acestea cad în seama părinților, altele în a psihologului sau medicului școlar, a dirigintei sau a profesorilor. În principiu, mediul familial și școlar trebuie asanat de factorii traumatizanți. Acasă și în clasă se cere întreținut un climat bazat pe stimă față de persoana copilului, față de toți membrii colectivului, de la mic la mare. Să nu lipsească străduința educatorului de a-l face pe copil conștient de capacitățile sale reale, în virtutea cărora el are putința să depășească greutățile și eventualele primejdii. În aplicarea sancțiunilor se cere o foarte bună cunoaștere a particularităților psihice ale copilului; în orice caz pedepsele să nu fie doar simple răfueli sau măsuri luate într-un moment de enervare, iar recompensele o modalitate în plus de alinare a copilului, căci aceasta poate să submineze încrederea lui în forțele proprii. Dar despre procedeele și metodele de muncă cu copiii anxioși se va vorbi cu un alt prilej.

Adriana ONOFREI
cercetător științific la Institutul
de psihologie al Academiei

Desen de OLGA CIZEK

VACANȚA DE VARĂ

Patru milioane de elevi din școlile de toate gradele — aflați deocamdată în febra sfârșitului de an — așteaptă binemeritatele zile de odihnă și recreare ale vacanței de vară. Speranțele lor nu vor fi înșelate. O spunem cu toată siguranța, gândindu-ne la forțele imense care au fost mobilizate (din cadrul colectivelor didactice, al inspectoratelor școlare județene, al consiliilor organizațiilor de pionieri, al comitetelor județene U.T.C.) și la fondurile de zeci de milioane, alocate organizării acestei vacanțe.

Și anul acesta, copiii vor avea prilejul să-și petreacă zilele de vară în colonii și tabere, în excursii și drumeții, vor putea pregăti și viziona, pretutindeni unde se află — în tabere sau la cluburile școlare — programe cultural-sportive, se vor putea dedica unor variate și interesante activități educative — artistice, turistice etc.

Preocuparea de căpetenie a tuturor organizatorilor vacanței de vară a fost ca elevii de toate vârstele să petreacă cât mai mult timp în aer liber, în natură, în cele mai frumoase locuri. De altfel, însăși așezarea taberelor județene și centrale (circa 100 la număr), ilustrează această preocupare. Să ne gândim, de exemplu, la cele de pe litoral (Năvodari, Costinești, 2 Mai etc.) ori din regiunile de deal sau de munte (Sinaia, Bușteni, Timișul de Sus, Bran, Herculane, Soveja, Zizin și multe altele), situate în adevăr în cele mai pitorești regiuni ale țării.

O mențiune specială merită taberele rezervate elevilor care obțin rezultatele cele mai bune în diverse activități și competiții cultural-sportive. Bunăoară, o tabără specială îi așteaptă, la Sinaia, pe membrii cenaclurilor literare, ai colegiilor de redacție ale revistelor școlare, ai variatelor formații cultural-artistice. 800 de pionieri, distinși cu prilejul festivalului cultural-artistice organizat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Ministerul Învățământului și Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, își vor petrece o parte din vacanță în tabăra de la Năvodari. Ei vor prezenta în etapa premergătoare lui 23 August spectacole pe litoralul Mării Negre, dedicate aniversării Eliberării patriei de sub jugul fascist. La Homorod-băi, în tabăra „Tineri condeie”, își vor face vilegiatura câștigătorii tradiționalului „Concurs de compuneri literare”, precum și pionierii premiați în faza republicană a concursului de artă plastică (efectivul taberei fiind de 800 de copii).

La Bușoia (Suceava) o tabără specială va fi pusă la dispoziția micilor fotbaliști. Ea va cuprinde 600 de pionieri din toate județele țării, selecționați cu prilejul campionatului școlar de fotbal.

La Bran o tabără de orientare turistică va găzdui alți 500 de pionieri (din echipele reprezentative ale județelor) și pe responsabili cercurilor de turism din școlile generale cu efective mai mari de elevi. Pionierii din această tabără vor participa la concursul de orientare turistică dotat cu trofeul (cupa) „Măgura Branului”.

- COLONII
- TABERE
- DRUMETII
- EXCURSII

Tabere speciale pentru pionieri se mai organizează la Moneasa (pentru 230 de înotători), la Păuleasca-Argeș (pentru 200 de șahiști), la Bran (pentru 500 amatori de radio, electrotehnică și foto, inclusiv câștigătorii fazei republicane a concursului de fotografii al pionierilor și pentru membrii din cercurile de la casele și Palatul Pionierilor), la Telega (pentru 250 „specialiști” în aeromodele și câștigătorii concursului „Ex-terra” organizat de televiziune etc.), la Snagov (pentru 164 de navomodeliști), la Cheia (pentru câștigătorii concursului minitehnic, organizat de revista „Cutezătorii”: în total 100 de copii), la Timișul de Sus (pentru pionierii care au ajuns în faza finală a concursului „Expediție pionierească”, organizat de Radiodifuziune — 140 de copii), la Sinaia-Schiori (pentru 500 toboșari și trompetiști de la școlile cu efective mai mari din toate județele țării).

O tabără internațională va oferi ospitalitate, pe litoral, unui număr însemnat de pionieri (peste 400) din 10 țări ale Europei și Asiei și din țara noastră. Zilele de tabără vor da oaspeților străini posibilitatea să cunoască frumusețile litoralului românesc, realizările obținute în anii construcției socialiste. Cu prilejul unei excursii organizate prin țară, inclusiv în București, copiii străini vor vizita obiective importante ale economiei noastre socialiste și vor cunoaște aspecte din viața și activitatea oamenilor muncii din România.

Numeroase tabere centrale situate la Brașov, Cîmpulung-Muscel, Petroseni, Sibiu, Galați, Cluj, Vatra-Dornei, Piatra Neamț, Odorhei, Baia Mare, Constanța, Snagov, Aiud și în alte părți ale țării vor găzdui pe elevii cu cele mai bune rezultate sportive (aproximativ 3.800) din școlile sportive, liceele de cultură generală și școlile profesionale. Odihna se va împleți în aceste tabere cu pregătirea sportivă (atletism, gimnastică, volei, baschet, handbal, canotaj, caiac-canoe).

Excursiile interjudețene de 5—10 zile, organizate pentru elevii claselor V-XII din școlile de toate felurile, vor conduce aproximativ 90.000

de tineri în locuri în care vor putea vedea obiective economice, social-culturale și turistice însemnate. Pentru cazarea excursioniștilor vor fi special amenajate internatele și unele școli situate în localități deosebit de pitorești. Cele peste 200 baze turistice organizate în acest scop în marile orașe și în centrele importante din punct de vedere turistic vor dispune de ghizi recrutați din rândurile profesorilor de istorie, geografie, științe sociale, biologie, limba română etc. de la școlile din localitățile respective. Vor sta la îndemîna elevilor excursioniști hărți și schițe, tpiante și albume pentru a se documenta din toate punctele de vedere asupra locurilor pe care le vor vizita.

Menționăm că nici preșcolarii nu vor fi uitați. Pe ei îi așteaptă colonii (cu durata pe serie de 21 zile), situate în localități cu specific balneo-climateric. Ele vor cuprinde circa 10.000 de copii.

Organizarea tuturor acestor acțiuni de vacanță pentru elevii mari și mici este înlesnită de către stat prin alocarea sumei de 40.000.000 lei. La aceasta se adaugă alte sume importante, de asemenea de ordinul milioanei, pentru întreținerea, repararea și amenajarea localurilor din tabere, baze turistice și colonii, precum și pentru procurarea cazarmamentului, mobilierului și materialelor cultural-sportive.

La aceste acțiuni — organizate pe baza fondurilor centrale de stat — se vor adăuga cele inițiate pe plan local. Un loc important îl vor ocupa cluburile pentru școlari, centrele cultural-sportive și turistice amenajate în locurile care oferă condiții de odihnă și recreare, de petrecere plăcută a timpului liber. Inspectoratele școlare județene vor organiza, pe cont propriu, tabere și excursii pentru un număr mare de elevi. Deosebit de apreciate vor fi drumețiile și excursiile interjudețene sau în împrejurimile localității natale. Aceste acțiuni, la care participă în fiecare vară aproape toți elevii, constituie unul din principalele mijloace de educare patriotică a tineretului, deoarece oferă largi posibilități de a cunoaște frumusețile și bogățiile țării, muzeele, locurile și monumentele istorice, monumentele de artă și cultură, marile realizări ale poporului obținute în cei 25 de ani de la Eliberare.

Faptul că participarea elevilor la activitățile organizate în timpul vacanței de vară are un caracter *benevol*, impune școlilor și inspectoratelor județene să facă totul pentru a realiza acțiuni atrăgătoare, pasionante, astfel încât elevii să le aștepte cu interes, să participe la ele cu drag și să le caute. De aceea ni se pare că nu exagerează cei cărora le place să numească vacanța mare „cel de al patrulea trimestru”. Un al patrulea trimestru nu pentru elevi, desigur, pe care îi așteaptă săptămîni de joacă, excursii, lectură și multă voie bună. Ci pentru organizatorii timpului lor liber — educatorii.

Prof. Ioan BĂRNA
inspector general în Ministerul Învățământului

COLONIA CONSTRUCTORILOR
DE LA MÎNILEASA

Constelația de pe Lotru

Sub cerul senin al lunilor de vară călătoream mult de-a lungul și de-a latul țării, adunând laolaltă imaginile minunatelor măturii evocatoare ale trecutului istoric și perspectivele grandioase ale socialismului. Acum, către sfârșit de vacanță, urcam din nou, pentru a nu știu cîta oară, frumoasa vale a Oltului și, zăbovind în drum, fie pentru reîntîlnirea cu ctitoria voevodală a Coziei, fie pentru contemplarea atracțiilor naturale ale defileului, poposisem în largă depresiune a Brezoiului.

Mă aflam, așadar, în cuprinsul acelei legendare „țări” a Loviștei, sau, după vechi documente, „Terra Loyahța”, cetate naturală, în care străbunii înfiripaseră cîndva una din micile unități politice ce va fi servit de nucleu în organizarea viitorului stat feudal al Țării Românești și unde, în calea marelui drum de circulație al Oltului, urmașii unei populații străvechi păstrasera din generație în generație un bogat tezaur de tradiții și legende locale.

Avînd în spate pereții de stînci mohorîte ai Foarfecii și Cîrligului ce închideau defileul, priveam către nord orizontul slobod sprijinit pe unduirea domoală de coline înverzite. În stînga se deschidea, largă și chemătoare, Valea Lotrului, oferind privirilor panorama completă a micului orașel forestier, fremătînd ca întotdeauna de zgomotul ritmic al gaterelor și de fluieratul strident al trenurilor venite de departe, din munte. Sub un cer ce mirosea a rășină, mă întîlneam de astă dată cu acel element nou pe care îl căutam și care îl constituia animația și forța specifică marilor eforturi realizatoare.

Venisem aici chemată de acele relații răspîndite, la intervale de timp, prin presă și radio și care informau despre construcția hidrocentralei de pe Lotru, dorind a vedea locurile în care se desfășura marea bătălie. Inițiată și înscrisă în Directivele celui de al IX-lea Congres al P.C.R., hidrocentrala de pe Lotru — care cu cei 800 m. cădere și cu producția de energie de 500 Megawați anual este hărăzită a fi cea mai mare uzină de pe riurile interioare ale țării — prindea viață, concurîndu-se prin munca oamenilor, undeva, acolo sus în munți.

Am pornit, deci, la drum spre a revedea locuri vechi, cunoscute, trezite astăzi miaculos la viață nouă, urmînd de-a lungul șoselei spre Voineasa, străbătută acum, într-un du-te-vino aproape continuu, de puternice mașini întîlnite cu ani în urmă la Bicaz și la Argeș.

La Malaia, interesanta și pitoreasca așezare de pe coastele munților, legată (ca întemeiere), prin legendă, de ceata haiducului Mălai, ne-au întîmpinat, primele, șantierul galeriei de fugă, gigantic tunel de peste 5,00 m. diametru, prin care apele Lotrului, la capătul unui drum subteran de aproape 20 km., vor ieși din nou la lumină, regăsindu-se în vechea lor albie.

Continuînd drumul ceva mai sus, revedeam tumultoasa Latoriță, cel mai important afluent al Lotrului,

venit cale de peste 60 km. tocmai de sub Vf. Urdelor, de-a lungul unei văi cu frumuseți și priveliști de basm. Aici, pe această vale, în așezarea tot haiducească a Ciungetului, pînă mai ieri necomunicînd cu lumea decît printr-o potecă îngustă de cal, am găsit colonia de cabane multicolore ale constructorilor centralei electrice subterane, al cărei puț de acces, adînc de aproape 360 m. își trăda prezența undeva sus, pe coastele Vînetei, prin revărsările de un gris-albăstrui ale sterilului scos din adîncuri.

Părăsind așezarea Ciungetului, am revenit pe firul Lotrului pentru a-l urma mai departe în sus. Voineasa, perla localităților de pe vale și, în contextul actual, creierul și inima șantierelor de pe Lotru, mi-a apărut și ea înnoită. Destinată, în cadrul viitorului complex turistic care va fi legat de hidrocentrală, a deveni o mare stațiune de odihnă, Voineasa a început să își definitiveze contururile întîmpinîndu-te cu liniile și fațadele elegante ale hotelurilor moderne, răsărite pe fînețele dealului dintre Voineșița și Lotru. Jos, pe ulița vechiului sat, animație deosebită de utilaje și oameni.

Cu inima vibrînd de emoție, mi-am continuat drumul în codrul feeric al văii Lotrului, cale de aproape 25 km., pînă sus la Vidra, în amplasamentul viitorului baraj, care adăugă tezaurului de impresii spectacolul unic al sălbăticiei sectorului cataractelor, unde riul preschimbindu-se în șuvoaie de spumă, se aruncă peste pragurile de stîncă, spărgîndu-se, zbcuimîndu-se, gemînd.

La Vidra, în amplasamentul barajului, aceeași activitate febrilă. Zburînd cu gîndul spre viitor, priveam forfota oamenilor și încercam să-mi imaginez cum va arăta barajul înalt de peste 130 de metri atunci cînd cele 5 milioane de metri cubi de umpluturi vor zăgăzui valea creînd în spatele lor oglinda noului lac de peste 8 km lungime, cu un volum de 300 de milioane metri cubi de apă; în care, alături de undele Lotrului, vor veni să se înfrățească apele altor aproape 100 de piraie și rîuri vecine, captate și conduse printr-o vastă rețea de peste 120 km. de tunele. Străbăteam marea depresiune a Lotrului, din amonte de Vidra, contemplînd frumusețea locurilor și închipuindu-mi luciul viitoarei „mări alpine” unduind răsfrîngerea siluetelor zvelte ale braziilor de pe maluri și jocul de lumini și culori elegante ale cabanelor și hotelurilor viitoarei stațiuni de sporturi de iarnă de la Puru.

Tîrziu, în prag de noapte, sub un cer pe care stelele își aprindeau sclipirile una cite una, poposeam, după o zi plină, în poarta unui vechi și cunoscut tovarăș al pelerinilor mele, micuța cabană de „La Obîrșie”. Aici, în liniștea ei, am retrăit cu emoție cele văzute, depînîndu-le ca într-un film, și am simțit îmboldul de a călători și mai departe... cu închipuirea spre acele orizonturi înșorite ce se pregătesc astăzi generațiilor de mîine.

Prof. Victoria GEORGIAN
București

PE VALEA LOTRULUI (Lotrul și Foarfeca),

MASIVUL RODNA

Spre sud de Tara Maramureșului, acolo unde și dau întîlnire obîrșile Vișeuului, Someșului Mare și Bistriței aurii, se înalță silueta mărginită de falii cizante a masivului Rodnei. Format din sisturi cristaline și puține depozite sedimentare în partea vestică, masivul a opus o dură rezistență eroziunii, înalțîndu-și și astăzi crestele cu mult peste cele ale regiunilor muntoase învecinate. Vîrfurile Pietrosului, cu care sprijină în zilele senine albastrul cerului, ajunge la 2.305 m. altitudine, iar Inăul, ceva mai scund, se înalță pînă la 2.280 m. Cu toată împotrivirea la agenții externi, existența îndelungată a glaciațiunii pe suprafața sa a transformat această impunătoare cetate de orogen într-o formațiune muntoasă cu creste zimțite: drept urme ale ghețurilor de odinioară stau cele 27 de lacuri glaciare existente în acest masiv. Tot o mărturie a trecutului îndepărtat, în care stăpînea tăcerea albă, o constituie și numeroase plaiuri intrafluviiale, ce se întind de la poalele Pietrosului pînă departe spre Parca, Maiera, Rebra și Cornaia. Aici, în întinderea despădurită a plaiurilor, cele trei proeminente principale ale Pietrosului, încadrate de poienășuri repezi și prăpăstioase, sub care se ascund intruziuni magnetice, se aștern în cursul iernii urioase kroiene de zăpadă, iar în zilele de vară, covorul verde al pășunilor alpine. Jarba lor mînoasă și fragedă oferă din belșug hrană numeroaselor turme de oi.

Mai spre răsărit, mîgara urioasă și conică a Inăului face ca riurile de aici să se imprăștiے radiar, întocmai ca firele unei pluse de păianjen.

Costumele naționale ale oamenilor din Rodna au un farmec deosebit. Bărbații poartă cămăși înflorate, veste brodate în culori aprinse, și pălării cu boruri largi, pe care băieții în zilele de sărbătoare și le ornează cu pene de pînă. Femeile, vestite prin frumusețea lor, se îmbracă în ii albe, decoltate, care se disting prin armonia de culori și prin finețea broderiilor. Poartă, de asemenea, peste rochi, renumită calrință în culori vii, iar pe cap marame albe sau roșii, de sub care se vede părul negru și bogat. La gît — o salbă din piese de aur le întregeste frumusețea.

Privit în trecut doar ca o curiozitate geologică și geografică, în zilele noastre Masivul Rodna a devenit un atractiv punct turistic al țării. Aici, admiratorii naturii pot să petreacă zile de odihnă și recreare, unice, în complexul turistic de la Barșa, situat la 850 m. altitudine, pe drumul ce leagă Maramureșul de Moldova. Impresionantă este și priveliștea ce îți se deschide la cabana PUZDRELE, de pe versantul nordic, din apropierea Țaurilor Negoștilor, la aproximativ 1.540 m. altitudine.

Dar și contactul cu oamenii acestor locuri, cu maramureșenii îmbrăcați în pitorești costume naționale, oameni de o mare bogăție spirituală, rămîne de neuitat.

Prof. P. MISTOR

TURISMUL ȘCOLAR

Oricât ar părea de curios, turismul trebuie îndrăgit și practicat încă de la vârstele mici ale copiilor. De aceea toate instituțiile școlare — și preșcolare chiar — au obligația de a atrage și antrena copiii în această extraordinară acțiune. De câștigul pe care îl realizează prin turism dezvoltarea morală, intelectuală și fizică a omului, tinăra generație trebuie să beneficieze din plin și să nu-și irosească timpul, energia și buna dispoziție în îndelenticiuri superficiale.

I. Clasificarea excursiilor după treptele de învățământ.

Considerându-le la fel de importante pentru toate vârstele, excursiile se clasifică după treptele de învățământ: preșcolară, școlară mică, medie, mare.

1. **Excursiile pentru preșcolari.** Sînt excursiile, mai bine zis plimbările practicate în grădinițe (cu orar normal sau redus), creșe și cămine de copii de la 3—4 ani în sus. În aceste instituții excursiile „plimbări” trebuie să-și axeze conținutul pe probleme cu caracter indeosebi „intuitiv”. Astfel, copiii vor face cunoștință cu mediul înconjurător. Aceste plimbări se vor face în jurul sediilor acestor instituții, mai ales în parcuri, locuri de joacă, folosind factorii naturali. Ele nu vor depăși 1—1 1/2 oră, ținînd cont de vîrsta respectivă.

2. Excursiile școlare.

A. **Excursiile din școala generală de 8 ani.**

Distingem 2 categorii, cu conținut diferit: a) excursii cu elevii din clasele I—IV și b) excursii cu elevii din clasele V—VIII.

a. **La clasele I—IV,** excursiile, efectuate de obicei cu învățătorul clasei, se fac în vederea formării la copii a unor noțiuni cît mai clare asupra obiectelor și fenomenelor din natură. Ele sînt completate cu vizitarea unor muzee, expoziții, mici întreprinderi, unități socialiste agricole etc., contribuind la mărirea bagajului de cunoștințe. Excursiile de o zi nu vor depăși durata de 3—4 ore de mers pe jos, cu un repaos de 10—15 la 3—4 km; la jumătatea drumului, se va face o haltă mai mare. Se mai pot efectua excursii (cu colective antrenate) cu durata de 3—4 zile pînă la 7 zile, mai mult pentru clasele III—IV, în vacanțele de iarnă, pri-

II. Clasificarea excursiilor după scopul și conținutul lor.

Scopul și conținutul excursiilor sînt deosebit de complexe; cu toate acestea, putem face o clasificare a lor în funcție de ponderea pe care o are un anumit obiectiv în timpul desfășurării unei astfel de acțiuni.

a. **Excursiile cu caracter instructiv-educativ sau excursiile—lecții.** Contribuie la însușirea de cunoștințe în legătură cu fenomenele naturii și societății, implică ridicarea nivelului cunoștințelor culturale. Definitiv pentru acest tip de excursii este caracterul eminent aplicativ și axarea lor pe o anumită temă.

Cînd se organizează sub forma de excursie-tabără (staționară sau mobilă), cum se procedează de obicei, sînt mai complexe intrînd

în afară de valențele sale educative, fiind una din căile cele mai adecvate pentru a întări sentimentul de mîndrie patriotică, de a ajuta la cunoașterea marilor realizări ale orînduirii noastre socialiste, precum și a frumuseților țării noastre, turismul aduce un aport substanțial și la întărirea sănătății și la dezvoltarea multilaterală a personalității fiecăruia.

Înainte de a descrie aspectele tehnico-organizatorice ale turismului, socotim util să facem o scurtă clasificare a excursiilor.

măvară și vară — sub formă de tabere staționare, cu deplasări zilnice în împrejurimi.

b. **Clasele V—VIII** fiind formate din elevi cu un bagaj de cunoștințe mai bogat, mai dezvoltată fizic, excursiile își largesc conținutul instructiv. Ele vor fi folosite în primul rînd pentru completarea și consolidarea cunoștințelor primite în școală.

Durata lor poate fi de la 4—7 zile; cel mai indicat este tot organizarea unei tabere staționare, de la care se fac deplasări zilnice, radiar.

3. **Clasele IX—XII.** Se va lăsa la latitudinea elevilor pregătirea excursiilor, începînd cu fixarea traseului, a punctelor de oprire și pînă la aspectele tehnice, urmărind formarea la elevi a convingerii de a fi ei promotorii și propagandiștii acestei activități. Elevii vor trebui să dispună de cunoștințe turistice suficient de bogate pentru a se orienta în teren, a cunoaște regulile de bază ale vieții turistice și a acorda ajutor altor turiști.

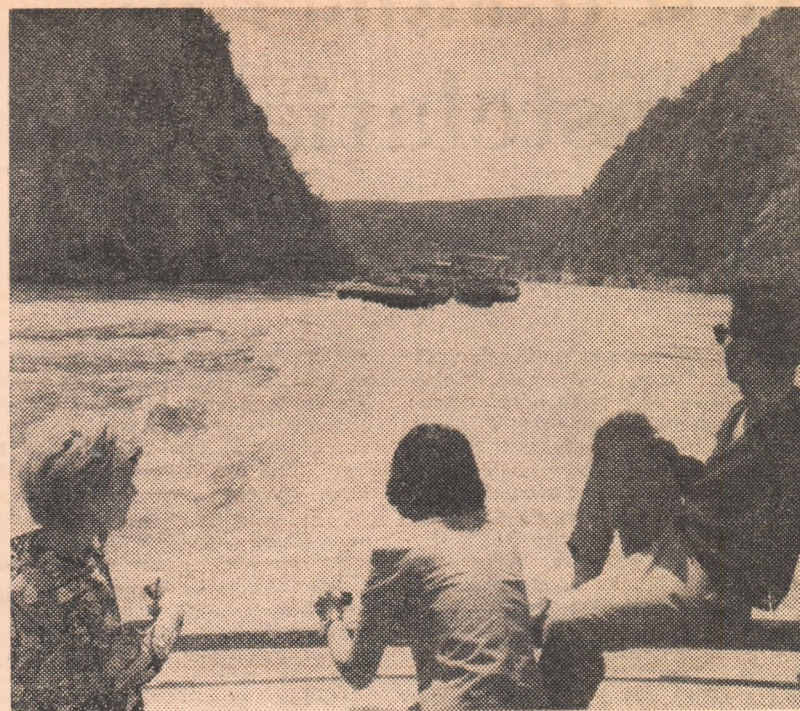
De asemenea, în timpul excursiilor se va accentua preocuparea pentru formarea unor deprinderi elementare de observație a mediului înconjurător, se vor da explicații menite să le amplifice cunoștințele cu caracter științific. Elevii vor face observații, însemnări, vor trage singuri anumite concluzii și vor interpreta cele văzute.

Astfel pregătiți și educați, vor rămîne pasionați ai acestei activități atît de importante pentru a menține sufletul mereu tînăr și trupul în plenitudinea forțelor.

atît caracterul instructiv-educativ, sportiv, cît și pe acela recreativ.

b. **Excursiile cu profil sportiv.** Au drept scop să formeze și să perfecționeze anumite deprinderi sportive ale elevilor (ritm de mers, obișnuința cu ascensiunile, practicarea unor sporturi: schi, sîniuș, inot).

c. **Excursiile cu profil recreativ.** Se organizează de preferință pornind de la tabere staționare, sau, în zilele acordate odihnei în cadrul excursiilor de mai multe zile, sub formă de plimbări. Sînt foarte utile pentru odihnă activă, contemplarea unui colț pitoresc din natură, pentru desfășurarea unor jocuri. Se efectuează pe distanțe scurte, fără o tematică precisă.

DUNĂREA LA PORȚILE DE FIER

III. Clasificarea excursiilor după durata și depărtarea de școală.

a. **Excursiile locale:** durata 3—4 ore.

b. **Excursii apropiate, în perimetrul local:** durata 8 ore pînă la o zi. Sînt în funcție de mijloacele de transport: de la 5—8 km (pe jos) și 30—40 km (cu tramvai, autobuz sau tren).

c. **Excursiile comunale, intercomunale sau interorașe.** Le-am cuprins pe toate la un loc, întrucît, după o cunoaștere amănunțită a comunei (orașului), se pot foarte bine combina în vederea lărgirii orizontului de cunoștințe ale elevilor.

d. **Excursiile județene.** Sînt urmarea firească a celor intercomunale. Au o durată de 2—4 zile (sau chiar mai multe, după necesități); sînt recomandabile mai

ales pentru clasele IX—XII. De obicei, se desfășoară în mai multe etape, cuprînzînd succesiv un județ, sau obiective similare din 2 sau 3 județe, realizînd astfel trecerea la excursiile interjudețene.

e. **Excursii interjudețene.** Fac parte din excursiile de lungă durată. Se folosesc mijloace diferite de transport, iar organizarea lor se face în timpul vacanței elevilor. Au un caracter desfășurat, privind varietatea peisajelor și multitudinea obiectivelor istorice, culturale și industriale ce vor fi vizitate.

f. **Excursiile internaționale.** Contribuie la stringerea legăturilor între țările socialiste; sînt organizate cu ajutorul O.N.T. „Carpați” sau B.T.T. sau direct cu partenerii străini, pe bază de reciprocitate.

IV. Excursiile mai pot fi clasificate

a. După criteriul geografic: la cîmpie sau deal, pe munte, pe litoral;

b. După sezonul în care se organizează; primăvara, vara, toamna, iarna.

c. După forma organizatorică: excursii organizate de școală; excursii libere; excursii de amatori; excursii sportive.

d. După mijloacele de transport folosite: pe jos, cu trenul, motoauto, ciclisme, nautice, călare, sau combinate;

e. După numărul participanților: individuale, în grup, de masă.

În vederea realizării turismului școlar propriu-zis, care reprezintă una dintre principalele activități sportive și recreative larg accesibile tuturor școlărilor, există o serie de factori și metode de care trebuie să ținem seama.

Factorul cel mai important este, fără doar și poate, conducătorul: educatoarea, învățătoarea, profesorii de toate specialitățile — deci, pedagogul — care prin exemplul personal, prin măiestria cu care știe să însuflească tineretului dragostea pentru tot ce este frumos și util,

pentru cunoașterea ținuturilor natale, a țării întregi, reușește să le dezvolte elevilor sentimentul de mîndrie națională și totodată dorința fierbinte de a cunoaște tot mai mult. Dar această activitate entuziastă, permanentă și plină de abnegație nu poate avea efectul educativ urmărit dacă nu este pregătită minuțios, cu toată atenția.

Nimic nu egalează în eficiență o excursie bine desfășurată și metodic valorificată. Ea este mijlocul cel mai eficient de a însuși cunoștințele, dragostea pentru drumetie. Odată angrenați într-o asemenea acțiune, bine realizată, elevii vor fi, la rîndul lor, cei mai valoroși propagandiști.

Factorul determinant în formarea interesului pentru turism și excursii rămîne deci tot excursia propriu-zisă.

Cum și unde să se efectueze asemenea acțiuni, vom reveni într-un număr viitor.

Prof. Erwin WILK

ELEVII ȘI FILMUL DE AVENTURI

Anchetă

Înainte de vacanța de primăvară, într-o discuție cu elevii claselor la care sînt dirigintă, mi-a atras atenția următorul fapt:

Întrebîndu-i cum s-au gîndit să-și petreacă vacanța, în programul fiecăruia intra și vizionarea filmelor de aventuri. Chiar și cei care plecau din oraș și-au propus lucrul acesta. Unii mizau pe televizoare:

„Eu mă duc la țară, la un unchi, mi-a spus un elev. Mă bucur că are televizor, fiindcă vreau să văd niște filme de aventuri“.

Alții, pe cinematografele comunale:
„În comuna în care locuiesc bunicii mei există un cinematograful. Dacă o să ruleze vreun film de aventuri, mă duc să-l văd“.

M-am gîndit că nu e lipsit de interes să aflu ce anume îi atrage și ce părere au ei despre filmul de aventuri și astfel am întreprins la Școala generală „Petre Ispirescu“ din București, o anchetă pe tema: „Elevii și filmul de aventuri“. Iată întrebările:

1. Care dintre filmele văzute la cinematograful sau la televizor v-au plăcut mai mult?
2. De ce?

3. Ați văzut vreun film care, după părerea voastră, exercită o influență negativă?

4. Ce film românesc de aventuri v-a plăcut în mod special?

5. După ce cărți românești, clasice și contemporane, considerați că s-ar putea face filme de aventuri excelente?

Și iată și răspunsurile:

Clasa a III-a B

Mocanu Mariana: 1. „Sfîntul“, „El Fugitivo“, „Baronul“. 2. Sînt foarte palpitate: eroii luptă pentru dreptate. 3. Nu. 4. „Aventurile lui Tom Sawyer“. 5. „Sfîrșitul spionului fantomă“ de Haralamb Zinei.

Cazacu Tiberiu: 1. „Rio Bravo“, „Winetou“, „Haiducii“. 2. Mă învață să fiu curajos. 3. Nu. 4. „Războiul haiducilor“. 5. „Frații Jderi“ de Mihail Sadoveanu.

Radu Ana Iulia: 1. „Sfîntul“, „Bonanza“. 2. Pentru că personajul îndrăgit este întotdeauna victorios. 3. Nu. 4. „Războiul haiducilor“. 5. „Săgeata căpitanului Ion“ de Al. Mitru.

Frincu Laurențiu: 1. „Un dolar găurit“, „Hombre“, „Rio Bravo“. 2. Eroii sînt curajoși, hotărîți și inteligenți. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Cireșarii“ de Constantin Chiriță.

Drăghieci Georgeta: 1. „Bonanza“. 2. Cei patru frați și cu tatăl lor trec, de fiecare dată, prin situații palpitate. 3. Nu. 4. „Neamul Șoimăreștilor“, „Haiducii“. 5. „Cireșarii“ de C. Chiriță.

Clasa a IV-a B

Uchim Mihai: 1. Serialul „Winetou“. 2. În el se vede cum arată lupta dreptății și lașitatea. Mi-au plăcut mult și peisajele. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Cireșarii“ de C. Chiriță.

Șerban Dorel: 1. „Sfîntul“. 2. „Cei șapte samurai“. 3. „Oamenii curajoși își pun viața în joc pentru triumful binelui și dreptății“. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Săgeata căpitanului Ion“ de Al. Mitru.

Boeru Anca: 1. „Tom Degetelul“, „Căpitanul Pardaillan“, „Winetou“. 2. Pun în lumină unele din cele mai frumoase calități ale omului: bărbăția, curajul, cinstea și dragostea de adevăr. 3. Nu. 4. „Războiul haiducilor“. 5. „Cireșarii“ de C. Chiriță.

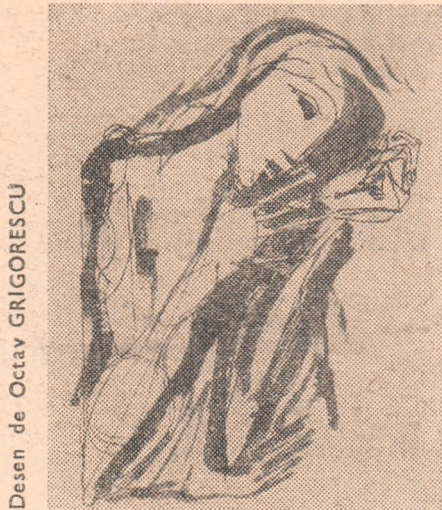
Bulugu Dănuț: 1. „Winetou“, „Aventurierii“. 2. Eroii trec prin momente foarte dificile, la care participăm și noi. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Frații Jderi“ de M. Sadoveanu.

Zamfirescu Zina: 1. „Tarzan“, „Luana“, „Winetou“. 2. Cultivă dorința de dreptate. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Săgeata căpitanului Ion“ de Al. Mitru.

Clasa a VIII-a C

Pascarnic Mariana: 1. „Rio Bravo“, „Omul care l-a ucis pe Liberty Wallace“, „Warlock“. 2. Conțin întâmplări neprevăzute și dezbătute calități extraordinare ale eroilor: curajul impresionant, hotărîrea de neclintit. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Cireșarii“ de C. Chiriță, „Toate pinzele sus“ de Radu Tudoran.

Dinu Mireea: 1. „Cei 7 magnifici“. 2. Pune în mișcare calitățile morale ale omului: credin-

Desen de Octav GRIGORESCU

ța în dreptate, cinstea, curajul, bărbăția, demnitatea. 3. Nu. 4. „Aventurile lui Tom Sawyer“.

5. „Toate pinzele sus“ de Radu Tudoran.
Chira Victor: 1. „Diligenta“, „El Dorado“, „Un dolar găurit“. 2. Produc emoții, dezvoltă imaginația, cultivă inteligența. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Toate pinzele sus“ de Radu Tudoran.

„Săgeata căpitanului Ion“ de Al. Mitru.
Giormia Gabriel: 1. „Winetou“, „Sfîntul“, „Profesioniștii“. 2. Personajele sînt oameni deosebiți sau mai bine zis oameni obișnuși cu calități deosebite. 3. Nu. 4. Serialul „Haiducii“. 5. „Frații Jderi“ de M. Sadoveanu.

Preda Liliana: 1. „Diligenta“, „El Dorado“, „Un dolar găurit“. 2. Arată ce e curajul, prietenia, ajutorul reciproc între oameni. Dau un chip modelului pe care îl dorești. 3. Nu. 4. „Haiducii“. 5. „Toate pinzele sus“ de Radu Tudoran.

Cincisprezece răspunsuri, din peste nouăzeci. Netranscrierea tuturor se datorează — în primul rînd — lipsei de spațiu, dar și unui alt motiv: absolut toate se aseamănă, firește cu excepția titlurilor filmelor sau a cărților. Revedeți, spre exemplu, răspunsurile de la întrebarea a 3-a. Nici unul dintre elevi, indiferent dacă este în clasa a III-a, a IV, sau a VIII-a, nu atribuie filmelor de aventuri pe care le-a văzut vreă influență nefastă. Este lucrul cel mai important, și situația apare, astfel, liniștitoare. Din rezultatul anchetei se pot trage însă cîteva concluzii extrem de interesante. Prima, și cea mai la îndemînă, ne convinge încă o dată că filmul de aventuri, este, dintre toate genurile, acela care place mai mult tineretului și nu fără motiv. El prezintă tinerilor spectatori personaje dirze, puternice, temerare, pline de iscusință, străbătute de simțul onoarei și de romantism. Astfel de filme se constituie din întâmplări ieșite din comun, avînd în centrul acțiunii eroi înzestrați cu o rară forță fizică și morală. Dar latura lor educativă stă nu numai în modelele umane pe care le pun în lumină, ci și în bogatul univers de cunoștințe, filmul de aventuri comunicînd adesea, încadrate în complexul unor peripecii palpitate, interesante date etnografice, geografice, botanice, zoologice etc.

Accentul cade însă întotdeauna pe aventura dictată de lupta personajelor împotriva răului social, povestirile, situațiile, în ultimă instanță stori-ul, fiind de fiecare dată inedit, iar în ceea ce privește semnificația căpătînd, uneori, proporții de fabulă. Într-un cuvînt, filmul de aventuri satisface în cea mai mare măsură gustul pentru spectacol. E o concluzie, cum am mai spus, nu numai liniștitoare, dar și îmbucurătoare.

Același tablou impune însă, la o analiză mai atentă, și alte concluzii care cer, cel puțin școlii, o punere în gardă.

Să revedem iarăși răspunsurile. La întrebarea a doua, adică la întrebarea care se referă la învățămintele pe care le trag elevii din filmele de aventuri, mai precis la ce anume prețuiesc ei mai mult în aceste filme din punct de vedere educativ, absolut toți au numit cîteva

calități morale de cea mai mare importanță în profilul unui om integru: curajul, cinstea, spiritul de dreptate. Eroii filmelor devin astfel prieteni îndrăgiți, al căror exemplu e propus spre a fi urmat, adică devin modele. Unul dintre elevi, Ghiormia Ionel, scrie: „Actorul meu preferat este H. Bogart, pentru că dă viață unor eroi cu care aș vrea din toată inima să mă asemăn“. Iar un altul, Săndulescu Vasile, răspunde astfel la întrebarea a doua: „Îmi plac aceste filme, fiindcă protagoniștii mă învață să fiu curajos și cinstit“. E foarte de înțeles: orice operă de artă transmite o influență. În aceasta și constă rolul ei etic. Cei care ne ocupăm de educația elevilor trebuie să avem însă în vedere că, în filmele de aventuri citate, calitățile personajelor se pun în valoare numai în împrejurări cu totul excepționale, iar aceste împrejurări cer, de fiecare dată, forță fizică. Desigur, în locul unui papă-lapte care dă în gropi sau e gata s-o ia la fugă lăsîndu-i pe cei slabi în pericol, întotdeauna și în toate timpurile a fost de admirat un bărbat îndrăzneț, puternic, care ripostează pe loc, fie și cu pumnii, atunci cînd se cere o intervenție în numele unui lucru nobil. Dar, în mod real și în viața de toate zilele, curajul se manifestă numai în acest chip? Toți vom recunoaște că acest chip e doar o față a curajului. Cum însă, în general, mai toate filmele de aventuri care rulează pe ecranele noastre dezvoltă numai această față, socotesc că noi, educatorii, avem datoria să discutăm cu elevii și despre celelalte. Este, cum am spus, îmbucurător faptul că elevii sînt atrași de spectacolul filmului de aventuri, ba mai mult, că știu să discearnă, să selecteze, să dea prioritate unuia sau altuia dintre filme în baza criteriilor etice. Dar noi trebuie să socotim faptul acesta ca un material de studiu, ca un stadiu de la care abia pot începe adîncirile. Adică, practic, la orele de dirigenție să discutăm măcar o dată la două luni cu elevii ultimele filme văzute de ei, folosind astfel de prilejuri pentru punerea în lumină și a celorlalte fapte, ale calităților morale subliniate de film. Să revenim, de exemplu, la un lucru de care am mai pomenit: curajul. În film, de obicei, curajul eroului ni se dezvoltă prin precizia cu care acesta trage cu pistolul în adversar, prin faptul că nu pregetă, în cele din urmă, să-și riște chiar viața pentru dreptate. Dar elevul — spectator care și-a luat drept model un asemenea erou, va fi și el pus o dată într-o situație de a se dovedi curajos. Cam ce fel de situații vor fi acestea și cum o va face?

Hotărîrea de a dezvoltă un adevăr fără folosirea pumnilor nu este dar o manifestare din cele mai pregnante ale curajului? Eu sînt profesoară de desen și, adesea, la desenul liber, elevii îmi prezintă momente cu cowboy sau cu haiduci călări, gata să așvîrle lassoul sau să dea drumul gloanțelor. Ba chiar și în jocurile lor, în recreații, unii elevi imită scene de acest fel din filme. Li privesc și, mărturisesc, mă amuză. Dar numai pentru că sînt jocuri. Cu alte cuvinte, voiam să spun că fără ca noi, pedagogii, să fi depus o muncă anume, copiii dețin un material deosebit de interesant, pe baza căruia putem, să discutăm. E necesar să discutăm, neapărat, și celelalte moduri de manifestare ale bărbăției. ale curajului, ale luptei pentru adevăr.

O altă concluzie care ne cere să fim puși în gardă se referă la cultura elevilor. E de prisos să subliniez că la această vîrstă se formează viitorul cetățean al țării, instruit și cult. Se observă însă că filmul de aventuri sau literatura de aventuri ocupă, în timpul liber, un loc dacă nu total, cel puțin de frunte. Departele de mine gîndul de a pleda pentru limitarea vizionării filmelor sau a citirii cărților de aventuri. Este prea împede rolul pozitiv al unor asemenea preocupări în chiar cultura elevilor. Dar aceasta nu înseamnă că noi, pedagogii, nu trebuie să vedem în ce măsură sînt citite și capodoperele literaturii românești și universale, care nu se încadrează neapărat în genul de aventură. Sînt ei, elevii, atrași, acum și în măsura necesară de Homer, de Shakespeare, de Sadoveanu, de Arghezi?

Pentru că există o lege care contrazice matematica: un an, la această vîrstă, este egal unorei cu un deceniu de mai tîrziu.

Iată tot atîtea teme de analiză în orele noastre de dirigenție ce se cer mai active, mai prompte, adică venind în întîmpinarea unor probleme care se impun prin ele însele a fi cel puțin discutate dacă nu rezolvate.

Prof. Viorica BĂRAN

Școala generală „Petre Ispirescu“ București

În Hotărârea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 29 noiembrie 1967 cu privire la munca educativă în rândul tineretului, se recomandă ca „orele de dirigiență să fie mai temeinic pregătite, dedicate în mai mare măsură pregătirii politice și moral-cetățenești a elevilor, inclusiv a informării acestora asupra principalelor evenimente interne și internaționale”.

Cum era și firesc Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist a ținut o constatare pe țară în zilele de 9—10 februarie 1968 în aceeași problemă, iar Ministerul Învățământului a elaborat un normativ cu privire la „munca dirigienților din liceele de cultură generală, pedagogice, de artă, din școlile profesionale și generale”.

Evident, aceste valoroase documente orientative în complexa și spinoasă muncă a dirigienței au fost primite cu deplin interes de profesorii dirigenți, rămânând ca partea cea mai dificilă — aplicarea lor, transpunerea în practica școlară, adaptarea în detaliu la condițiile diferențiate ale claselor și vîrstelor — să fie îndeplinită de ei.

De aici începe adevărata dificultate, iar reușita acțiunii este în funcție de clarviziunea, pregătirea, dragostea, stăruința, tactul și tehnica pedagogică a dirigienței.

Scopul orei de dirigiență este, pe de o parte, acela de a-l introduce pe viitorul cetățean în problematica diversă a vieții noastre socialiste, pe de altă, de a-l forma deprinderile etice, cultural-științifice, civice și tehnice, utile, ca el însuși să devină un militant convins, activ și competent, angajat în edificarea și promovarea idealurilor societății noastre către năzuințele acelei „umanități stăpînă pe ea însăși și pe univers”.

Deci, este vorba, în primul rînd, de acumularea noii concepții despre natură și societate, iar, în al doilea rînd, ca elevul să devină în viitorul apropiat unul din promotorii acestei concepții, la nivelul cerințelor epocii sale.

După cum se știe, ora de dirigiență prezintă unele caracteristici cu totul deosebite față de structura și metodică de predare folosită la celelalte discipline. Fără a face o incursiune mai adîncă, citez cîteva din ele:

a. Dacă la obiectele de studiu programa și manualul (instrumente pedagogice și didactice de primă importanță) stabilesc cantitatea de noțiuni ce trebuie predată în limitele orei, ea și orînduirea gradată a materiei, nu același avantaj îl oferă ora de dirigiență, deși un efort întreprins pe această linie nu ar fi imposibil.

b. Tematica orei de dirigiență aparține unui complex de probleme în care delimitarea naturii exemplilor și a adaptării materiei, unor criterii metodice stabile, sînt chestiuni extrem de relative, totul depinzînd de măiestria dirigienței.

c. Ora de dirigiență are drept constantă valorică numai nivelul de conștiință al elevului. El nu este angajat față de sistemul de acumulare a cunoștințelor și deprinderilor printr-o responsabilitate compensatorie echivalentă cu modalitatea de notare obișnuită la materiile de învățămînt.

d. În educarea formelor de conștiință, firește, contribuie întregul colectiv didactic, dar factorul principal căruia îi revine sarcina de a concentra și mișca resorturile acumulărilor educative este dirigiența.

e. Dacă la obiectele de studiu ne preocupăm de precădere cantita-

ACTIVITATEA DIRIGIENTELUI

(III) Ora de dirigiență — Structura și metodica ei.

tatea și calitatea noțiunilor înșușite, definițiile și legile științifice, în domeniul eticii ceea ce urmărim, în primul rînd, este formarea deprinderilor, proces mult mai anevoios, mai complicat și mai îndelungat.

Iată de ce misiunea dirigienței este pe cît de importantă, pe atît de grea. El trebuie să se străduiască să capteze interesul colectivului de elevi, pentru a evita primejdia alunecării în lincezeala rutinară a unor discuții sterile și stereotipe și pentru a transforma ora respectivă într-un laborator activ și eficient în care se dezvoltă și se căleşte virtuțile omului nou.

Ca să satisfacă această imperioasă cerință e necesar ca dirigiențele să exerce, prin demnitatea, pregătirea, exigența, spiritul său de echitate și, mai ales, prin neînmurirea sa dragoste de tineret, demonstrată sincer față de colectivul său, o asemenea forță morală, încît recomandările și sugestiile sale să determine, pe lângă o stare afectivă favorabilă, convingeri asupra îndeplinirii unor sarcini în interesul creșterii nivelului educativ al fiecărui elev. Și aceasta nu numai în timpul contactului cu școala, ci procesul să se continue și în afara zidurilor școlii prin acea acțiune binefăcătoare, denumită propriu autoeducație.

În Instrucțiunile date de Ministerul Învățămîntului se stabilesc șapte obiective spre a fi urmărite în educația tineretului: 1. cunoașterea elevilor; 2. educația ideologică și politică; 3. educația moral-cetățenească; 4. orientarea școlară și profesională; 5. închegarea colectivului de elevi; 6. coordonarea activității clasei; 7. legătura cu familia.

Putem spune, pe drept cuvînt, că educația moral-cetățenească, cu subtilitățile: formarea și deprinderea unei atitudini înaintate față de muncă și învățatură; deprinderea de comportare civilizată, și educația patriotică a elevilor, asigură un mare număr de canale convergente către obiectivul final al educației. De aceea asupra acestui capitol ne vom concentra atenția și eforturile în mod deosebit.

Aflarea celor mai directe căi care să asigure succesul muncii dirigienței presupune nu numai o cercetare teoretică asiduă, întocmirea unor documente, mai mult sau mai puțin complicate, ci și o confruntare practică îndelungată, atentă și judicios îndrumată. Schimbul de idei, prin experiență și consultări între oameni animați de aceleași interese, este, în acest caz, indicat.

Am convenit cu colegul și prietenul Constantin G. — dirigiență și el — să facem un asemenea demers, după o prealabilă discuție. Cunoșteam răbdarea lui Constantin, marea lui dăruire pentru rosturile profesiei sale. Mă consultam cu el în diverse aspecte educative asupra cărora nu mă putusem edifica.

M-a invitat la o lecție cu conținut patriotic. Îmi spusese cu oarecare sfîlcime: „Cînd dezbați o temă educativă, preferi să nu ai martori. E ceva intim, o flacără sacră care arde și care nu suportă ușor un ochi străin de intențiile tale, sau — și mai rău — un vinător de greșeli. Am o prejudecată la fel cum au musulmanii care nu se lasă fotografiati de teama că nu mai văd fața lui Alah. Tu, sper să nu te transformi în controlor”.

Lecția se ținea la cîmp, în orele de după amiază. Era o zi frumoasă din luna mai și elevii consimțiseră să facă deplasarea dincolo de linia de centură a orașului. Cursurile se țineau de fapt de dimineață. Tema acestei neobișnuite ore de dirigiență era „Insurecția armată în orașul nostru”.

Pînă am ajuns mi-a spus cîte ceva din procedeele lui. Așa de pildă, în prima oră de dirigiență a trimestrului, comunicase toate cele opt teme planificate pe trimestrul al III-lea, cu scopul ca cele care cereau unele studii sau cercetări speciale să ofere timpul necesar informării, deși temele se anunțau și de la o ședință la alta.

Inclusese între celelalte teme și un referat cu titlul: „Patriotismul lui Nicolae Bălcescu și al generației de la 1848”. Recomandase elevilor să se pregătească spre a putea lua parte la cuvînt după referat, fără să indice o anumită bibliografie. Și se justificase:

„La vîrsta lor trebuie să caute și să afle singuri mijloacele de informare pentru o astfel de temă”.

Dacă ținea prelegeri, nu ocupa toată ora cu expunerea, chiar dacă era susținută de diverse documente și materiale. Lăsa un sfert de oră sau mai mult pentru discuții și întrebări. „Nu trebuie să ținem predici în ora de dirigiență, pentru că oricît de atractivă ar fi puterea de expunere, copilul e lipsit de contribuția lui creatoare. Devine un element pasiv, adică tocmai lucrul de care trebuie să ne păzim”. În restul orelor întrebarea metoda lui Socrate.

„Am ales tema cu «Insurecția» pentru că o socotesc strict necesară. Copiii trebuie să știe ce s-a petrecut în orașul nostru în cele cinci zile de lupte”.

Ne-am oprit la un kilometru distanță de oraș, în cîmp. Erau acolo niște ridicături de pămînt, care, laolaltă, formau un pătrat. Fuseseră mult tocite de vremuri, dar tot se mai cunoșteau. „Uite, copii, aici a fost bateria hitleriștilor care bombardau orașul... În acest amplasament am fost rănit în ziua de 28 august a anului 1944”.

Nu mai este nevoie să adaug că s-a făcut o lucrare atît de profundă, că se auzea distinct pufuluiț rîmnic al unei locomotive în Gara de Nord, iar copiii au fost atît de impresionați de această destăinuire, încît mi-am dat seama că cele treizeci și șase de inimi tinere băteau la unison cu a dirigienței lor și că în acele clipe toate conștiințele aveau în centrul preocupărilor lor o singură idee: lupta pentru libertate — și un cald sentiment pentru patrie.

A urmat o expunere potolită, cu vorbe simple, Constantin arătînd cauzele care au condus la declanșarea insurecției, indicînd pe teren amplasarea celor două dispozitive de luptă, povestind cum au cucerit bateria, cum, apoi, au venit hitleriștii cu forțe puternice și i-au ucis patru ostași, pe el l-au rănit, fără ca soldații săi să părăsească totuși terenul cucerit. De asemenea, a explicat rolul pe care l-au jucat ceteriștii în această luptă, cum l-au ajutat să păstreze amplasamentul cucerit, fiind inițiați de partid cu mult înainte de data insurecției.

A urmat o sumedenie de întrebări, de lămuriri, elevii fiind puși, pentru prima oră, în fața unei poziții de luptă autentice. Fără să le sugereze cineva ideea, unii dintre ei au luat cite o mină de țărîna din acel loc stropit cu singele unor concetățeni de-ai lor.

Concluziile s-au împrins de la sine: lupta pentru libertate și pace a poporului nostru în decursul istoriei sale, cu învățămîntele pentru urmași. Creîndu-se o atmosferă afectivă favorabilă, s-a acumulat un fapt cognitiv destinat să mărească fondul intelectual al elevilor, să le determine convingeri utile, în măsură să se transforme în acte voliționale pe linia intereselor noastre patriotice.

La întoarcere, pe tot parcursul drumului, toate discuțiile dintre participanții la „lecție” nu s-au purtat decît în legătură cu tema predată.

Nu știu dacă modul cum povestise Constantin, asemenea unui unchiș sfîtos și degajat, întîmplarea de la locul luptei sale, fusesse adaptat vreunei metode scrise în vreun mijloc informativ oficial. Dar a decurs atît de natural, a avut un ecou atît de adînc, încît, deși eu cunoșteam în amănunt întîmplările, nu am fost scutit de emoții.

Prof. N. RĂDULESCU-LEMNARU

Să fii prieten cu copilul tău — cer cărțile de pedagogie — căci altfel nu vei putea pătrunde adinc în sufletul său, nu vei afla la vreme ceea ce îl frământă, nu vei putea lua la momentul potrivit măsurile potrivite. Să fii prieten cu copilul tău — se spune de asemenea — pentru că astfel autoritatea la sporește o dată cu efectul influențelor tale educative.

Dar mai întâi ce înseamnă a fi prieten cu fiul tău? În multe privințe (și mai ales pentru copil) ceea ce în general înseamnă a avea un prieten. A avea mereu aproape un tovarăș, pe care să te poți bizui, care este gata să te ajute în orice împrejurare și pe care la rândul tău ești gata să-l ajuți. Pe plan spiritual ajutorul acesta înseamnă mai puține laude nemeritate și mai multă exigență. Bernard Shaw spunea undeva că prietenul cel mai bun este și dușmanul tău cel mai vădit; este omul care te ține mereu treaz, fiindcă nu-ți iartă greșelile și te ajută continuu să te înalți sufletește. Din acest punct de vedere o prietenie între părinți și copii nu este imposibilă, mama și tatăl fiind mereu atenți la trebuințele morale și materiale ale fiului lor, gata să-l ajute ori de câte ori este nevoie.

În plus, prietenul adevărat este persoana de încredere, cu care te sfătuiești și căreia îi confiezi toate neliniștile și preocupările tale, citeodată chiar secrete. Nici din acest punct de vedere nu este de neconceput prietenia dintre părinți și copii.

Prieten îți poate fi doar omul pe care îl prețuiești și îl stimezi. Dar părinții și copiii se prețuiesc reciproc și se stimează.

Poate diferența de vîrstă să fie o piedică? Nicidecum. Se cunosc cazuri cînd persoane de vîrstă foarte diferite au legat prietenii trainice și de o mare frumusețe.

Sigur că prietenia dintre adult (mai ales cînd acesta este și educatorul direct) și copil are în accepțiunea sa câteva note particulare, deosebite de cele proprii prietenilor dintre persoane de aceeași etate — impuse de inusit scopul relațiilor dintre educator și educat, de decalajul care există între ei în ceea ce privește experiența de viață, preocupările, gusturile și în general achizițiile morale și intelectuale. Atitudinea educatorului, ceea ce discută cu copilul, modul în care argumentează și justifică trebuie să concorde cu stadiul dezvoltării la care se află acesta, cu particularitățile vîrstei și personalității lui, cu țelurile pe care le urmărim în opera educativă la acea etapă. Aceasta înseamnă că nu putem aborda problemele în aceeași manieră în care le abordăm cînd discutăm cu un prieten de vîrstă matură, nu ne putem sluji de același vocabular, de aceleași glume etc. Poate din această afirmație unii vor deduce că educatorul trebuie să se supună, de dragul micului său prieten, unei metamorfoze infantilizante (împrumutînd limbajul copilăresc al acestuia, comportîndu-se la fel cu el etc), pentru a și-l putea apropia, a se face înțeles și ascultat. Nu, nu este vorba de așa ceva (în treacăt fie spus, aceasta ar și scădea prestigiul educatorului, efectul iniurării sale), ci de o adaptare a mijloacelor de comunicare la puterea de receptare a copilului și adolescentului. De altfel — experiența a demonstrat — nu împieteză cu nimic relațiilor prietenesti, dacă părinții lasă să transpară maturitatea lor (de pildă, în gîndire, în logică etc.), căci — după cum bine observa un pedagog și cercetător italian, Piero Viotto, într-un interesant studiu despre educația ludică a viitorilor cetățeni (vezi revista „Scuola-famiglia e orientamento scolastico“ nr 4/1968) — copilul și adolescentul simt totuși nevoia unui prieten care să-i sfătuiască și să-i îndrumeze cu maturitate.

De regulă, un prieten are autoritate asupra celuilalt. Ea rezultă din încrederea, prețuirea și stima pe care și-o poartă reciproc cei doi. Cam același lucru se întîmplă și cînd este vorba de părinți și copii. Fiind prieten cu fiul tău nu există pericolul să-ți pierzi autoritatea în fața lui. Dimpotrivă, ea poate să crească — dacă înțelegi cum trebuie prietenia cu copilul, limitele între care se poate manifesta, direcția în care poate evolua.

„Eu sînt prieten cu fetița mea — îmi declara nu de mult cineva. Încă de cînd era mică am reușit să mi-o apropiu: ne-am plimbat mult împreună, am mers la spectacole, am discutat fel de fel, ne-am amuzat cînd a fost cazul etc. Îmi fac timp pentru ea în fiecare zi. Acum, că este mai mare, vine la mine cu probleme „serioase“ (chiar și din acelea privind pe prietenii ei băieți, atitudinea, gesturile și propunerile lor), pe care le analizăm pe toate fețele și ne sfătuim cum să le rezolvăm, cum e bine să procedeze. Îmi spune orice, nu se teme de mine și aceasta — cred — din cauză că niciodată n-am pedepsit-o pe nedrept sau cu dușmănie, n-am ocărit-o, ci am discutat cu ea calm, i-am explicat greșeala pe care a comis-o, necesitatea pedepsei pe care o va lua. De obicei, îmi susțin sfaturile și obiecțiile cu argumente și manifest foarte multă înțelegere față de dînsa. Fiindcă am tratat întotdeauna cu ea în mod apropiat, ca între oameni care indiscutabil se iubesc și se stimează, fiica mea vede în mine un prieten de nădejde. Dar prin aceasta simt că autoritatea mea de părinte nu a fost stîrbită, ci dimpotrivă. Fata mă ascultă și îmi urmează sfaturile cu mai multă încredere și hotărîre“.

Socotesc că acest lată a reușit să găsească tonul potrivit în relațiile cu copilul său, limitele și direcția pe care trebuie să le aibă prietenia cu acesta. Aici mi se pare

AUTORITATEA PĂRINȚILOR

(III)

Autoritate și prietenie

foarte bine venită și precizarea pe care a făcut-o, cu un alt prilej, o mamă. „În fiecare caz — spunea ea — trebuie procedat în funcție de situația concretă, particulară. Eu, de exemplu, nu aștept ca fetița mea să-mi spună de fiecare dată totul, chiar dacă ar fi tentată s-o facă. Trebuie să-i rămînă și ei trăiri interioare, care să fie numai ale ei. Dar sînt convinsă că procedînd așa, îmi va spune la timpul potrivit pe cele în adevăr importante“. Fără îndoială această mamă gîndește foarte bine. Ceea ce aș mai releva în legătură cu felul ei de a proceda este delicatețea și finețea, absolut necesare în menținerea autorității noastre, în întărirea relațiilor prietenesti cu cei pe care îi creștem și, în general, în procesul educativ.

Dar nu întotdeauna prietenia cu copilul capătă sensurile care întăresc autoritatea educatorului și asigură dezvoltarea armonioasă a personalității în formare.

Convinși în fond de necesitatea unor astfel de relații, unii părinți nu au găsit totuși calea de a le realiza. Cunosce, de exemplu, un tată care se ocupă destul de mult de fetița sa elevă eminentă în clasa a VIII-a, și care are o autoritate deosebită asupra ei. Aceasta pur și simplu nu-i iese din cuvînt: vine acasă la ora stabilită, pleacă în oraș numai învoită de dînsul, se îmbracă cu ce socotește el potrivit, include televizorul atunci cînd i se spune. Tatăl e încîntat de comportarea fetei, și atribuie obediința acesteia relațiilor prietenesti care există între dînsii. Și totuși, din cite am constatat, nu este vorba de nici o prietenie, eleva supunîndu-se cerințelor părintelui său mai mult dintr-un spirit disciplinat, din datorie — dacă se poate spune așa, sau poate din ceea ce îi inspiră autoritatea lui (cîștigată pe alte căi — e sigur! — decît prin prietenie). De altfel am și observat că ea include televizorul fără entuziasm, îmbracă haina recomandată de tată, fără plăcere, „înghite“ indicația de a nu merge la film. Și aceasta, pentru că educatorul ei nu obișnuiește să stea de vorbă cu dînsa apropiat, pe îndelete, să-i asculte părerile, chiar să i le ceară, să țină seama de ele (fiindcă, în treacăt fie spus, nu sînt nici exagerate, nici absurde), să-i respecte personalitatea. Continuînd să-i impună din afară anumite norme de conduită, fără a căuta să o convingă — prin discuții

ca de la prieten la prieten — de necesitatea lor, fata, cu timpul, își va lua măsuri de „apărare“ și atunci va începe să ascundă anumite lucruri, să ocolească unele adevăruri.

Dar efectele negative, cele mai neplăcute le au prietenii prost înțelese dintre părinte și copii. Mă gîndesc în primul rînd la acele numeroase cazuri în care unul din soți, de obicei mama, mai ales cînd e vorba de fete, pe baza unei prietenii greșit înțelese îi ascunde soțului (un om mai exigent) preocupările fiicei lor, căreia îi înlesnește ieșiri în oraș la ore neindicte, îi cumpără din bani „economisii“ tot felul de lucruri cu care tatăl nu ar fi de acord etc. Se întîmplă astfel de situații mai ales atunci cînd mamele sînt convinse că soții lor nu înțeleg îndeajuns „vîrsta tinăra cu cerințele ei“, nu mai sînt la curent cu lumea, au „îmbătrinit“ în păreri ș.a.m.d. Cît de mult strică procedeul lor, fiindcă dărimă autoritatea tatălui, pus astfel în afara vieții intime a familiei lui! În același timp, el periclitează însăși autoritatea mamei, care se dovedește nu îndeajuns de onestă. Ce să mai spunem despre influențele negative pe care le exercită asupra tinărului un educator încorect, care mîinte pînă și pe cele mai apropiate ființe?

La fel de periculoase sînt și situațiile în care părinții înțeleg să discute cu „micii lor prieteni“ tot felul de probleme care n-ar trebui să fie enosente de aceștia. Gama discuțiilor la care mă refer este foarte largă, începînd de la părerile despre rude, vecini, colegi de birou, șefi sau subalterni, continuînd cu aprecierile făcute la adresa școlii, a dirigîntilor, a profesorilor sau învățătorilor pe care nu o dată, mai ales cînd copiii sînt mici, aceștia le transmit direct celor vizați. Dacă elevii sînt mai mari, ei opun acestor aprecieri părerile lor, propriile observații și în multe cazuri se conving de injustețea poziției pe care au avut-o mama și tatăl lor. Desigur autoritatea acestora scade în astfel de situații și se întîmplă ca școlarii respectivi să și ia atitudine pe loc împotriva unor păreri eronate sau aprecieri tendențioase ale părinților, atunci cînd e vorba de educatoarea sau învățătoarea lor.

Mai grave sînt însă erorile comise — tot dintr-o injustă înțelegere a prieteniei cu copiii — prin confidențele excesive, fără discernămint, făcute fiului sau fiicei, camaraderismul împins uneori pînă la asocierea în tot felul de „ștregării“, poate și deochete, lipsa de exigență și principialitate în judecarea faptelor, micului prieten“, „imposibilitatea“ de a-i refuza „tocmai lui“ un lucru „atît de mic“ etc. Fiecare în felul lui, procedeele acestea oferă din belșug „material“ care să-i compromită și să scadă prestigiul părinților. Și nu este exclus ca tinărul, încă neformat și neavînd niște convingeri etice bine conturate, să ia din conduita educatorilor săi, din concepțiile lor (pe care asemenea procedee le trădează din plin) tocmai ceea ce este mai rău...

Cunoscînd aceste lucruri este bine — așadar — ca părinții să reflecteze mult asupra relațiilor cu copiii lor. În mod cert apropierea dintre ei va servi operei educative. Dar numai dacă prietenia cu copilul este înțeleasă just în toate implicațiile ei, și dacă duce la întărirea autorității educatorului.

Prof. I. Gh. CĂRMU

DE LA „TURIST“ LA „TOSCA“

Prin barurile bucureștene

Un antrenor de... volei și o jucătoare de... fotbal

Vineri, 4 aprilie, ora 12,30. Punctul de întâlnire era barul Unic. Am recapitulat obiectivele, fotoreporterul și-a verificat blitzul, colegul de la radio și-a revăzut magnetofonul și am pornit prin barurile de zi ale Bucureștiului: Unic, Podgoria, ... Unic (Catanga), Turist, apoi Lido, Ambassador, Athénée Palace, Republica (Nestor), București (Capșa), Albina, Union, Tic-Tac, Tomis, Ciresica, Tosca. (Am reținut cazurile cele mai semnificative.)

Primele trei unități ne-au oferit o atmosferă specifică orei prinzului, când unii oameni își servesc în grabă dejunul sau se înviorază cu o cafea și o citronadă. Nimic neobișnuit. Nu eram dezamăgiți. Intenția noastră era de a constata realitatea nu de a vîna cazuri deosebite. Dar — deși ne bucura — ne mira faptul că, dintre obișnuinții consumatori, lipsese elevii și că, în general, procentul celor tineri era destul de mic. Ni se părea curioasă această situație fiindcă știam că barurile sînt, totuși, locurile de întâlnire preferate ale unor tineri. Primăvara — care s-a lăsat atîta timp așteptată — să fi răsturnat această „ordine“ a lucrurilor? Sau poate ora nu era potrivit aleasă?!

Oarecum contrariați, ne-am continuat drumul și investigațiile. Coboram pe bulevardul Gh. Gheorghiu Dej.

— Intrăm și aici? a întrebat careva dintre noi.

— De ce nu! Și am pășit pragul barului Tomis. Cîțiva cetățeni mînceau preocupati. La o masă o pereche era antrenată într-o discuție alertă. Nimic nu amenința violent buna cuviință. Eram gata să părăsesc și acest local, cînd, în colțul din partea opusă a sălii, lângă geam, am observat o fetișcană brunetă, într-un costum albastru cicoare, „asortat la culoarea ochilor“, care mîncea cu poftă friptură cu salată. În fața ei, răsturnat în scaun, un bărbat uscățiv, de aproape 45 de ani, într-un pardesiu ponosit, cu o față răvășită de riduri dezordonate, urmărea cu priviri placide prinzul fetei, pe care o bănuiam fiica sau nepoata lui. Convinși că puștanca este elevă i-am abordat pe cei doi cu câteva întrebări care corespundeau scopului anchetei noastre: cum își petrec tinerii și elevii timpul liber.

— Sînteți bucureșteni? Dumneavoastră sînteți tatăl ei, nu-i așa? Cum te simți în vacanță? Ești elevă?

— Hm... Da! Și imediat a tăcut descumpănită, solicitînd privirile „tatălui“. „Acesta ne-a repezit fără prea mult protocol,

— Cunoaștem noi! Sîntem sătui de asemenea morală. Ia, lăsați-ne în pace!

Am clipit uimiți, ne-am dat seama că reacția spontană de nepolitete este justificată de „ceva“ și am deschis urechile... magnetofonului.

— Deci, ești elevă?

— Nu. Sportivă.

— Unde? La ce club?

— La Rapid.

— Dumnealui este...

— Sînt antrenor. A precizat „dumnealui“.

— Antrenorul ei?

— Da!

— Nu, îl contrazise domnișoara. Dinsul e antrenor la volei. Eu joc handbal și fotbal. Vreți să vă dau numele antrenorei? Lăzărescu Maria. Să vă spun și pe cine am avut antrenor la fotbal? Pe tov. Miki Mihăilescu. Și a adăugat malițios: Dacă vă interesează!

— Ne interesează totul, de pildă cum te cheamă, cîți ani ai?

— La 22 decembrie am implinit 16. (Se numește G. Elena).

— Înseamnă că trebuia să fii în clasa a X-a sau cel puțin într-a IX-a.

— Am dat în toamnă examen la liceu și nu am reușit.

— Motivul? N-ai fost suficient pregătită?

— Da! Nu! Din cauza sportului...

— De ce n-ai încercat să intri la un liceu sportiv?

— Nu m-am gândit.

— Și din toamnă pînă acum ai continuat să te pregătești pentru a nu eșua și în acest an?

— Un timp, pînă în octombrie, am mers la antrenamente la Rapid. Apoi nu mi-au mai dat voie părinții. (Părinții lucrează la „Semănătoarea“ și au încă un băiat de 12 ani).

— De la ce oră te afli aici?

— De... 20 de minute.

— Trei baterii în 20 de minute?

— Am băut una singură. Dacă nu credeți, puteți întreba.

Fata încerca să ne răspundă dezghețat, continuînd să manince aparent nepăsătoare.

— Povestește-ne cum ai ajuns la această masă?

— Am mers în oraș. Trebuia să mă întilnesc cu o colegă, adică să merg pe la ea. Să-i fac niște lucrări, niște desene. Și neîntilnindu-mă... adică mă îndreptam spre casă și m-am întilnit cu dinsul. A zis că dacă vreau să iau masa împreună cu el.

— Și ai acceptat!

— Bine... cunoscînd l. Cu cineva pe care nu-l cunosc, nu accept. Pot să spun că e prima dată cînd accept așa ceva. (?) Eu, altfel, nici cu părinții nu intru în restaurant. Foarte rar, vara, cînd

mergem pe la o grădină să bem bere.

— Părinților le vei spune că astăzi ai renunțat la aceste severe principii? Că ai luat masa cu un bărbat de vîrstă tatălui dumitale?

— Depinde... de multe ori... să știți că eu le spun părinților orice. Eu față de părinți nu am niciodată secrete (!)

Afirmația atît de categorică ne-a smuls un zîmbet de compătimire. La adresa părinților, firește. Încurajată, exemplarul model de sinceritate a continuat:

— Să vă mai spun ceva. Seara niciodată nu ies din casă. Vi se pare curios și n-o să mă credeți, dar eu pot să spun că nici la film nu merg cu băieții. Adică nu-mi permit *luzul* de a vorbi cu băieții, pentru că mă gîndesc...

— ...Că e mai plăcută compania unui bărbat! Și am întors capul spre tovarășul „antrenor“.

— Pentru că îl cunosc. Dar, altfel... Dacă mă invita altcineva...

— Cum îl cheamă pe insoțitorul dumitale?

— Siguranța obraznică a vocii s-a frînt:

— Drept să spun... eu *nici* nu știu cum îl cheamă. Ne-am cunoscut la meciurile de handbal (deși tovarășul afirma că este voleibalist) pe care le-am avut. Vă spun că-l cunosc. Dar cum îl cheamă nu mă interesează. Nu mai am... N-am avut această curiozitate.

Noi, în schimb, am fost foarte curiosi să aflăm cine este „antrenorul de volei“ și care este scurta biografie a jucătoarei de fotbal. El se numește Ș. Ioan, este pensionat medical și are un băiat de 15 ani.

Strict confidențial ne-a indicat un loc excelent, unde „veți întilni cite cazuri de astea (!) doriți“. Era vorba de cofetăria Basarab (bar de zi). Ne-a mai spus că băiatul său are 57 de absențe nemotivate de la școală din cauza acestui „nenorocit“ local. Firește autoritățile în drept au intervenit pentru a reglementa — în măsura în care acest lucru mai este posibil — situația creată. Dar cum se mai pot remedia gravele carente din educația băiatului crescut într-un asemenea mediu familial?

Naivitatea sau inconștienta tinerei de 16 ani devenise palidă în fața iresponsabilității (= imoralității) totale a acestui „tată“.

Cît timp și cîtă răbdare necesită reeducarea fetei care nu-și dă seama de adîncimea prăpastiei spre care se îndreaptă? Credem că dialogul nostru cu ea este un suficient semnal de alarmă pentru părinții care, în virtutea unei încrederi nejustificate în copiii lor, sau a unei condamnabile inerții, nu le urmăresc îndeaproape preocupările din timpul liber, prietenii, cunoștințele și, mai ales, nu-și cunosc copiii în ceea ce au esențial: gînduri, concepții, viață sufletească.

Micile economii pentru cherry

La „Union“ ne-a contrariat imaginea a doi băiețândri — care abia au părăsit pantalonii scurți — așezați pe două scaune înalte, cu un aer forțat de gravitate, vrînd parcă să se convingă mai întii pe ei înșiși că sînt familiarizați cu asemenea localuri.

Dincolo de teighea, barmanul, care îi trata cu solemnitate și re-

probabilă serviabilitate. În jur, la mese, tineri și tinere, fum, discuții, obișnuita atmosferă care domnește chiar într-un bar de zi către ore mai înaintate. Prima întrebare era de fapt expresia stării noastre de nedumerire și iritare abia reținută în fața spectacolului ce ni se oferea. (Ne vine greu să credem că barmanului i-a putut

trece prin minte ideea că prin solicitarea sa față de acești clienți neobișnuiți, el se făcea complicele — cuvântul nu e tare — unui mod foarte primejdios de a-și petrece vremea un elev.)

— Cum vă simțiți pe aceste două scaune, în fața unei tejelele, cu băutură în pahare?

— Ne simțim bine!

— Ce-ați comandat?

— Lichior, cherry.

Cei doi clienți ai barului „Union“ se prezintă cu dezinvoltură: B. Cezar, 18 ani, elev, cl. a XI-a, secția științifică liceul, „Emil Racoviță“ și M. Gheorghe, 17 ani, coleg de școală și clasă cu primul.

— Pretextul intrării la bar?

— E ziua mea, un lichior, o cafea. Niște bilete la film. Puțin timp liber.

— De ce fumați?

— Poate ca să fim în ton. În fond, ținara este ceva caracteristic la elevi. Și a accentuat: elevi liceeni.

Siguranța celor doi în replică ne-a invitat să continuăm dialogul pentru a le cunoaște mai în-deaproape preocupările. Dar am vrut să aflăm proveniența banilor de buzunar.

— Stringem din ce ne dau părinții pentru anumite lucruri; noi cumpărăm cu anumite rețineri, mai oprim...

În chip firesc, am dorit să cunoaștem profesia părinților: B. Cezar: tata, tehnician; mama, pensionară; mai are o soră. M. Gheorghe: două ori cit mine.

Părinții lui M. Gheorghe: tata, inginer; mama, asistentă medicală; nu mai are alți frați.

— Dar dacă v-ați întâlni cu părinții aici, cum v-ați simțiți?

— Stingheriți. Foarte stingheriți.

— Și dacă, din întâmplare, ar intra un tovarăș profesor, ce ați face? (Ce bine ar fi dacă, din când în când, aceste baruri ar fi vizitate de către tovarășii profesori).

— M.G. — Cred că primul gest ar fi să ne ascundem.

— Unde? Sub tejghea?

— ...

— Colegii frecventează barurile?

Cei doi, în același timp: — Unii da, unii nu.

— Colegele?

M.G.: — O parte... puține, sînt și asemenea colege.

Pentru un cititor mai grăbit ar putea părea forțată legătura dintre prezența la bar, la această oră (20) a unor elevi și programul întocmit pentru vacanța de către școli, măsura în care sînt cunoscute și popularizate activitățile ce se desfășoară la Clubul elevilor și ale tineretului.

— La Clubul elevilor ați fost?

— Nu.

— Știți că există?

B.C.: — Unde există?

M.G.: — Undeva pe lângă „Bariera Vergului“, dar nu știu precis unde.

— N-ați avut nicicînd curiozitatea să aflați?

B.C.: — Nu! Am să mă duc.

— În școală e popularizat clubul?

B.C.: — Cîteva afișe cînd a apărut, și atîta tot. Nimic mai mult. (?)!

— Pentru vacanța școala n-a organizat un program pentru voi?

B.C.: — Ba da. Excursii, vizitări de muzee.

— M.G.: — În București. Pe clase: fiecare tovarăș profesor diriginte a fost obligat (sic!) să facă 3-4 asemenea acțiuni.

— Ați participat la vreuna dintre ele?

B.C.: — Da, la cîteva: Muzeul „Theodor Aman“, la 26 martie. De atunci n-am mai participat (raidul a avut loc la 4 aprilie).

M.G.: — În restul timpului ne pregătim pentru trimestrul al III-lea.

— Ca acum?

B.C. și M.G.: — ...

— Ești elev la Liceul de arte plastice?

— De ce întrebați?

I-am explicat care este motivul acestui neașteptat interviu.

Nu era de la Arte plastice, ci elev în clasa a XI-a a Liceului „I. L. Caragiale“. Ne-a dat amănunte în legătură cu desenele din fața lui.

— Iubesc pictura. Dar mă pregătesc pentru arhitectură. Am și desene ornamentale. În cimitir, la Belu, sînt foarte multe coloane, pe care le folosesc ca modele. Am picturi în ulei, tempera, icoane pe sticlă, pe lemn. Lucrez foarte mult.

Băiatul M. Sorin., are aproape 18 ani. După ce am aflat intențiile sale serioase (dacă nu reușește la arhitectură încearcă în toamnă la Arte plastice), am vrut să știm ce înseamnă pentru el, pentru cei de vîrstă sa, barul.

— De ce-ți place să stai în bar? Pentru discuții, pentru destindere?

— Nu pentru discuții. Fiindcă, de obicei, nu se poartă discuții interesante. Vin ca să desenez. Îmi formează ochiul.

— Crezi că în natură și nu în... fum, nu găsești figuri tot atît de expresive?

— Astă vară am lucrat la mare. Nu vin numai „în fum“. Dar pe stradă nu pot fugi după cineva, ca să-l desenez. Aici oamenii stau pe scaun, oarecum înțepeniți.

— Frecvențezi barul și în timpul programului de școală?

— Nu. Foarte rar.

Într-un fel am fost obligați să-l dăm dreptate lui Sorin. Localurile oferă, într-adevăr, oamenilor de artă, sau celor care vor să devină artiști, un mediu foarte favorabil inspirației. Dar, cum să împăcăm acest lucru cu regulamentul școlar?

Am întins microfonul și băiatului din stînga „pictorului“. Se numește Ș. Hans. Pretinde că este în clasa a IX-a la Liceul „Caragiale“ și că are 15 ani. (Luînd legătura cu școala am aflat că a fost exmatriculat acum 2 ani).

— Vii des la bar?... De ce?

— ...?!

— Școala n-a stabilit un program pentru elevi în vacanță?

— Nu am avut nici un fel de program organizat de școală(?!)

— Și cum ți-ai organizat timpul liber?

— Am fost într-o excursie două zile cu niște prieteni. M-am distrat destul de bine. Am văzut și cîteva filme.

Observînd paharul, probabil de coniac, din fața lui, ne-am amintit că are 15 ani.

— Îți place să bei?

— Oarecum. Dacă am în jurul meu colegi care beau băuturi alcoolice... așa ceva mă tentează, oricum. Ceea ce se prezintă în filme, atmosfera de bar, în rubiniu, mi-a trezit curiozitatea. Mă tenta să știu cum e aici!

Singura fată de la masă, proaspăt absolventă a Școlii de geologie, a afirmat că ei nu-i plac în mod deosebit barurile.

— Părinții dumiți sînt de acord cu faptul că te afli la această oră într-un local?

— Le voi spune. De altfel, nici ora nu este prea avansată.

— Ce părere ai despre tinerii de aceeași vîrstă cu dumneata care „nu pot trăi“, fără bar?

— Am fost și în alte localități. Consider că e pierdere de timp să stai atîtea ore pe un scaun dacă n-ai de discutat un subiect comun, interesant (dar se afla de cel puțin două ore în local). În special, iarna se frecventează barurile, din cauza frigului. Nu avem unde să ne înțurăm pentru convorbirile noastre (?!) (Cine cunoaște realitatea își poate da seama de precaritatea acestui argument.)

Opinii asemănătoare am înregistrat și de la alți tineri. Mulți nu consideră barurile de zi drept baruri, înțelegînd greșit accepția cuvîntului. Una dintre studentele pe care le-am abordat a răspuns înțepat că nu vede nimic rău în faptul că bea o cafea și o oranjadă la „Union“ — care nu e un bar (?!) — chiar dacă nu este însoțită de nimeni. De aici, și atitudinea lor ușor recalcitrantă față de întrebările noastre. Ei se exclud, conștient sau nu, din rîndul celor pentru care localul a devenit o obișnuință, deoarece atribuie noțiunii de bar o nuanță de imoralitate. De aceea, ne-am simțit obligați să delimităm culorile care creează atmosfera incertă a barului, aceeași necesară invenție a lumii moderne.

Mai întii — indiferent cum sînt organizate — elevii nu au acces! Prin regulamentul școlar. Și considerăm că este cît se poate de firească această interdicție. Au unde discuta: cluburi, parcuri, cofetării. Au unde se distra: cluburi, case de cultură. Băutura, la vîrstă lor, chiar dacă îi tentează, este foarte dăunătoare. Cafea și citronadă se servește și în cofetării. Modele pentru pictorii amatori se întîlnesc pretutindeni.

Apoi, ceilalți tineri trebuie să vadă în bar ceea ce este într-adevăr: un loc civilizat de întîlnire, un refugiu pentru un scurt popas, pentru o oră de convorbiri amicale, mai ales atunci cînd capriciile vremii ne alungă din aer liber între patru pereți, sau, pur și simplu, pentru satisfacerea dorinței de a pierde plăcut timpul în prezența prietenilor sau a cunoștințelor preferate. Privit astfel, barul nu mai este dușmanul nimănui.

Iar noi vom fi despovărați de aversiunea sau suspiciunea celor cu care ne-am întîlnit în această ingrată peregrinare.

Valeria BACIU

Judecător Lucian BELCEA

Nicolae SORIN

Un „stimulent“ înainte de a intra în tură

Secvența de la barul „Cireșica“ ne-a pus în contact cu încă o față care urîște realitatea noastră. Orele 13,30. Surprindem pe banda de magnetofon frînturi dintr-o discuție aprinsă între un barman și o fetișcană de 16-17 ani într-o evidentă stare de aneșelă de pe urma băuturii consumate.

— Ai, mă, dă-mi fotografia! Îl înnebunesc cînd oi veni pe aici dacă mă trișează.

Fetișcana cu un limbaj atît de colorat este picoliță la „Carul cu Bere“ și elevă în clasa a IX-a la fără frecvență. A venit la „Cireșica“ — unde a fost salariată pînă de curînd — să primească prima cuvenită pe ultimul trimestru al anului trecut. Nadia-Sonia (așa se numește) este fără îndoială victima unei drame pe care a trăit-o cu 17-18 ani în urmă o altă tînără, mama sa, probabil tot la vîrstă ei, care n-a avut curajul să infrunte prejudecățile curente ale mediului înconjurător și să-și asume res-

ponsabilitatea de a crește un copil rezultat dintr-o relație nelegalizată. Și atunci a recurs la gestul cel mai greu de închipuit și care îi pune în discuție însăși calitatea de mamă: și-a abandonat copilul. Fata afirmă că a fost crescută de o familie care n-a înfiat-o nici pînă în prezent. Pe buletinul ei de identitate, în dreptul numelui părinților, o linie neagră, orizontală — întristătoare. Drama de acum aproape două decenii are foarte șansele să se repete cu Nadia-Sonia. De afară, un tînăr pe care abia am avut vremea să-l zărim îi făcea semne cu nerăbdare să înceie discuția. Cînd a înțeles că avem intenția de a-l aborda a trecut repede strada, ascunzîndu-se îndărătul uneia din coloanele imobilului de peste drum de bar... Familia care a crescut-o se pare că abia acum ar avea intenția să facă demersurile necesare pentru adopțiune. Curios este însă că Nadia nu ne-a putut spune numele viitorilor părinți...

Barul... atelier de pictură

Ora 21. Intrasem de cîteva minute la Podgoria. Cochetăria rustică a barului ne îmbia la o „pauză“. Simțeam oboseala raidului de peste zi. Dar, cum nu ne așteptam, nu exista nici o masă liberă. Înainte de a ieși

am mai aruncat o privire consumatorilor. Și ne-am oprit la un grup de tineri: 7 băieți și o fată. L-am luat prin surprindere adresîndu-ne fără altă introducere celui din colțul mesei, care creiona în linii ferme diferite portrete.

Raidul-anchetă a fost realizat cu sprijinul tovarășilor căpitan Tătar Alexandru și lt. major Ioan Băjenaru de la Serviciul juridic, Inspectoratul Miliției Municipiului București; și-au dat concursul tovarășii Ioan Reu (Radio-televiziune) și Laurențiu Bendiu (fotoreporter).

SEMIINTERNATUL ȘCOLAR

Anchetă

Dezvoltarea învățământului românesc în cei 25 de ani care au trecut de la Eliberare, măsurile recente de îmbunătățire, prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani ridică în fața școlii și a familiei sarcini deosebite pentru a asigura cadrul material și moral propice educării și instruirii tinerei generații.

Pentru a-și putea exercita cu reală responsabilitate menirea de educator al generației care astăzi se află pe băncile școlii, familia se bucură de sprijinul permanent al statului, prin mijlocirea unor organisme și instituții specializate — inclusiv școala. Una din formele prin care școala vine în ajutorul familiei — preluând parțial sau, în anumite cazuri, chiar în totalitate — pe o durată de timp mai scurtă sau mai lungă, o parte din sarcinile ce-i revin în procesul de creștere și formare a propriilor copii o constituie internatul și semiinternatul școlar. În prima formă, școala își asumă în întregime îndatoririle familiei pe toată durata anului școlar, iar în anumite împrejurări (copii abandonati, orfani etc.) chiar pînă la integrarea lor în societate. În cealaltă formă amintită și care constituie obiectul sondajului nostru — semiinternatul școlar — școala preia parțial sarcinile familiei: copilul își pregătește sub supravegherea competentă a personalului didactic auxiliar și a profesorilor, lecțiile în incinta școlii și ia masa de prînz tot acolo, urmînd ca seara să se reîntoarcă în familie, unde, în limita timpului de care mai dispune, își continuă activitățile de pregătire a lecțiilor pe a doua zi și se destinde. Această sarcină pe care școala — ca reprezentant al societății noastre — și-o asumă în chip voluntar și deplin responsabil — altă față de familie, cit și față de societatea însăși — nu este nici ușoară și nici lipsită de anumite contrarietăți. Dialogul școală-familie dobîndește în acest context un conținut nou, care, de bună seamă, nu scutește familia de propriile ei răspunderi față de copil. Subliniem acest aspect deoarece pe alocuri se manifestă tendința din partea unor părinți de a considera că obligațiile lor față de pregătirea școlară și social-morală a viitorului cetățean — copilul sau adolescentul de astăzi — ar fi aproape nulă, de succesul sau insuccesul acestuia răspunzînd în exclusivitate școala.

Semiinternatul — a doua casă a elevului

În rețeaua de școli a Municipiului București — ne informează *tov. prof. Sofia Pușcașu*, inspector șef la Inspectoratul școlar al Municipiului București — funcționează un număr de 22 de semiinternate autonome, cu o capacitate de circa 1200 de locuri. În afară de acestea, pe lângă școlile cu internate funcționează un alt număr de semiinternate care au și ele o capacitate în jur de 1.000 de locuri. Criteriul de admitere în semiinternat este foarte precis: amîndoi părinții sau susținătorul copilului sînt în producție. Față de necesitățile mereu crescînde ale școlii — ca urmare a dezvoltării rețelei școlare și, în perspectivă, a prelungirii duratei de școlarizare — capacitatea de cuprindere a elevilor de la școlile generale în semiinternate este încă nesatisfăcătoare. Greutatea principală în sporirea numărului de semiinternate ține de aspectul organizatoric: spațiul insuficient al unor școli; asigurarea mesei de prînz. Sînt școli care au un grup alimentar propriu și care astfel pot asigura masa elevilor de la semiinternat în condiții foarte avantajoase. Acest lucru este posibil mai ales acolo unde alături de semiinternat funcționează și internatul. Cele mai multe școli însă asigură masa elevilor de la semiinternat prin abonarea lor la o cantină din apropiere. Din

aceste posibilități diferite de a asigura masa rezultă și unele diferențieri ale costului mesei de la școală la școală (de la 5 pînă la 7 lei). Deși inspectoratul școlar al Municipiului, precum și inspectoratele de sector și școlile înseși fac eforturi pentru a cuprinde în această formă mai ales pe acei copii care au cea mai mare nevoie de o supraveghere și îngrijire, din păcate, nu toate cazurile au putut fi soluționate la timp. Pare curios la prima vedere, dar multe dificultăți întîmpină unele școli tocmai din partea acelui factor care ar fi cel mai interesat în soluționarea situației: familia. În ce privește cadrul material în care se desfășoară pregătirea elevilor — ne informează în continuare, *tov. prof. Sofia Pușcașu* — școlile au rezervate în incinta lor săli de clasă speciale pentru meditație. Pregătirea se face sub supravegherea pedagogilor; prin rotație, profesorii de diferite specialități asistă și, atunci cînd e cazul, intervin, sprijinind astfel elevii în pregătirea lecțiilor pe a doua zi.

Unele probleme de organizare a semiinternatelor

În raidul nostru — întreprins în preajma intrării elevilor în vacanța de primăvară — am vizitat cîteva școli care au semiinternate autonome: școlile generale nr. 5 și 12 (sectorul 1) și nr. 122 (sectorul 6), precum și școlile generale nr. 128, 146, 150 (sectorul 6) și școala generală nr. 182 (sectorul 8), pe lângă care funcționează semiinternate și internate. În cele ce urmează, vom încerca să înfățișăm cîteva din aspectele cu mai mare pondere din activitatea ce se desfășoară acolo, aspecte pe care l-am sesizat sau ne-au fost aduse la cunoștință de înseși conducătorii școlilor respective.

După cum a reieșit și din discuția de la Inspectoratul școlar al Municipiului, principala problemă care trebuie rezolvată de către școli este de ordin organizatoric. Chestiunea comportă două aspecte: primul, asigurarea spațiului necesar unei pregătiri riguroase, sub îndrumarea competentă a personalului didactic auxiliar și a corpului profesoral însuși, respectiv sală de meditație și încadrarea cu personal pedagogic; al doilea aspect — și, din cite am putut înțelege din discuții și din ceea ce am observat la fața locului, acesta are ponderea cea mai mare la ora actuală — este cel referitor la asigurarea mesei de prînz pentru elevii primiți în semiinternate. Puține școli pe lângă care funcționează în mod exclusiv semiinternatul școlar au un spațiu adecvat pentru a-și asigura un grup alimentar propriu: bucătăria, cu cele necesare pregătirii și servirii mesei, și o sală de mese. Aici intervin doi factori: spațiul propriu-zis, amîntit mai înainte, și chestiunea angajării și retribuiri unii personal special (bucătarul).

Buna funcționare a semiinternatelor nu este însă o chestiune care să poată fi soluționată doar de școală. Familia are în acest caz poate rolul cel mai de seamă. La semiinternat, este știut, contribuția familiei pentru masa pe care o ia copilul la prînz este egală. Aceasta spre deosebire de internate, unde suma datorată de părinți școlii se fixează în raport cu veniturile familiei și unde se acordă și un număr anumit de burse.* Ca școala respectivă să-și poată amenaja un grup alimentar propriu este clar că trebuie să conteze pe un număr limitat de abonați stabili. Altfel, școala nu va putea face față cheltuielilor necesitate de întreținerea semiinternatului.

* Criteriile de admitere în internate — subliniază în discuția avută *tov. prof. Alexandrina Minulescu*, directoarea Școlii generale nr. 150 — ar trebui să fie reexaminată și adaptată etapei actuale de dezvoltare a școlii, cerințelor ei. În forma actuală aceste criterii nu pot cuprinde mai nuanțat realitatea materială și morală a familiei.

Îndatoririle familiei au dispărut?

Fenomenul cel mai des întîlnit în funcționarea acestei forme este fluctuația elevilor admiși.

La începutul anului — ne spune *tov. prof. Olga Pop*, directoarea Școlii generale nr. 5, unde funcționează un semiinternat exclusiv pentru elevii ciclului I — avem cereri cărora cu destulă greutate le putem face față. Începînd cu sfîrșitul trimestrului I și mai ales în trimestrul III constatăm un fenomen de retragere a copiilor de la semiinternat, de către familii. Dacă nu uităm că singura condiție de admitere în semiinternat este ca ambii părinți sau susținători ai elevului să fie în cîmpul muncii, nu este greu să înțelegem care este urmarea unor asemenea retrageri în timpul anului școlar pentru elevii respectivi: lipsiți de supravegherea și îndrumarea școlii și a familiei și lăsați de multe ori doar în seama unui bunice sau a unei bunice, acești copii încep să dea îndărăt la învățătură, să-și petreacă timpul mai mult pe afară.

Școala asigură cadrul material — sală de meditație, îndrumare competentă, supraveghere, masa de prînz — pentru buna desfășurare a învățăturii copiilor admiși la semiinternat. Prin aceasta însă, au subliniat interlocutorii noștri, nu înseamnă că familia este scutită de orice obligație, că s-a operat un transfer integral al îndatoririlor sale asupra școlii. De aceea, ni s-a părut foarte oportun să aflăm modul în care școala continuă dialogul său cu familia (acolo unde familia nu refuză, nu se eschivează de la îndatoririle ei). La școlile generale nr. 5 și 15, de pildă, zilnic, părinții sînt informați, prin pedagogul de serviciu, asupra rezultatelor la învățătură ale copilului lor, asupra temelor care i-au mai rămas de executat pentru a doua zi, precum și asupra a ceea ce este nimerit ca elevul să insiste în timpul rămas liber acasă. (De regulă, elevii semiinterni care au cursuri dimineața părăsesc școala în jurul orei 17.) Pedagogul se află în contact permanent cu profesorii fiecărei clase și în special cu dirigintele. La Școala generală nr. 182 (unde semiinternatul funcționează paralel cu internatul) dialogul școală-familie se desfășoară pe un plan mai larg: directorul — *tov. prof. Marin Mihalache* — ne informează că la această școală s-a instituit lectoratul special pentru părinții sau susținătorii elevilor admiși la aceste două forme. Chestiunea care se ridică pentru școală și familie este prezența și frecvența regulată a semiinternilor la orele de meditație. Obișnuit, pentru elevii ciclului II, care au orele de clasă după amiază, meditațiile se țin dimineața, cu începere de la ora 8. Acolo unde sînt și internii și semiinternii, aceste ore de meditație se desfășoară în comun. Numai că, din păcate, nu toți elevii semiinterni înțeleg acest lucru și nu toate familiile sînt conștiente că este în propriul lor interes și în al copiilor lor ca aceștia să vină la ora stabilită pentru începerea meditațiilor. Se manifestă un fenomen ce nu poate fi trecut ușor cu vederea și care, trebuie spus, spre cînstea conducătorilor școlilor, acolo unde a fost observat a fost curmal la timp: unii semiinterni obișnuiau să vină la școală doar la ora mesei, după care intrau la orele de clasă. În acest caz este foarte limpede că pregătirea lecțiilor, precum și alte chestiuni care privesc conduita, comportamentul sînt lăsate la voia întîmplării și astfel rațiunea pentru care familia a cerut admiterea la semiinternat a copilului nu mai are valabilitate. La Școala generală nr. 128, directorul școlii, *tov. prof. Ion Preda*, a convocat părinții elevilor respectivi și le-a atras atenția asupra scopului semiinternatului și asupra sensului prezenței elevilor acolo. Ca urmare, asemenea fenomene au fost înlăturate. Dacă nu se întîmplă prea des ca elevii semiinterni să vină la școală doar în jurul orei mesei de prînz, cazurile de întîrziere de la orele de meditație sînt destul de frecvente. În ziua în care am făcut vizita la Școala generală nr. 182

în una din cele două săli de clasă afectate meditației elevilor ciclului II, după ora 10 decii la două ore după începerea pregătirii lecțiilor), din 17 elevi semiinterni erau prezenți doar 7. Desigur, nimeni nu se gîndește să prindă ca pedagogul de serviciu să meargă acasă la elevii să-i scoale, dar mai multă exigență și luarea chiar a unor măsuri disciplinare în cazuri de recidivă sînt și necesare și bine venite pentru o bună desășurare a orelor de meditație.

Eficiența muncii din semiinternat

Alături de chestiunea sporirii capacității unor semiinternate la nivelul cerințelor, inclusiv, pe cit e cu putință, dotarea fiecărei școli cu un grup alimentar propriu, pregătirea elevilor semiinterni se află în centrul atenției conducerii școlilor și a forurilor în drept. Din cele constatate, ca și din relatarea conducătorilor de școli și din unele mărturii ale personalului pedagogic auxiliar însuși rezultă pentru toată lumea utilitatea și eficiența semiinternatului. Elevii semiinterni obțin rezultate la învățătură la nivelurile generale al claselor din care fac parte. Unii dintre ei chiar se află printre cei mai bine pregătiți elevi din clasă. O situație asemănătoare o întîlnim și la elevii de la internat. În totalitate priviți, elevii semiinterni dau un procent mare de promovați pe clasă și, respectiv, un procent mai redus de corigenți și de repetenți decît elevii externi. Aceasta este dovada cea mai palpabilă a eficienței semiinternatelor școlare, ca și a faptului că școala și cei care au sarcina de a se ocupa în mod special de pregătirea elevilor își fac datoria cum se cuvine. Din 20 de elevi semiinterni (Școala generală nr. 128), doar un singur elev nu avea medii de promovare la toate obiectele la sfîrșitul trimestrului II.

Elevii care pînă la intrarea în semiinternat constituiau o adevărată problemă pentru familie și școală sau constituiau cazuri dificile și-au îndreptat situația la învățătură, comportarea și s-au integrat în regimul de viață școlar normal. Un caz semnificativ ni-l relatează directoarea Școlii generale nr. 122, *tov. prof. Eleonora Diaconu*: eleva F.V., cl. I., cu diagnostic „neuroastenică” la intrarea în școală, după două trimestre de viață la semiinternat a devenit un copil cu o comportare și reacții normale, corespunzătoare vârstei ei. Cazurile în care familiile își retrag pe parcursul anului școlar copiii de la semiinternat rețin cel mai mult atenția școlilor. Elevii respectivi cunosc o curbă descrescîndă a rezultatelor la învățătură. Aceasta ne face să sugerăm ideea că este potrivit ca în acele situații în care condițiile vieții din familie nu constituie un mediu prielnic dezvoltării copilului, iar familia își retrage copilul sau nu este de acord cu intrarea lui la semiinternat să se găsească o formă adecvată de aducere a elevului la semiinternat. Pentru a crea școlii cadrul juridic care să-i permită luarea unor asemenea măsuri, socotim că ar fi util să se reexamineze și criteriul de admitere la semiinternat și să se adopte unul asemănător cu cel de la internat în ce privește contribuția familiei; adică să se fixeze diferențiat, în funcție de venituri, suma datorată de familie pentru întreținerea copilului, iar acolo unde părintele sau susținătorul are în grijă mai mulți copii să se studieze eventualitatea instituirii și aici a sistemului de burse. Ideea ne-a fost sugerată de unul din cazurile deosebite — este adevărat, puține la număr — aflate cu ocazia raidului nostru. La Școala generală nr. 182, o mamă, singurul susținător al celor 3 copii ai ei de vîrstă școlară (Cezar, cl. III-a, Claudiu, cl. V-a, și Corina M., cl. VI-a) s-a văzut în situația de a-și retrage copiii de la semiinternat sau internat deoarece întreținerea lor în una din aceste forme greva serios asupra veniturilor ei.

Există o situație care, la prima vedere, pare paradoxală și care ar merita să stea în atenția forurilor școlare: în școlile în care funcționează paralele internat și semiinternat, numărul elevilor la semiinternat este cu mult inferior aceluia de la internat. (Explicația că la internat sînt admiși elevi și din alte circumscripții școlare nu poate sta în picioare deoarece și la semiinternat sînt primiți elevi în asemenea situații.

De pildă, la Școala generală nr. 146 — ne confirmă *tov. director Anghel Tuzu*, — școala situată în Panduri, sînt primiți și elevi din Drumul Taberii, deoarece în acel cartier nu este o școală cu un profil asemănător.) Dăm doar două exemple: la Școala generală nr. 128, la semiinternat sînt 20 de elevi, iar la internat 90; la Școala generală nr. 182, la 114 elevi internat sînt admiși 50 semiinterni.

Personalul didactic auxiliar

Personalul pedagogic și de îndrumare care este încadrat la internate și semiinternate nu este omogen ca pregătire pedagogică. Sînt școli în care pedagogul îndrumător este absolvent de liceu (Școala generală nr. 122, Școala generală nr. 5). În alte școli, mai ales acolo unde funcționează și internatul, sînt încadrați pedagogi care au la bază pregătirea de învățători și care se ocupă de meditații, precum și pedagogi supraveghetori, absolvenți de liceu. Această situație am întîlnit-o la Școala generală nr. 182, încadrată cu 2 pedagogi-învățători și 2 pedagogi-supraveghetori. În fine, sînt și școli generale în care pedagogul are o pregătire universitară, adică este absolvent al unei facultăți de profil universitar (Școala generală nr. 15, unde pedagogul este o tină absolventă a Facultății de istorie). Această situație diferențiată ca pregătire a personalului de îndrumare și supraveghere se răsfrînge inevitabil în modul în care se desfășoară orele speciale de meditație. Dar o semnalăm și pentru un alt aspect: statutul juridic al personalului pedagogic care funcționează în cadrul acestor forme speciale. Pregătirea și competența fiind diferențiată, aportul fiecăruia dintre aceștia la buna desfășurare a orelor de pregătire și, în final, la procesul instructiv-educativ însuși va fi și el diferențiat. Dar cu toții — indiferent de pregătirea pe care o au — acești auxiliari ai procesului de învățămînt sînt încadrați ca pedagogi. Din discuțiile pe care le-am avut, au ieșit limpede două idei, două sugestii mai bine-zis, menite să ducă la sporul calitativ al orelor de meditație, la eficiența muncii educativ-instructive ce se desfășoară în semiinternate și internate școlare. Necesitatea ca la internate și semiinternate să fie încadrate persoane cu

o pregătire corespunzătoare: unul cu o pregătire de profil umanist, iar celălalt, cu o pregătire de profil științific. Ideea a fost subliniată atît în discuția cu *tov. prof. Elvira Mircescu* (directoarea Școlii generale nr. 15), cit și în discuțiile avute cu *tov. directoare Alexandrina Minulescu* (Școala generală nr. 150) și cu *tov. prof. Anghel Tuzu*, directorul Școlii generale nr. 146. *Tov. prof. Alexandrina Minulescu* ridică această chestiune, ținînd seama și de perspectiva de dezvoltare a școlii noastre, de prelungirea duratei de școlarizare la 10 ani. Sînt probleme pe care orele de meditație le ridică și care nu pot fi rezolvate satisfăcător decît de un profesor de specialitate. *Tov. prof. Anghel Tuzu* sublinia ideea ca internatele școlare și semiinternatele să fie încadrate cu profesori de specialitate — un profesor de fizico-matematică și unul de specialitate umanistă — care să poarte titlatura de profesori-asistenți și care să se bucure de toate drepturile și îndatoririle ce decurg din această calitate (de profesor). Domnia-sa ne-a evocat o situație asemănătoare în școala românească în anii imediat de după Eliberare (1945—1948), cînd la liceele cu internate școlare au fost încadrați profesori-asistenți, cu sarcina exclusivă de a pregăti și îndruma elevii de la internate. Aceasta nu înseamnă, bineînțeles, renunțarea la pedagogul-supraveghetor, ale cărui atribuții sînt bine delimitate.

Cîteva concluzii

Din raidul nostru se desprind cîteva aspecte care ar merita să stea în atenția forurilor școlare de drept:

- sporirea capacității semiinternatelor la nivelul cerințelor actuale ale școlii și în perspectiva prelungirii duratei de școlarizare la 10 ani;
- reexaminarea criteriilor de fixare a contribuției familiei la întreținerea elevului admis în semiinternat în funcție de venituri (așa cum se procedează la internate) și, eventual, acordarea unui număr oarecare de burse și la semiinternate;
- încadrarea semiinternatelor și internatelor școlare cu profesori-asistenți (licențiați ai unor facultăți de grad universitar), al căror statut juridic să fie identic cu al profesorilor care predau la catedră.

Nicolae SORIN

Desen de I. DONCA

TRIBUNA „COLOCVII”

OPINII ● ÎNSEMNĂRI ● DISCUȚII ● OBSERVATOR

**Si
tatăl
trebuie
să
vină
la
școală!**

Fără îndoială — alături de școală — familia se înscrie printre factorii educativi esențiali. De ce se pune un asemenea accent pe rolul educativ al familiei, în primul rând, și pe sprijinul pe care aceasta este chemată să-l acorde școlii, în al doilea rând? Din concluziile care se desprind în urma unor anchete întreprinse, din cercetarea unor cazuri individuale de elevi, precum și din observațiile diriginților de clasă și ale profesorilor în general reiese că aproape în fiecare școală există încă un anumit număr de elevi (în scădere, e adevărat) care au o situație școlară și comportare incompatibile cu cerințele școlii și cu normele de conduită specifice societății noastre (absențe nemotivate de la ore, vin cu lecțiile nepregătite, situație precară la învățatură, atitudine necivilizată atât în școală față de colegi și profesori, cât și pe stradă etc.). Și această situație se observă, mai ales, la elevii ai căror părinți ajung pînă la destrămarea familiei. Consecințele unor asemenea deznodăminte nu sînt greu de prevăzut: rămași fără un sprijin moral (și uneori și fără cel material), lipsiți de căldura și afecțiunea părintească, de care ar fi avut dreptul să se bucure, acești copii devin tot mai închiși în ei, mai refractari observațiilor și, cu vremea, ajung într-un conflict continuu — cu

răbufniri cînd violente, cînd mai ascunse — cu întreg mediul înconjurător. Din aceleași surse de cercetare mai reiese și un alt fapt: chiar în familiile zise unite nu ambii părinți manifestă un interes egal și permanent față de problemele educației propriilor lor copii, nu arată o preocupare susținută față de situația la învățatură și față de comportarea copilului lor. Acest fapt este motivat în cele mai multe cazuri prin lipsa de timp a tatălui. Astfel — mai ales cînd mama e casnică — problema îndrumării și supravegherii copiilor de vîrstă școlară apasă în exclusivitate asupra ei. Și această anomalie nu se manifestă doar de ieri, de azi, ci s-a încetățenit de mult în mentalitatea taților. Acest lucru l-am constatat la ședințele cu părinții sau la ședințele comitetului de părinți pe școală, unde majoritatea participanților este formată mai mult din mame. La nivelul exigențelor tot mai ridicate ale epocii noastre, la nivelul sarcinilor tot mai complexe ce revin școlii și familiei, se impune ca o necesitate și ca o problemă ce trebuie rezolvată practic imediat de către fiecare familie participarea ambilor părinți la opera de educație a tineretului școlar. Este de fapt sensul mai adînc al acestor rînduri.

Gheorghe MEREUȚĂ
Învățător pensionar — Birlad

Cînd la ora douăsprezece i s-a dat drumul de la grădiniță, băiețelul I.T., în vîrstă de 5 ani, văzînd că nu-l mai așteaptă bunica și, bucurîndu-se, probabil, că a scăpat de sub tutela ei, a plecat singur spre casă, săltînd într-un picior. La această oră strada era înțesată de copii (se mai află aici două școli) și micuțul își făcea loc cu destulă greutate prin mulțimea școlarilor. Din spate, apără un camion, în mare viteză, lipit cu trotuarul, care-l izbi dintr-o parte, azvîrlindu-l la cîtiva metri. Pentru o clipă, șoferul — un tînr de vreo 20 de ani — încetini viteza, intenționînd parcă să oprească, dar, răzgîndindu-se, acceleră puternic motorul și dispără printre celelalte autovehicule, fără ca cineva să-l fi putut identifica. Grav rănit, copilul a fost transportat de urgență la spital.

Pentru că răspundeam de învățămîntul preșcolar, directoarea grădiniței mi-a anunțat deîndată nefericita întimplare. „Știți, tovarășe inspector, este băiețelul acela brunet cu care ați stat dumneavoastră de vorbă cînd ne-ați inspectat ultima dată”. Am încercat să-mi reamintesc, dar chipul copilului accidentat refuza să prindă contururi precise, pierzîndu-se undeva, foarte vag, printre cele câteva sute de chipuri de copii pe care îi vedeam aproape zilnic.

Am alergat într-un suflet la spital. La capul copilului se aflau părinții, zdrobiți, incapabili să mai zică ceva, și o bătrînă care se agita dintr-o parte în alta a saloanelui, frîngîndu-și minile: „Pentru prima dată în doi ani de zile am întîrziat în întîmpinarea lui și tocmă astăzi s-a întîmplat nenorocirea!” Privindu-i cu atenție ochii negri, acum și mai mari din cauza spaimii, mi l-am reamintit foarte bine pe copil. Era băiețelul acela vîoi care reușise să-mi

SIMPLU ACCIDENT ?

atragă atenția printr-o vădită precocitate și cu care avusesem cu două săptămîni în urmă o adevărată „discuție”. Acum, zăcea în patul de suferință, aproape inconștient, cu bazinele și abdomenul strîmțit.

Am părăsit spitalul într-o stare greu de descris. Afară se strîngeau tot mai mulți oameni, sincer îngrijorați de starea copilului. Rar mi-a fost dat să văd o mai deplină manifestare a solidarității umane, ca în orele care au urmat după aceea. Tineri sau bătrîni, bărbați sau femei își exprimau compătimirea și nu puteau, mai ales, să-și stăpînească durerea și revolta împotriva șoferului.

Lupta oamenilor în alb pentru salvarea vieții copilului a cunoscut în noaptea aceea momente

dintre cele mai dramatice. De mai multe ori, firul gingașei vieți era pe punctul de a se frînge și tot de atîtea ori, ca printr-un miracol, el reuși să se reînnoade, readucînd speranța în inimile celor din jur. Răsunetul acestei încetări dintre viață și moarte ieșea dintre zidurile groase ale spitalului și se răspîndea peste străzi, pătrunzînd în case. Nu intenționez să fac literatură pe marginea acestui caz, dar nu mă pot reține de a nu înfățișa lucrurile cît mai aproape de felul cum s-au petrecut. Ne apropiam de jumătatea nopții, și orașul nostru, unde, de regulă, liniștea se instala definitiv după ora zece seara, se afla acum într-un zbucium mocnit, într-o fremătare nedeslușită, care îi dădea o înfățișare cu totul neobișnuită.

Nu cred că telefonul spitalului de urgență să fi sunat vreodată mai mult ca în noaptea aceea. Oamenii nu voiau, nu puteau să adoarmă pînă nu aflau ce s-a întîmplat cu copilul. Tirziu după miezul nopții, copilul a murit.

Nu mi s-a mai întîmplat ca moartea unei ființe atît de mici să mă fi predispus la atît de multe și de amare reflecții. Fără îndoială, șoferul, care, în afară că n-a respectat regulile elementare ale circulației, a dovedit că este lipsit și de orînice fărîmă de conștiință, purta răspunderea acestui tragic accident. Ore întregi nu mi-am putul potoli mînia gîndindu-mă la fapta acestui ireponsabil. Mai tirziu mi-am dat însă seama că trebuie să admit că mai sînt și alți vinovați care au contribuit, indirect desigur, la desfășurarea acestei drame. În primul rînd, mă gîndeam, nu pot fi lipsiți de vină cei care i-au acordat șoferului, cu prea multă ușurință, poate, carnetul de conducere. În al doilea rînd, o greșeală au comis și acei care au aprobat construirea grădiniței pe o arteră principală. Apoi, oricît de greu îmi vine să spun aceasta, o parte de vinovăție, cred, o aveau și părinții copilului, care n-au avut curajul să-l învețe să meargă pe trotuar și neînsoțit. În sfîrșit, de ce să ascund, o vină îmi găseam chiar și mie, ca organ de îndrumare, care ar fi trebuit, poate, să dau mai multă atenție acestei grave probleme. Și-am înțeles atunci, în acele ceasuri de zbucium, care trebuie să fie partea noastră de grijă a tuturor slujitorilor școlii, în această epocă de avînt tehnic, cînd accidente de circulație au devenit flagelul numărul unu al omenirii și ale căror victime sînt, întotdeauna, copiii...

Prof. Corneliu GRIGORIU
Focșani

Desene de
Octav
GRIGORESCU

TRIBUNA „COLOCVII”

OPINII • ÎNSEMNĂRI • DISCUȚII • OBSERVATOR

CIT COSTĂ O CLIPĂ DE NEATENȚIE

„Piciorul acesta schilod, pe care îl tirăsc de trei ani după mine, m-a scos din rindul oamenilor...” „Cît de mult doresc să știu adevărul! Dar nimeni nu mi-l spune. Îi aud pe toți cum oftează și îi observ, pe furis, cum schimbă priviri îngrijorate.” „Într-o fracțiune de secundă am distrus 17 ani. Dacă aș mai fi întreg, i-aș reface.”

Declarații senzaționale? Nu. Cuvinte pline de durere, izbucnite din adîncul ființei unor tineri pe care o clipă de neatenție sau de nechibzuință i-a costat tot ce le-a dat mai de preț tinerețea și însăși viața. Aparțin, în ordine: unui elev din clasa a X-a, unei absolvente de liceu, înscrise la examenul de admitere (intenționa să se facă actriță), și unui alt elev care, de fapt, ne-a părăsit, după aproape două luni de luptă cu moartea!

Cel dintii are o poveste simplă: s-a agățat într-o duminică de troleibuz. Mai făcuse așa și altă dată. Credea, era convins că n-o să i se întimplă nimic. Dar a căzut. A urmat operația de urgență și anchiloză. Fata nu-și mai amintește exact cum s-a petrecut accidentul. Dar sutele de perechi de ochi de pe bulevard, au înregistrat cu exactitate scena. O traversare grăbită printr-un loc nepermis și spitalul de urgență a primit un nou pacient, în stare de comă. S-au scurs cinci zile. Într-a șasea, ochii fetei s-au deschis, tulburi. Au urmat lacrimi multe, apoi au năvălit speranțele. Dar ele s-au spulberat încel, încel căci o complicație gravă...

Trei cazuri din foarte multe cu un deznodământ la fel de tragic, în care copiii și adolescenții ead victime ale propriei lor nesocotințe. Dacă însă cercetăm responsabilitățile pe un plan mai general vom găsi desigur și alți vinovați. Educătorii, de exemplu — părinții, învățătorii, profesorii, diriginții — care nu desfășoară sistematic orientarea micilor pionieri în problemele rutiere: nu le atrag deajuns atenția asupra pericolelor străzii, nu insistă să învețe regulile circulației corecte, nu le amintesc suficient — mai ales celor din oraș și din comunele situate pe șoselele aglomerate, ce au de făcut pentru a nu se expune accidentelor. Există mai ales în școli adeseori destul de mult formalism cînd este vorba de realizarea educației rutiere a elevilor. Cît despre vina conducătorilor auto s-a scris de foarte multe ori. Lor și tuturor celor interesați în problemele securității vieții copiilor le-am aminti — spre a-i îndemna la mai multă atenție și spirit responsabil — ceea ce spun statisticile: În anul trecut, în țara noastră, 18% din cei care au murit în accidente de circulație au fost copii între 7—14 ani, și aproape 22% tineri între 14—25 de ani; dintre persoanele care au rămas cu infirmități din asemenea întimplări tragice 23% sînt copii și 21% tineri între 14—25 de ani!

Const. CONSTANTINESU

În ultimele zile ale trimestrului al II-lea al anului școlar trecut, eleva Cîmpian Elena din clasa a VIII-a a fost găsită cu lecțiile nepregătite. Ca diriginte al clasei în care învăța ea, am rămas surprins. Eram mult prea convins că o astfel de elevă eminentă, premiantă a clasei în fiecare an școlar, nu poate prezenta nici măcar oscilații temporare în pregătirea ei, mai ales acum în preajma examenelor de admitere în liceu. Realitatea nesocotea însă toate considerațiile mele. Aproape după fiecare oră mi se raporta că a fost găsită cu tema nescrisă, cu lecția nemvățată. N-am discutat cu eleva, n-am luat nici legătura cu părinții. Voiam să o ascult și eu la obiectul meu. Cînd am chemat-o la răspuns, însă, parcă era picată din cer. Eram convins că i s-a întimplat ceva grav. De aceea, în catalog am trecut numai data cînd am ascultat-o, fără notă. I-am spus că o voi asculta la o altă lecție, cînd îi voi trece nota pe care o va merita. La sfîrșitul orei am încercat să aflu direct de la elevă ce s-a întimplat. Era foarte tulburată și pica de somn, dar a evitat un răspuns clar:

— N-am nimic, tovarășe diriginte...
Am încercat apoi să aflu ceva

de la sora ei, de la Lucreția, din clasa a V-a. De la aceasta am aflat ceva important: mama lor era internată în spital. Tatăl, lăcăluș montator la I.R.A. 5 Cluj, era tot timpul dus de acasă. Așa că Lenuța trebuia să facă toată aprovizionarea, gătitul, curățenia și in-

TRECÎND PESTE IMPEDIMENTE

grijirea celorlalți șapte frațiori. Și încă nu împlinise nici 14 ani!

Discutam cu dinșa în prezența celei mai bune prietene a ei, Adriana, pe care mi-o făcusem aliat.

— Tovarășe diriginte, eu va trebui să stau acasă — îmi spunea Lenuța. Note am destul de mari să nu mai rămîn nici măcar corigență. Ce rost mai are să învăț?...
Dar în timp ce-mi spunea acestea, buzele îi tremurau. Se vedea că-și stăpînește o emoție puternică. Arăta ca un om în toată firea în fața unei primejdii. M-am uitat la Adriana. Șapte ani aceste două prietene s-au perindat la șefia clasei, au împărțit eu emoții premiul

I și II. Dar în ochii Adrianei nu strălucea bucuria eliminării din competiție a celei mai valoroase concurențe; o compătimire adîncă îi întrista privirea.

— Vom vedea, Lenuța! Tu, deocamdată, învață cînd ai timp.

Nu-i puteam spune mai mult. Știam însă că vor urma zile grele. Și aveam un singur aliat de nădejde, pe eleva Tocaciu Adriana.

Trimestrul al III-lea. Pînă la urmă părinții Lenuței au fost de acord să o lase să învețe.

La încheierea anului școlar Tocaciu Adriana și Cîmpianu Elena au primit, avînd aceeași medie generală, premiul I. Adriana s-a îndreptat spre Liceul industrial energetic. S-a pregătit pentru admitere împreună cu Lenuța. În taină, fără știrea părinților acesteia. Iar cînd Adriana s-a înscris la examenul de admitere, a înscris-o și pe Lenuța.

Ce a urmat e simplu: au plecat împreună la Liceul industrial energetic, au fost repartizate în aceeași clasă, au continuat și continuă să învețe împreună, cu note bune. Și întrecerea dintre ele continuă. La baza ei stă o prietenie adevărată.

Prof. Leon LUPAN

Școala generală nr. 9, Cluj

Pretențiile exagerate ale copiilor

A m ascultat nu de mult pe peronul unei gări o discuție între mai multe mame.

— Dragă — spunea una din ele — soțul meu îi îndeplinește copilului nostru toate dorințele. Vrea ca acesta să nu ducă lipsă de nimic, că destul am dus noi în copilărie.

— Dar și pretențiile copiilor de azi sînt din ce în ce mai mari — intervine o altă mamă. Adeseori aceste pretenții întrec posibilitățile noastre materiale. Bunăoară, al nostru știți ce spunea spre sfîrșitul anului școlar trecut? „Dacă nu-mi cumpărați un aparat de radio portativ și o bicicletă, am să fac tot posibilul să rămîn repetent!” I-am cumpărat, ca să avem liniște în casă. Ce era să facem?

— Oh, copiii de-acum! — adaugă a treia. Ei nu mai sînt ca noi; nu apreciază sacrificiile noastre, iar

cînd au vreo dorință, nu cer, ci impun.

Am meditat îndelung la cele auzite, acolo, pe peronul gării. După părerea mea, nu copiii sînt de vină cînd au pretenții exagerate, ci părinții lor că le permit aceste pretenții, exprimate pe un anumit ton. Copiii cresc așa cum sînt educați! Desigur, odată cu ridicarea nivelului de trai al părinților e normal să crească și pretențiile copiilor noștri. Aceasta n-ar fi un necaz, diimpotrivă; dar nu pot fi de acord cu tonul: „nu învață, dacă nu-mi cumpărați un aparat de radio portativ!”

Eu cred că nu din dragostea noastră prea mare cîm greseliile copiilor, ci din aceea că noi însușine greșim în felul cum ne manifestăm dragostea față de ei. A satisface orice capriciu al copilului, a-i îndeplini orice dorință nu înseamnă, iubire, după părerea

mea, ei slăbiciune, care, mai curînd sau mai tîrziu, va avea repercusiuni nedorite. Ea poate să facă din copil un neajutorat în fața greutăților vieții, un ins cu sufletul mic, care va crede că totul de pe lumea asta i se cuvine. Părinții ar trebui să însușească copilului încă de timpuriu sentimentul marilor răspunderi și obligații ce vor apăsa pe umerii lui mai tîrziu în societate, să-l deprîndă cu munca cinstită, perseverență. Munca îl înalță pe om, îl înobilează și copilul trebuie să înțeleagă aceasta. Nu e bine, după părerea mea, să-l servim pe copil cu toate de-a gata; diimpotrivă, în familie, să-l antrenăm în unele activități gospodărești, pe măsura puterilor sale. Acest lucru nu numai că îl va obișnui cu munca și îl va stimula plăcerea de a lucra, dar îi va dezvolta și simțul într-ajutorării atît de necesar într-o familie și între oameni, în general.

Martin GĂL

Inv. pensionar Deva

Întîlnire cu înaintașii

Cred că aceea a fost cea mai bună oră de dirigenție a mea, pentru că le vorbeam elevilor despre oameni și fapte deosebite, trăite și cunoscute de mine — uneori direct, fiindcă am fost profesor al acestui liceu, alteori prin tatăl meu care a fost aici primul profesor de franceză, acum un secol, ori prin frații mei mai mari, care, ca și mine, au învățat aici. Vorbeam cu însuflețire despre Gheorghe Marinescu, savantul de renume mondial, membru a 18 academiilor, fiu de țăran din com. Izvoru — Argeș, care excela la franceză (deși o învățase numai în școală), despre eminen-

tul chirurg Dan Gavrilu, fiul profesorului meu de fizico-chimie, despre apreciatul dirijor și compozitor N. Brinzeu și despre atîția alții.

Nu vorbeam deci ea despre niște abstracțiuni, ci ea despre niște prieteni ai mei, pe care i-am văzut predînd de la această catedră, ori stînd în aceleași bănci în care stăteau acum elevii care mă ascultau. Toți acești oameni de valoare au învățat în școala noastră.

Am trăit o oră de incantație, în care elevii prezenți la lecție deveniseră aievea colegi de bancă cu eminenții elevi de odinioară ai acestui liceu. Iar în timpul expunerii, parcă citeam în ochii lor legămîntul de a duce mai departe, făclia purtată de înaintași.

Prof. Dimitrie Al. NANU
Pitești

VASILE BĂRAN:

SĂGEATA ALBĂ

Ediția Tineretului, 1969

Un volum subțire, format înalt, cu o copertă albă de pe care privește un copil cu ochii mari și mișnați de atita nedumerire, un titlu care duce gândul la numele unui cal năzdrăvan. Am crezut din nou că voi întâlni schițele — reverii, poate acum stilizate în basm, din cărțile anterioare ale autorului. Dar, pe foaia de titlu: roman. De necrezut cum simpla dilatare inițială a perioadei de lectură, reglată acum la dimensiunile unei întregi cărți, poate schimba radical optica: capitolele „romanului”, de câte o pagină sau două, nu sînt esențial deosebite de schițele de care vorbeam și ar putea figura printre ele, legate doar prin reverberarea reciprocă a atmosferei de reverie, totuși discontinuă și raportată mereu la real, după fiecare piesă în parte. Faptul că emergerea din această atmosferă e amînată pentru punctul final are un rezultat surprinzător: ceea ce era, declarat, o reverie devine problemă existențială. Căci parcurgerea unor stări de exaltare a fantaziei fără evaluarea lor imediată constituiește din șirul continuu al unor astfel de momente o realitate nouă, la fel de argumentată ca cea obișnuită și în directă concurență cu ea, sau cel puțin existînd simultan, cu egală justificare.

Pentru copilul care se crede Săgeată Albă, fantasmă trimisă de generalul Flacăra Albastră pe Globul Verde ca să-l cucerească, în competiție cu malignitatea șuierătoare a lui Sfredel Negru, zeci de întîmplări sînt confirmate revelației sale, totuși niciodată deplin verificată — pentru că faptele sînt sîcși iar sensul li-l infuzăm noi. Iar copilul e singur și nu are cu cine să împartă adevărul pe care îl vede și care numai prin participarea altuia ar fi pe deplin omologat. Vin adevăruri iluzorii: Mite, tovarășul de joacă, recunoaște că păpușa a primit ochii eroului și vede; cantonierul afirmă, întrebând, că ielele „i-au spus”; dar știu ei ce spun? Vin adevăruri pe jumătate: Flacăra Albastră îi vorbește, îl îndeamnă și-l ceartă, Sfredel Negru ia tot felul de chipuri și-i stă în cale, el găsește o oglindă cu care ar putea cerceta toată lumea pe care trebuie să o supună — dar cine mai știe, în afară de el, că vârtejul de fum e altceva decît vârtej de fum, racul altceva decît rac și ciobul de oglindă altceva decît ciob de oglindă?

Universul care „a prins puf pe rădăcini” în leagănul cioplit de tata din lemn de carpen (excelentă imagine a creșterii centrifuge a lumii individuale) se constituie treptat, din fragmente dispartate de egală semnificație, așteptînd să fie orînduite după înțelegerea obișnuită sau după alta. Pentru erou ele se configurează concomitent în cele două moduri complementare — o structură ignorînd senină pe cea de a doua, fantastică, care o înglobează. Nimic nu poate deplin confirma, nimic nu poate deplin infirma această a doua structură. Pentru că o ordine, dacă e perfect articulată,

ANDRÉ BERGE:

DEFECTELE COPILULUI

Ediția didactică și pedagogică, 1968

Traducerea în limba română a celei de a doua cărți a pedagogului francez André Berge de către Mihai Stoian e cît se poate de binevenită, dat fiind interesul din ce în ce mai mare al profesorilor și al părinților pentru problemele de educație.

După „Defectele părinților” (tot în traducerea lui Mihai Stoian) cititorii s-ar fi așteptat ca această nouă lucrare, „Defectele copilului”, să fie o replică la prima, așa cum s-ar putea bănui chiar din titlul cărții. În fond, e vorba tot de defectele educatorilor — părinți și dascăli. Defectele copiilor nu sînt decît oglinda care reflectă fidel carențele părinților. Dincolo de manifestările neplăcute ale copiilor, autorul, procedînd dialectic — de la cauză la efect — descoperă greșelile celor chemați să facă educația. Defectele copiilor (siciliala, rușinea, dezgustul, indiferența etc.) apar în funcție de comportarea adulților și, în primul rînd, a familiei.

Urmărind „reacțiile spontane” ale părinților la defectele copiilor lor, autorul își organizează materialul pe patru mari capitole: Defectele siciliale, Defectele umilitoare, Defectele respingătoare și Defectele indiferente.

Analizînd, de exemplu, „defectele siciliale”: agitația, încetineala, spiritul de împotrivire, furia, dependența totală, autorul insistă asupra cauzelor care le determină și anume: insuficiența de adaptare a copilului, datorită schimbării mediului și impunerii unui ritm forțat, de către adulți, vieții și comportării lui. Astfel, agitația și încetineala sînt, în special, o urmare a nepotrivirii ritmului de viață al copilului, pe parcursul diferitelor perioade

își ajunge sieși și nu caută alte adevăruri. Așa cum plopii nu știu mare lucru despre iepuri („decît numai impresii foarte pe deasupra”), iar iepuri — aproape nimic despre plopi.

Adevărul ficcîruia e datorat celorlalți, care-l recunosc și recunoscîndu-l îl creează. Dar faptul că un adevăr e al unuia singur nu e o dovadă că el nu există, ci o lipsă a oricărei dovezi. Lumea copilului din carte plutește într-o incertitudine perfect justificată filozofic. Cine ne poate spune că nu sîntem toți niște săgeți, îmbrăcate-n fel de fel de chipuri? Poate că ochii noștri nu s-au născut, poate că oglinda avea ochi. Ea mă vedea pe mine și nu eu pe ea. (...) Altfel m-aș fi văzut și pînă atunci. Există oglinda și înaintea mea? Și dacă nu aș fi găsit o nu aș fi fost cumva vultur, și aș fi avut cioc în loc de buze? Și ce sînt ochii: Nu cumva oceane împrumutate cu care să privim lăzile cîzute de pe stele, astăzi o planetă, mine alta?”

De altfel, adevărurile diferite pot coexista. Însă trebuie cunoscute toate: „Dar ca să cuceresc pămîntul cu adevărat (...) n-ar fi trebuit să fiu numai om, ci și iarbă, și piatră, și rîu, și plopi, și mierle, și iepuri, și cai. Adică să știu ce este fiecare și ce crede despre celălalt. Să trec adică dintr-o graniță în alta fără să-mi pierd memoria”.

Toată cartea e deci un efort de construire coerentă a lumii, din fragmente dispartate culese de ochii copilului și crescute și complicate odată cu el. Scrisul urmărește acest efort, deopotrivă al eroului și al autorului: segmentat și ritmat aproape în versuri cînd urmărește fluxul contactelor treptate cu lumea, se precipită apoi într-o frază unică, mai rapidă dar la fel sacadată — o alunecare din momentul concret pentru a-l contempla, însă fără calmul unei concluzii — pentru a trece în propoziții clar echilibrate în momentele de clarificare.

„Săgeată Albă” e o parabolă, dar construită dinăuntru, crescută mai bine zis din senzații reale. Imaginile sînt mai puțin metafore conștiente cît transcrierea unor situații care au produs reacții senzoriale comune. Cartea se oferă de aceea receptării vii; luăm cunoștință de simbol și aderăm la sensul final, care convertește fabulația anterioară în notație a evoluției vieții, științei, spre cunoaștere și autocunoaștere, avînd ca finalitate o cucerire foarte firească, prin știință și muncă, a lumii. Dar rămîne sentimentul incertitudinii, sau în orice caz al nonsingularității virtuale a concluziei. Eroul spune spre sfîrșit: „Deci o să plec înapoi, pe Steaua Arsă, cum mă avertizase vulturul beteaș”. Eu însă nu mai puteam fi fără piatra șoselei și iarba de pe șanț. Intraseră în mine ca și oasele și îmi era imposibil să mă închipui în afara lor”. Poate dacă n-ar fi renunțat să fie adevărul Săgeată Albă de dragul „pietrei șoselei și ierbii de pe șanț”, lumea aceea de fantasmă ar fi continuat să existe, reală, și ar fi dat un sens al ei școlii și celorlalte întîmplări din lumea obișnuită.

În primul moment am regretat finalul, care face legătura cu lumea reală; am revenit apoi și mi-am dat seama că tocmai această ultimă contrariere a unei stări de exaltare alimentată pe parcurs, de fapt o potențază în plus, prin reacție. Poate trei puncte la sfîrșit în loc de unul singur, decisi, ar fi trezit în cititor dorința de corespondențe clare și ar fi distrus prelungirea de ambiguitate învăluitoare care te urmărește după închiderea cărții, cu chipul copilului care revine în ilustrațiile lui Dorin Dimitriu-Iormeanu păstrînd mereu aceiași ochi triști și plini de întrebări.

Adriana GORĂSCU

de vîrstă, cu cel al adulților. De asemenea, trecerea bruscă din mediul rural, unde copilul are spațiu, aer, peisaj variat, prieteni, în mediul urban, unde e silit să-și petreacă majoritatea timpului între cei patru pereți ai unei camere, înlesnește apariția acestor neajunsuri.

Studiînd posibilitatea de diminuare și îndepărtare a defectelor amintite, autorul se ridică împotriva constrîngerilor de orice natură.

Cunoașterea cauzelor defectelor și tactul educatorului pot înlătura apariția unor acte negative pe care autorul le consideră colaterale, cum sînt: nesupunerea, furia, încăpăținarea. Împotrivirea, o tendință foarte frecventă, de multe ori justificată logic, apare, de obicei, ca un fenomen biologic necesar al dezvoltării copilului, care-și descoperă propriul său „eu”, cerînd să fie tratat ca egalul adulților. Nerespectarea acestor manifestări ale viitoarei personalități poate duce la stări de violență și nesupunere. De multe ori, însă, împotrivirea denotă și o „sărăcie spirituală”, luînd diferite forme falsificate, „hipertrofiindu-se” sau „deghizîndu-se”. Cele mai puternice stări de împotrivire se explică prin conflictele interioare ale copiilor, generate de greșeli sau eșecuri care îi fac să sufere. Actele de violență nu se pot trata decît printr-o atitudine de seninătate și stăpînire care demonstrează copilului că răbufnirea sa agresivă nu scandalizează pe nimeni. În același timp trebuie să-l ajutăm pe copil să deosebească motivele afective ale rîcnărilor sale de cele raționale.

În toate cazurile analizate, autorul ne îndeamnă să urmărim a face din copil „un aliat care să contribuie la propria-i educație.”

Gama aproape completă a defectelor copilului prezentate de autor într-o înlăntuire logică și dialectică, de la motivație pînă la soluționarea lor în funcție de natura și caracterul acestora, prin metode de înaltă ținută pedagogică, fac ca lectura cărții să fie utilă tuturor educatorilor prin valorosul material informativ și formativ în același timp.

Nu putem încheia scurta noastră notă despre această nouă lucrare, a cărei bună și utilă traducere românească o realizează sciitorul Mihai Stoian, fără să nu transcriem recomandarea cu valoare de maximă a lui André Berge: „Cea mai bună educație e aceea care știe să întrebuițeze cel mai bine curenții naturali ai psihicului”.

Prof. Dan NECULA

CU PROF. F. A. CHAGOT

director adjunct al Institutului Pedagogic Național din Franța

DESPRE PROBLEMATICA ACTUALĂ A EDUCAȚIEI

Cu prilejul unei vizite la Paris am avut plăcerea de a mă întreține câteva ceasuri cu profesorul F.A. Chagot, eminent pedagog, directorul adjunct al Institutului Pedagogic Național. Am abordat unele aspecte actuale ce le ridică educația tineretului. Printre altele am încercat să aflu care este starea de spirit a tineretului și dacă se pot desprinde niște dominante caracteristice în privința idealului lui de viață.

— Într-o atare chestiune — a spus d. Chagot — o părere definitivă este greu de emis. Noi, cei care ne ocupăm de educație ne dăm foarte bine seama că există o receptivitate crescută a tineretului față de fenomenele vieții contemporane. Conștiința socială a tinerului de azi are o mare mobilitate, explicabilă prin tensiunea momentului istoric atât de tumultuos și contradictoriu. Odată cu seismele sociale se mișcă, firește și formele prin care tineretul ia cunoștință de destinul său. El are un simț pronunțat al timpului, trăiește intens în cotidian, oricât s-ar părea că-l sfidează. Sentimental participării lucide la vălmășagul existenței contemporane nu-l putem desigur subestima, cu atât mai mult cu cât acesta îmbracă aspecte dintre cele mai neobișnuite și bizare: nonconformismul, negativismul, atitudinea de frondă, mergând până la manifestări ce iau proporții îngrijorătoare în multe țări apusene. Două lucruri importante le-a înțeles tineretul în mod sigur, așa cum doi și cu doi fac patru pe oricare meridian: primul, că războiul nu-i o alternativă oricât l-ar nemulțumi statu-quo-ul, iar cei care doresc să realizeze ceva în viață știu că acest lucru nu se poate decât prin studiu serios și muncă necurmată.

Am solicitat părerea domnului Chagot în legătură cu modul cum își dirijează pedagogia zilelor noastre obiectivele pentru a influența favorabil conștiința tineretului. Mi s-a arătat că se fac eforturi notabile în această privință. Școala și celelalte instituții de educație, printre care Federația părinților, își conjugă eforturile pentru a canaliza energia tineretului în sens constructiv. Pedagogii, atât teoreticienii cât și practicienii, caută să interpreteze și să explice tendințele ce se manifestă în rîndul tinerului. Ceea ce urmăresc ei în mod deosebit este determinarea interesului maxim din toate aspirațiile și manifestările ce caracterizează tineretul. Coordonarea și concentrarea influențelor educative în direcția acestor interese fundamentale este dezideratul căruia trebuie să-i răspundă pedagogia contemporană.

Mi se pare că există o pronunțată tendință către libertate, către autonomia și responsabilitatea individului care se opune alienării omului.

Tineretul nu se împacă cu o educație rigoristă, cu autoritarismul. Contradicțiile de tot felul înțelinite în atitudinea lui stau într-adevăr sub semnul dorinței de libertate. Dar de la libertate la libertinism

e o distanță esențială. Să le dăm cât mai multă libertate, dar să-i învățăm cum s-o folosească! Nemulțumirea față de ordinea socială, față de civilizația supermecanizată generează atitudinea de desconsiderare și sfidare a oricăror reguli, dorința de evaziune. De aici acea reeditare a primitivismului în ținută, în comportări; de aici falsa credință că drogurile sînt un mijloc de a te smulge din automatismul cotidian. Reușita va fi de partea acelor educatori care vor ști să înțeleagă mai bine psihologia tineretului, vor avea încredere în el și nu-i vor trăda aspirațiile. Tineretul în primul rînd trebuie înțeles, apropiat și respectat dacă vrem ca el să ne respecte.

— Socot că acțiunea pedagogică nu se poate exercita fără considerarea celorlalte influențe care vin pe multiple căi și au o înrîurire mult mai directă asupra sensibilității și conștiinței generației tinere.

— Da. Asistăm la o adevărată invazie a supraproducțiilor comerciale care împing tineretul către o civilizație de consum, împiedicîndu-l să-și canalizeze preocupările și forțele către o acțiune constructivă și creația adevărată de valori. Proliferarea prin televiziune, cinematograful, radio și publicitate a unor false valori influențează în chip nefast tineretul. Pentru o anumită categorie de tineri nu e tocmai ușor să pătrundă și să înțeleagă atari fenomene și mai ales să se opună nocivității lor.

— Nu sînteți de părere că acest mijloc incomparabil de cultivare care este televiziunea ar putea reprezenta un excelent auxiliar al educației și nu un dușman al ei?

— În prezent se fac eforturi de utilizare pe scară cât mai largă a televiziunii școlare pentru ca elevii să profite cât mai mult de minunata cutie cu imagini prin intermediul procesului de învățămînt. Din păcate îmbătîndu-i pe cei tineri cu cîntece, filme, spectacole deosebite, cu informații superficiale care-i fac să creadă că au cunoștințe suficiente, televiziunea îi îndepărtează de la lectură, de studiul temeinic, le tocește curiozitatea științifică, transformîndu-i în „simpli consumatori”. Acesta este de fapt reversul negativ al televiziunii asupra educației, spune Dl. Chagot, crearea unei false mentalități în aprecierea valorilor. Filmul „fără perdea” incită la violență, creează o viziune deformată asupra omului, dărîmă rapid ceea ce clădește școala în privința noțiunilor morale. Iată de ce e mult mai ușor să fii directorul unui liceu la București decît la Paris —, conchide interlocutorul meu.

Dl. Chagot s-a oprit cu deosebire asupra orientării școlare și profesionale a tineretului, socotită de d-sa cea mai importantă problemă socială a pedagogiei zilelor noastre. Descoperirea și utilizarea rațională a disponibilităților intelectuale ale tineretului este, după părerea d-sale, problema cheie a instrucției și educației, avînd drept țel practic integrarea cât mai armonioasă a tineretului în viața social-utilă.

— Cum vedeți acțiunea pedagogică privind orientarea și ce forme concrete îmbracă ea la dv.?

— O înțeleg ca un flux educațional continuu ce are în vedere polivalența aptitudinilor umane pe care profesorul este dator să le cunoască, iar în anumite etape hotărîtoare ale școlarității întregul corp profesoral să se pronunțe cu competență în privința direcției către care este indicat să se îndrepte elevul. Pînă la descifrarea vocației fiecărui tînr e o cale foarte lungă și deloc ușoară. În general părinții sînt preocupați să descopere de timpuriu vocația copiilor, dar din păcate ei nu se pot desprinde de un anumit subiectivism, iar mentalitatea lor e minată adesea de prejudecăți privind „avantajul profesiilor”. De fapt, fiecare tînr reprezintă o multitudine de posibilități: unele manifeste, altele existînd în planul virtual. Pentru ca această acțiune modelatoare să capete caracter de sistem, în ea trebuie angajate toate forțele școlii. Aceasta din cel puțin două motive: întîi pentru că nimeni nu poate cunoaște mai bine elevul decît profesorul, care cîțiva ani în șir lucrează cu el; al doilea pentru că el este acela care dispune de cele mai multe mijloace pentru a-i descoperi și valorifica capacitățile prin acțiune pedagogică.

— Practic, cum se rezolvă această orientare în școala franceză?

— O primă etapă importantă a acestui proces se consumă pînă la încheierea clasei a III-a (ceea ce corespunde cu ciclul inferior al liceului, cl. a VIII-a la noi n.r.). În acest moment intervine consiliul de orientare care rezolvă practic problema diversificării pentru ciclul superior al liceului, orientînd elevii către cele trei secții: literară, științifică și tehnică ale ciclului lung de trei ani sau către ciclul scurt de doi ani cu profil practic. Prin urmare liceul are o dublă diversificare. Elevii considerați inapți de a face față unui învățămînt abstract, dificultății programelor cursului superior de liceu sînt îndrumați către ciclul scurt, fără a avea acces la bacalaureat. Absolvenții, în baza unui certificat de aptitudini profesionale, vor continua studiile în diverse tipuri de școli tehnice care dau o calificare medie.

— Consiliul de orientare are prin urmare o menire foarte importantă. Din cine e constituit și cum funcționează?

— Acest consiliu e alcătuit din profesorii care au îndrumat elevii timp de patru ani. El este o formație de lucru permanentă care concommitent cu obligația de predare la catedră se ocupă și de această importantă problemă de sociologie a educației care este orientarea școlară în funcție de posibilitățile reale ale fiecărui elev și de opțiunea familiei. Școlii însă îi revine dreptul de a decide, ceea ce înlătură prejudecățile și hazardul. Un asemenea for integrat în structura învățămîntului în a cărui componență intră profesori edificați asupra aptitudinilor, inaptitudinilor și posibilităților elevilor își justifică rostul prin însași îndru-

marea organizată și sistematică a elevilor către domeniul de activitate care le corespunde vocațional. Această direcționare a elevilor este în fond operațiunea delicată și suplă de armonizare a relațiilor dintre înclinațiile individuale și cerința de cadre specializate a societății. De o bună selecție și orientare profesională atîrnă și o productivitate ridicată.

— Din cele ce mi-ați explicat îmi dau seama că diversificarea studiilor liceale în funcție de profilul învățămîntului superior și de direcțiile fundamentale ale economiei și culturii face ca orientarea școlară și profesională să se realizeze într-o manieră coerentă și fertilă.

— Din punct de vedere educativ orientarea dirijată are consecințe remarcabile, întrucît tinerii sînt captați de studiu și preocupări către care au chemare și care le oferă satisfacții. Există totuși surprize. Tulburările studențești din mai 1968 au dovedit-o. Nu este suficient ca tînrul să-și urmeze vocația; trebuie ca o dată intrat în posesia diplomei să i se ofere condițiile corespunzătoare exercitării specialității. Or, se știe că una din cauzele ce au generat răbufnirea nemulțumirii tineretului a fost tocmai spectrul nesigurății și al șomajului intelectual.

— Se știe că interesele tinerilor sînt strîns legate de existența practică. Pentru ei este deosebit de important să descopere semnificația rolului social al profesiei, de care depinde angajarea fermă pentru un ideal legat de realitatea vie a patriei.

— Sentimentul acesta nobil și grav de a se simți util, de a se dăruia unor țeluri ale prosperității propriului popor l-am constatat cu satisfacție la tineretul român. Desigur, un asemenea fenomen caracteristic e posibil prin aceea că statul le oferă după absolvirea școlii o perspectivă certă. Faptul că li se asigură tuturor condiții optime de studiu, cât mai ales, locul de muncă, perspective de ascensiune în domeniul specialității este un cîștig extraordinar. În realitățile vieții sociale tinerii descifrează permanențele existenței lor. Ei pot merge pe un drum sigur fără tribulații și ratări. Față de ceea ce se oferă tineretului în țara d-voastră, puteți avea pretenții foarte mari. Și cred că aceste pretenții oricît de mari ar fi nu sînt înșelate. Aveți un tineret viguros și entuziast. L-am văzut la lucru în laboratoare, în amfiteatre, pe terenuri experimentale, aplecați cu seriozitate asupra studiului. M-a impresionat nivelul lui de cunoștințe, seriozitatea cu care se pregătește. Climatul de echilibru, certitudinea exercitării profesiei sînt factori psihologici cu o mare valoare stimulativă.

Dl. F.A. Chagot păstrează o vie amintire vizitei în România. „Momentele petrecute în abianța școlii românești au fost pentru mine o revelație și o destindere” a mărturisit interlocutorul meu.

Cu intuiția sa ascuțită, cu un remarcabil simț al percepției interioare a valorilor și realităților, profesorul Chagot m-a făcut să văd mai profund realizările noastre care mi se păreau firești și familiare. Contrapusă altor realități, educația tineretului din patria noastră mi-a apărut într-o lumină nouă.

Prof. Zina SÎRBU
directoarea Liceului
„Mihail Eminescu” București

U.R.S.S.

VORBIREA PREȘCOLARULUI Este un eveniment în fiecare familie când copilul începe să îngine primele cuvinte. De aici, de la cele mai simple cuvinte („ma-ma“, „ta-ta“), limbajul îl va însoți pe om de-a lungul întregii sale vieți.

Bazele limbajului se pun de timpuriu. De aici rolul important al părinților în dezvoltarea lui, în remedierea defectelor de pronunție etc.

Revista „Semia i škola“ Nr. 2/1969, sub semnătura lui K. Zakirianov, candidat în științe pedagogice, publică un interesant articol pe această temă, intitulat „Vorbirea preșcolară“.

Autorul pornește de la constatarea că dacă în al doilea an de viață copilul abia începe să vorbească, dispunând de un număr restrins de cuvinte, între trei și șapte ani vorbirea sa devine logică și coerentă, iar vocabularul crește în progresie geometrică, ajungând în unele cazuri până la 3 500 de cuvinte. Copilul cunoaște lumea inconjurătoare, are nevoie să știe denumirea ființelor și lucrurilor pe care le observă. Vocabularul lui se amplifică acum, ca o consecință firească dezvoltării gândirii.

În ce privește corectarea defectelor de vorbire, adeseori părinții greșesc — spune autorul. Ei înșiși, când vorbesc cu copilul, îi imită cuvintele stilcindu-le. Cine să-l învețe pe copil pronunția corectă? Există însă și cauze organice ale defectelor de vorbire. De aceea, când copilul de 4—5 ani stilcește prea mult cuvintele, părinții au datoria să apeleze la un medic.

În continuarea articolului, K. Zakirianov arată care sînt metodele cele mai simple, la îndemîna părinților, pentru dezvoltarea vocabularului copilului și pentru o pronunție cât mai corectă. Una din aceste metode o constituie jocurile de cuvinte apropiate ca formă. O altă cale sînt basmele și, în general, cărțile pentru copii, repovestite de aceștia, care, pe lângă vocabular, le dezvoltă și fantezia. Un rol important îl au aici, după părerea autorului — ghicitorile, pe care le numește „descrieri plastice ale obiectelor“. Copilul trebuie stimulat nu numai să asculte și să dezlege ghicitorile, dar chiar să creeze altele, pornind de la obiectele și ființele din preajmă.

Acum este etapa de vîrstă în care vocabularul se însușește ușor, în care e necesar ca părinții să manifeste permanent o preocupare pentru îmbogățirea bagajului de cuvinte al copilului, facilitîndu-i acestuia să vină în contact cu alte și alte lucruri și fenomene. În acest sens, îl vor lua cu ei, în parcare, în pădure, la expoziții etc. Peste tot însă — susține K. Zakirianov — în prezența copilului părinții vor întrebuința cuvinte adecvate înțelegerii lui, pronunțate corect și expresiv.

R. DIMITRIE

ITALIA

ȘI CU DEGETELE, NU NUMAI CU PENSULELE

Pe lângă Școala montesoriană din Torino, funcționează un atelier de pictură condus de Gigliola Chessa. Interesul crescînd al părinților și al pedagogilor pentru rezultatele obținute a determinat redacția revistei „Il giornale dei genitori“ (Revista părinților) nr. 2/1969 să ceară lămuriri Gigliolei Chessa despre activitatea atelierului și comportarea micilor „artiști“. Conducătoarea atelierului a răspuns, în esență, următoarele: Copiii lucrează, în grupuri de cîte 15, două ore consecutiv o dată pe săptămînă. Se stabilesc astfel legături între fiecare copil și grupul din care face parte, copilul simțindu-se legat de ceilalți prin ceea ce poate da și primi. Materialul (pensulele și culorile) este pus la dispoziția lor pe o masă-paletă, lungă și îngustă, așezată în mijlocul camerei, accesibilă pe ambele laturi și folosită în comun. Copiii lucrează în picioare în fața unor panouri mari, fixate peperete și pe acestea își prind cu pioane hîrțile de formatul ales de ei. Pregătindu-și singuri materialul, copiii stabilesc un raport cu lucrurile, sînt absorbiți de munca pe care-o fac, asumîndu-și astfel întreaga responsabilitate. În felul acesta, copilul e liber să „creeze“, fără nici o impunere din afară.

În atelier nu există spirit de competiție. Conducătoarea atelierului nu crede că sînt copii „dotati în mod deosebit“, dar afirmă că desenul este un limbaj care aparține fiecărui copil care se poate exprima mult mai direct prin limbajul plastic decît prin cel al cuvintelor care sînt un mijloc abstract și necomplet de comunicare. Copiii de patru, cinci ani participă atît de intens la lucrul lor, încît acesta e trăit cu toată ființa lor. Pentru ei a gândi, a picta și a vorbi cu tabloul pe care-l fac este unul și același lucru.

Evoluția copilului modifică acest proces în dauna spontaneității. Spre a-i ajuta ca să regăsească o legătură directă cu ceea ce fac, Gigliola Chessa îi lasă să folosească și degetele în locul pensulelor. Copiii simt astfel o adevărată plăcere tactilă, descoperire care le creează o nouă spontaneitate.

Unii copii cred că nu sînt în stare să exprime ceea ce doresc. „Aș vrea să fac un cal, dar nu pot“, spune cîte unul. Conducătoarea îl face să-și imagineze, cu ochii închiși, calul, să trăiască prezența calului, după care copilul se apucă imediat de lucru. Unuia care spune „nu știu ce să fac“, conducătoarea îi stimulează imaginația întrebîndu-l ce culoare îi place mai mult: asociația culorilor cu a imaginilor e simultană la copii.

La terminarea lucrului, copiii spală pensulele, pun toate lucrurile la locul lor și își așează foile pe care au lucrat în mapele lor. În felul acesta au certitudinea că atelierul este locul lor de muncă exclusiv.

În încheiere, conducătoarea subliniază importanța pe care o are atitudinea părinților în educația artistică a copiilor. Părinții trebuie să colaboreze și mai ales să înțeleagă că pentru copii a desena și a picta este o necesitate spontană.

AUSTRIA

AUTO-CONDUCTURA ELEVULUI

În articolul *Contribuții la autoconducerea elevilor* (Zum Problem der Schülerselbstverwaltung), publicat în nr 2/1969 al revistei *Erziehung und Unterricht* (Educație și învățămînt), dr. Hilde Novotny analizează posibilitatea atingerii idealului pedagogic, adică a unei clase de elevi democratice — sau social-integrative, cum este adesea denumită în literatura curentă — care este premisa fundamentală a autoconducerii școlărilor. O astfel de clasă nu poate exista decît acolo unde există o comunitate — definită ca „grup de oameni“ legați prin sentimente, apreciere reciprocă, sarcini comune pentru profesor și elev. Un rol important deci în obținerea acestui fel ilare modul de comportare a profesorului, de care depinde viața socială prezentă și viitoare a tinerilor, ea fiind determinată de experiența obținută pe baza interacțiunii sociale cu profesorii lor.

Există trei stiluri de comportare a profesorului:

— comportare autoritară, caracterizată prin dese porunci și dispoziții, muștrări, admonestări, amenințări, aproape totală lipsă de înțelegere pentru dorințele elevilor, reversibilitate redusă a formulărilor folosite: „închide ușa“, „stai jos!“ (în loc de: „te rog închide ușa“ etc.).

— comportare „laissez-faire“, caracterizată prin totală libertate lăsată elevului în privința activității și a hotărîrilor, profesorul dîndu-i numai informațiile și ajutorul cerut.

— comportare social-integrativă, caracterizată prin frecvența redusă a formulărilor care exprimă puterea și superioritatea ierarhică a pedagogului, dirijarea fiind seamă de valoarea egală și demnitatea copiilor, prin acțiuni și măsuri proprii în funcție de gândirea și sentimentele celorlalți, întărirea sentimentului de comunitate prin întrebuintarea frecventă a cuvîntului „noi“ (noi vrem... noi facem...), reversibilitatea majorității formulărilor („te rog să închizi ușa“, „stai jos, te rog“, „sînt sigur că poți fi mult mai atent“, „încearcă te rog, încă o dată“)...

Numai această ultimă comportare a profesorului poate crea o comunitate optimă a elevilor. Ea are drept rezultat o coerență a clasei, deci tendințe pozitive de coeziune, precum și o bună structură socială a clasei, prin care se poate ajunge la autoconducerea elevilor.

Titus PĂRVULESCU

R. S. CEHOSLOVACĂ

BUNICA SAU MAMA? Un articol din revista „Rodina a škola“ (nr. 3/1969), semnat E.V., ridică din nou problema rolului în familie al bunicii.

Autorul pornește de la constatarea că pentru păstrarea unui echilibru perfect în relațiile dintre soți, precum și pentru a asigura o educație sănătoasă copilului, sarcina cea mai importantă trebuie să revină mamei. Dar cum se achită mamele de răspunderile lor? Multe dintre ele, susține autoarea articolului, sînt... egoiste: pleacă în excursii prin țară sau străinătate, lăsîndu-și copiii în grija bunicii; cînd se reintore, sînt obosite, cu

nervii zdruncinați și mai puțin dispuse să se înhame la toate treburile solicitate de creșterea și educarea copilului. Într-o astfel de situație tot greul cade pe umerii bunicii; de aceea cu timpul mama își pierde autoritatea față de copil, iar mai tîrziu va constata cu amărăciune că acesta s-a îndepărtat sufletește de ea. E.V., ea însăși bunică, ilustrează cele susținute cu un exemplu din familia personală, în care micuțul Martin îi spune mamei lui pe nume și o privește fără prea multă dragoste. Evident, vinovată de acest lucru este, în primul rînd, mama.

Ileana ȘTEFAN

R. S. F. IUGOSLAVIA

COPIII ȘI CIRCULAȚIA RUTIERĂ Annual statisticele înregistrează pe glob stingerea a mii de vieți omenești, ca urmare a accidentelor de circulație. Un procent foarte

ridicît în aceste statistici îl ocupă copiii.

Ce trebuie să facă părinții pentru prevenirea acestor întimplări tragice? Ce sarcini revin școlii în această privință? Iată întrebări la care încearcă să răspundă revista „Porodica i dijete“ (nr. 3/1969), într-un articol publicat sub semnătura lui Vladimir Colović.

În această chestiune, care ar trebui să comporte multă răbdare și mult tact, după cum spune autorul articolului, părinții înșiși greșesc, sperîndu-i în mod exagerat pe copii cu pericolele care îi pîndesc. Or, un copil speriat, pus în fața primejdiei, este normal să se înurece, să se fisticască și să ajungă sub roțile mașinii. Părinții greșesc și atunci cînd în tot timpul copilul de mîină, și atunci cînd îl pedepesc fiindcă a încercat să treacă strada de unul singur. Pentru ca micul pîton să capete încredere în el însuși, să fie mai sigur pe el, e necesar un minimum de... libertate. În acest sens, el poate fi lăsat să meargă singur pînă la grădinița care e în apropiere sau pînă la locul de joacă din parcare. De asemenea, după ce preșcolarul și-a însușit deprinderea de a traversa strada, după ce cunoaște cit de cit regulile de circulație, îi putem acorda libertatea s-o facă și fără ajutorul nostru. Treplat, prin sfaturi și îndrumări, îl vom elibera de teama care poate avea urmări nefaste, cullivîndu-i atenția, prezența de spirit.

La polul opus, sînt copiii prea curajoși. Din rîndul lor se îndestărează un mare număr de accidente. Ei trebuie supravegheați îndeaproape; trebuie să le explicăm pericolele la care se expun prin nerespectarea regulilor de circulație, și, pentru a le tempera „curajul“, la nevoie chiar să-i sancționăm.

În vederea însușirii regulilor de circulație de către copii, autorul articolului din „Porodica i dijete“ recomandă unele jocuri în familie. Un rol însemnat îl au aici grădinița și școala. Ele pot organiza unele aplicații practice, unele exerciții de traversare a străzilor prin corurile marcate pentru pietoni. De asemenea, la școli, sînt necesare cursuri de inițiere în această problemă — cursuri fără note și sancțiuni, ca să nu fie neatractive.

Dar ceea ce e mai important, subliniază Vladimir Colović, este supravegherea îndeaproape, atenția și sollicitudinea — necesare atît din partea părinților cit și a cadrelor didactice.

Ivan ANTIN

FRANȚA

"ALIENAREA MODERNĂ"

În studiul *L'Alienation moderne* publicat în *La Revue de Paris* din ianuarie 1969, P.H. Simon de la Academie Franceză, comentând lecția inaugurală a profesorului Jacques Monod ținută la Collège de France, aduce în discuție probleme de cel mai mare interes pentru situația omului de astăzi și a societății.

Cunoscutul profesor de biologie moleculară a susținut în cadrul lecției sale de deschidere a cursului, că mulțimea neinformată și intelectualii unei culturi depășite nu înțeleg nimic din noua imagine a universului elaborată de știință. „Tehnicile la care a dus știința modernă depășesc înțelegerea celor mai mulți dintre oameni și sînt pentru ei o cauză de umilire permanentă. „Societățile moderne, care datoresc progresul lor științei, continuă a trăi după un sistem de valori ale căror baze sînt ruinate. În acest dezaord ar consta „cazul cel mai primejdios de alienare modernă“. Neînțelegînd valorile științei, extrem de specializată, nici resorturile tehnicii complicate de azi, majoritatea oamenilor manifestă o adîncă neîncredere și neliniște față de știință și lumea modernă, pe care savantul Monod o condamnă în termeni aspri. Dar, obiectează P.H. Simon, neliniștea aceasta nu vine numai din partea ignoranților și „oamenilor de litere“, despre care savanții vorbesc uneori cu vîdit dispreț, ci e împărtășită chiar de unii erudiți de mare prestigiu, cum au fost Einstein și N. Wiener. Demnitatea omului nu stă numai în făurirea științei și a tehnicilor bazate pe ea, ci și în achiziția unor cunoștințe delataste de latura exclusiv practică a vieții, în dezvoltarea reflexiei interioare, omul fiind o ființă conștientă și gînditoare care vrea să știe ce înțeles are viața sa. De aceea și cei ce nu sînt savanți au dreptul să se întrebe care sînt „consecințele existențiale ale progreselor științei și tehnicii actuale.“ Sînt „anumite profunzimi ale existenței ca iubirea, sentimentul frumosului și al binelui...“ care nu pot fi măsurate cu instrumentele de laborator ale savantului; despre acestea are un cuvînt de spus și omul obișnuit ca și „omul de litere“, pentru că și ei au o experiență a condiției umane pe care o pot interpreta în chip valabil. Cei ce cultivă științele umaniste pot risipi iluziile spiritului scientist exclusivist și ale infatuării geniului mecanicist care vrea să transforme omul în robot.

Studiul academicianului francez reflectă îngrijorările îndreptățite ale umanistului și ridică probleme reluate și examinate mai amănunțit în cartea sa recentă *Questions aux savantes*.

N. TATU

R. D. GERMANĂ

BANII DE BUZUNAR AI COPIILOR

Institutul Pedagogic Central German a întreprins o cercetare cu privire la banii de buzunar ai copiilor, studiindu-se sub diverse aspecte atitudinea tineretului în această privință, cu scopul de a se lua măsurile pedagogice adecvate.

Cercetarea a cuprins anchete scrise, compuneri, observări etc. asupra unui număr de peste 700 de elevi, în vîrstă între 10-16 ani, din diferite școli rurale și urbane. Iată unele din rezultatele ei, publicate de revista „Pedagogik“.

— Peste 90% din copii primesc bani de buzunar. Concomitent cu înaintarea în vîrstă, numărul lor crește (10-11 ani: 84%, 12-13 ani: 91%, 14-15 ani: 92%, 16 ani: 100%).

— Primesc bani cu regularitate doar cca. 30% (de la 27% la grupa de 10-12 ani, pînă la 75% la cei de 15-16 ani). E o constatare negativă — afirmă revista — deoarece numai caracterul regulat poate asigura influența educativă scontată, precum și dezvoltarea unor trăsături de caracter ca: spirit economic, simț de răspundere, străduință, consecvență, independență, stăpînire de sine etc.

— În multe cazuri se acordă recompense pentru rezultate bune la învățătură și pentru ajutorul dat în casă. Acest lucru însă e recomandabil doar în cazuri excepționale — atunci cînd motivația activității e foarte serioasă

— În schimb, micile cîștiguri pentru anumite munci prestate (de pildă, în timpul vacanței la țară) nu par să aibă efecte educative dăunătoare, deși trebuie și aici o mare atenție: să nu se confunde aceste activități cu unele munci obștești care intră în obligațiile copiilor.

— Banii de buzunar sînt folosiți în cele mai multe cazuri pentru cumpărarea unor rechizite școlare, daruri, articole de îmbrăcăminte, dulciuri, cărți, pentru vizionări de spectacole etc.; pozitiv e faptul că nu sînt utilizați decît în mică măsură în scopuri pur personale.

— Influența părinților cu privire la modul de a folosi banii este mai mare în mediul rural.

— 60% dintre copii sînt controlați (prin discuții, prin cunoașterea obiectelor cumpărate etc.) în ce formă își cheltuiesc banii.

— Copiii își păstrează banii după cum urmează: cca. 66% acasă, 39% la casa de economii, 18% la ei înșiși. Între aceste cifre nu se pot face delimitări distincte, întrucît unul și același copil poate să-și păstreze banii în mai multe feluri (de pildă, acasă, dar și la casa de economii etc.). Influența educativă trebuie să tindă către dezvoltarea unui spirit de economii și de înțelegere a însemnătății naționale a depunerilor.

În afara rezultatelor educative propriuzise în această direcție, trebuie relevat faptul că, atît pentru părinți cît și pentru cadrele didactice, atitudinile și comportamentul copiilor în legătură cu banii de buzunar oferă nenumărate prilejuri de a surprinde manifestările de caracter ale acestora. Totodată, scot în evidență unele elemente ale mediului înconjurător și ambianței familiale a căror cunoaștere poate să folosească muncii educative. (Pedagogik; Beiheft 1968: Zur sozialistischen Familienziehung, p. 32).

E. DIȚOIU

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof., Cluj; GH. DIACONU, dir. Șc. prof. „Grivița Roșie“, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casel de copil nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Șc. ped., Bacău; I. MATEI, sociolog; prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; prof. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA ȚIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică: C. BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,
Str. Arcului Nr. 8, Sect. 2

Telefon: 11.01.12

CUPRINSUL

ION CĂDARIU: Leonardo da Vinci

COLOCVII: Preludii în mai

COLOCVII: Creșterea populației școlare
GEORGE MUNTEAN Alecu Russo

VIRGIL TEODORESCU: Necesități fundamentale

EMILIA CĂLDĂRARU: Pasiuni

EUGEN CIZEK: Educația la romani

NICOLAE TATU: Cuvinte memorabile: Cunoaște-te pe tine însuși

STELA TRITEANU: Autoritatea directorului

FELICIA HOREA: Criteriile de apreciere la olimpiade

ADRIANA ONOFREI: Anxietatea

ION BĂRNA: Vacanța de vară: Colonii, tabere, excursii, drumeții

VITORIA GEORGIAN: Constelația de pe Lotru

P. MISTOR: Masivul Rodna

ERVIN WILK: Turismul școlar

VIORICA BĂRAN: Elevii și filmul de aventuri

ACTIVITATEA DIRIGINTELUI

N. RĂDULESCU-LEMNARU: Ora de dirigenție
Structura și metoda ei.

AUTORITATEA PĂRINȚILOR

I. GH. CĂRMU: Autoritate și prietenie

VALERIA BACIU, LUCIAN BELCEA, NICOLAE SORIN: De la „Turistic“ la „Toseca“
— raid anchetă prin barurile buceurestene.
NICOLAE SORIN: Semiinternatul școlar
— anchetă

TRIBUNA „COLOCVII“

GHEORGHE MEREUTĂ: Si tatăl trebuie să vină la școală; CORNELIU GRIGORIU: Simplu accident; CONST. CONSTANTINESCU: Cît costă o clipă de neatenție; LEON LUPAN: Treceînd peste impedimente; GAL MARTIN: Pretențiile exagerate ale copiilor; DIMITRIE AL. NANU: Întîlnire cu înaintașii.

CRONICI

ADRIANA GORĂSCU: Vasile Băran — Săgeata Albă; DAN NECULA: André Berge — Defectele copilului.

MERIDIANE

ZINA SÎRBU: Cu prof. F.A. Chagol: Despre problematica actuală a educației
Știri din: U.R.S.S., Italia, Austria, R.S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, Franța, R.D. Germană.

DECADA „BUCURIA COPILOR“

Sărbătoarea generației de mâine are loc în întreaga lume la începutul lunii iunie.

Prin eforturi unite, s-au creat condiții tot mai bune pentru creșterea și pregătirea tuturor copiilor din țara noastră, în vederea formării cetățenilor de nădejde ai viitorului.

Grija plină de răspundere acordată copiilor și-a găsit un deosebit ecou și în sectorul comercial, care ține să întâmpine această sărbătoare și în sezonul actual cu noi și frumoase articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, organizând decada „Bucuria copiilor” — 23 mai — 1 iunie.

Plecând de la cei mai tineri clienți ai magazinelor, sugarii, recunoscute în postura de consumatori, vom constata că își au deja garderoba lor și încă una destul de bogată.

Pentru asigurarea unui volum de marfă care să satisfacă nevoile acestor consumatori, s-au avut în vedere nu numai datele obținute din diferite sondaje, ci s-au luat în considerație și unele sugestii date de cadrele medicale de specialitate, de unii vânzători și chiar tinere mame, sugestii formulate cu prilejul diferitelor consfătuiri organizate în acest scop și concretizate în mare măsură în articole de vestimentație pentru copii și tineret.

Pentru a satisface exigențele mamelor grijulii, privitoare la completarea trusoului copiilor — exigențe de cele mai multe ori legate de latura practică a articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte — comerțul a prevăzut încă din anul precedent angajarea unui fond de marfă în cantități sporite și sortimente variate de produse. O largă gamă de mostre din țări cu tradiție în confecționarea acestor mărfuri au servit ca modele creatorilor din întreprinderile producătoare în realizarea unor sortimente similare. Pe linia largirii aceluiași sortimente, s-a colaborat cu unitățile cooperative meșteșugărești din a cărei colecție de modele s-au reținut produse în serii scurte.

Deci în acest an, spre deosebire de anii precedenți, pentru copii se vor găsi noi articole atât la confecții cât și la tricotate și încălțăminte. Amintim numai că la articolele de imediată necesitate cum sînt garniturile formate din trei piese (scutece) executate din țesături moi (finet) sau ușor lavabile (țesături tetra) s-au confecționat cantități la nivelul cerințelor.

Tinerele mame găsesc, în afara articolelor obișnuite, și piese moi cum sînt: saci de dormit, garniturile pentru cărucior, cămășuțe cu bonețele, sau pardesie pentru vîrsta de un an, babete plușate imprimare, botoșei cu paspoal, plăpumioare, salteluțe, pelerine cu glugi pentru baie etc. Printre aceste articole se vor remarca și unele sortimente de creație nouă ca: port-bebe cu salteluțe, pijamale cu botoșei, pătura „Mirela” din celofibră, în culori și desene plăcute. Tot pentru cei mici, ghetelor „bebe” moi, din piele, li se vor alătura cele confecționate din p.v.c. și țesături în culori și modele adecvate vîrstei lor.

Majoritatea articolelor de confecții se realizează din țesături plăcute la purtat și foarte indicate pentru cei mici, ca: finet, pichet, țesături tetra, indian etc., toate în culori alb, roz, bleu.

Paralel cu creșterea volumului de mărfuri destinat copiilor în raport cu nevoile de consum, s-au creat și condiții corespunzătoare pentru desfacerea acestor articole prin organizarea unei rețele speciale în toate orașele mari și, în funcție de necesități, o seamă de raioane specializate în magazinele mai mari.

Raioanele de jucării îi așteaptă, de asemenea, pe cei mici cu un sortiment din cel mai variat, pentru jocul

în aer liber. Nu lipsesc, dintre ele, triciclele și trotinetele, mîngile și baloanele, corzile de sărit sau cercul cu băț. Diferite unelte și ustensile — găleți, lopățică, stropitoare, site etc. — în culori și desene frumos combinate, stau gata pregătite pentru a intra în „producție” pe grămezile de nisip.

Seria jocurilor distractive și instructive totodată sînt reprezentate de jocurile de construcții de aeromodele și navomodele.

Pentru copiii de vîrstă preșcolară se găsesc jucării confecționate din tablă litografiată, din lemn și material plastic, cum sînt: avioane, trenulețe, autocamioane etc.

Echipamentul specific unor jocuri tactice, atât de preferate de copii, este completat cu imitații de arme — sabie cu teacă, pușcă, micul grănicer, pistol tir olimpic, pușcă vîntătoare, pistol cu mîngi sau apă.

Pe cei care au trecut și de vîrsta acestor jocuri îi așteaptă atributele pionierești — inelul de cravată și insigna de pionier.

La toate acestea se adaugă bogatul sortiment de bomboane, dulciuri și ciocolată, foarte hrăitoare, recomandate pentru toate vîrstele.

Pentru vestimentația destinată copiilor de vîrstă școlară și adolescenți s-a organizat o rețea de magazine pe care le puteți vizita cu toată încrederea.

Această categorie de cumpărători va găsi pregătite pe lângă articolele mai cunoscute — pulovere, bluze și jachete din p.n.a. — o seamă de alte articole specifice modei actuale ca fuste și pantaloni de bumbac uni din țesături de import în culori vii, corai, albastru, verde etc., ca și rochițe din țesături de fire fine de bumbac, din țesături de import și indigene, sau rochițe din p.n.a. pentru fetițe și adolescente. Tot aici se vor găsi fuste de tergal alb, plisate, și pardesie cașerate, care se poartă foarte mult în această primăvară.

Modele noi pentru vîrsta preșcolară sînt raglancele din țesături de bumbac impermeabile, rochițe de stofă în culori variate, pardesie din textile nețesute, prevăzute cu diferite garnituri sau combinații de culori.

O îmbrăcăminte ideală pentru copii este cea care nu-i stînghereste în permanența lor poziție pentru joacă, sport etc. și acest lucru nu a fost neglijat de unitățile producătoare. De aceea, s-a imprimat modelelor actuale o linie lejeră cu talia ușor marcată și evazată.

Pentru adolescente, linia nouă se caracterizează prin croiala la dimensiunea reală a umerilor și evazate spre poale, care dau o notă de eleganță, conformîndu-se totodată notei practice.

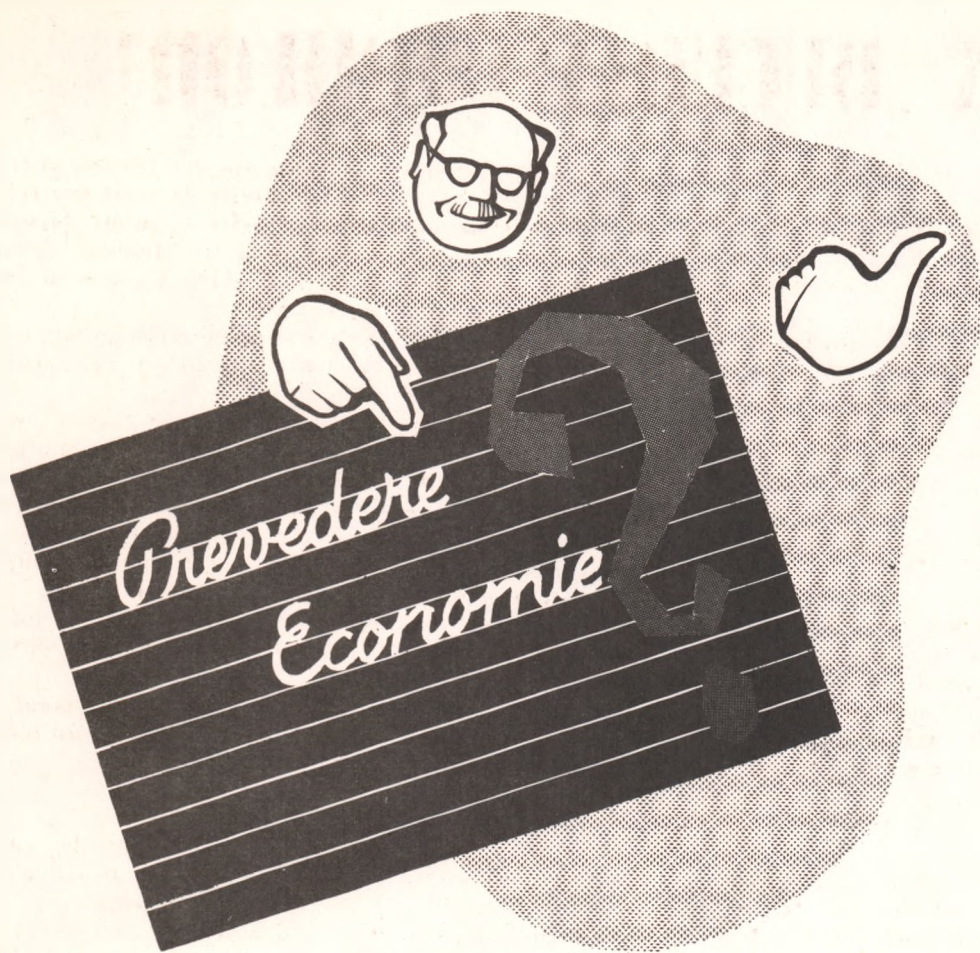
Costume și costume de țesături fantezi din bumbac se vor găsi deasemeni ca o noutate în magazinele specializate, ca și pantalonii lungi și scurți din țesături diferite de bumbac. Pentru plajă, un sortiment bogat de slipuri și compleuri, care abordează o largă gamă de modele și culori.

Încălțămîntea din piele pentru acest sezon s-a diversificat mult, iar linia care a devenit notorie la această oră se identifică cu forma vîrfului pătrat sau ușor rotunjit, tocul mai jos și mai gros și drept.

Din gama de încălțăminte pentru vară fac parte sandalele din piele și benzi textile cu sistem de confecție flexibil și lipit pentru copii preșcolari și școlari, ca și pantofii cu fețe din piele box și lac, rezistenți, ușori, comozi.

O atenție deosebită a fost acordată uniformelor școlare și celor de pionier.

Din cele arătate, se desprinde faptul că pentru copii și tineret mărfurile necesare au fost asigurate atât din punct de vedere cantitativ, dar și ca varietate de modele, culori, țesături.

* * *

ASIGURĂRILE DE BUNURI ȘI DE PERSOANE PRACTICATE DE ADAS

28 DE FORME DE ASIGURĂRI DE BUNURI ȘI DE PERSOANE

* * *

Una dintre preocupările cele mai importante ale Administrației Asigurărilor de Stat este diversificarea continuă a formelor de asigurare, astfel încât acestea să răspundă cât mai bine necesităților de prevedere ale cetățenilor. Faptul este firesc, dacă se are în vedere că nu în toate situațiile dorința unor persoane de a se asigura are la bază aceleași interese care le determină să se adreseze unităților ADAS.

Așa se explică faptul că toate cele 28 de asigurări de bunuri și de persoane, practicate de ADAS — în prezent — sînt solicitate de cei care înțeleg utilitatea asigurării ca măsură de prevedere pentru numeroase situații care se pot ivi în viața de fiecare zi.

Desigur, unele asigurări sînt mai bine cunoscute și mai des solicitate. Așa sînt, de exemplu, Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor cetățenilor, Asigurarea paușală (care poate fi încheiată de membrii cooperativelor agricole de producție), Asigurările de autoturisme (de avarii, de despăgubiri civile etc.), Asigurarea animalelor, Asigurarea mixtă de viață, Asigurarea de accidente, Asigurarea „Turist” etc.

Totodată, sînt solicitate și unele asigurări introduse mai recent, cum sînt, de exemplu: Asigurarea globală a autoturismelor (avarii, despăgubiri civile, accidentarea conducătorului sau a altor persoane din autoturism), Asigurarea familială mixtă de viață (care poate cuprinde toate persoanele — membri de familie — indicate de asigurat), Asigurarea de economii și de invaliditate permanentă din accidente (care reprezintă și o posibilitate de a economisi — în timp — unele sume), Asigurarea de rentă pe timp limitat etc.

Desigur, oricare dintre cele 28 de asigurări practicate de ADAS sînt utile. Alegerea trebuie să se oprească asupra acelor care răspund cel mai bine intereselor de moment sau de perspectivă ale celui care dorește să ia o măsură de prevedere.

MIA
R

FRUCTE, LAPTE ȘI CACAO

ASTEĂ-MI PLAC ȘI LE DORESC...

în caramele se găsesc!

PRODUSE ALE I. I. S. «BUCUREȘTI»

